

SOBAT

15e jaargang nr. 1 - februari 2000

nummer 69

VOMI

VERENIGING
OUD MILITAIREN
INDIËGANGERS

Bij de Voorplaat

Herinneringen aan Generaal Mac Arthur (1880 - 1964)

Tijdens onze vakantie in Nieuw-Guinea - het tegenwoordige Irian Jaya - rustten wij op een zeker moment even wat uit op de heuvel waar eens het Hoofdkwartier van Generaal Douglas Mac Arthur was. Op het hieronder afgedrukt kaartje is de juiste plaats met een (*) aangegeven.

Als herinnering aan die tijd werd ter plaatse een monument opgericht, waarvan de foto op de voorplaat. De foto werd door ons gemaakt op 10 juli 1994 en wordt hierbij van een korte toelichting voorzien met als vertrekpunt Jayapura.

Jayapura werd gesticht in 1910 en wel onder de naam 'Hollandia'. Tot aan de Tweede Wereldoorlog was Hollandia voornamelijk een bestuurspost. De Japanners maakten tijdens de Tweede Wereldoorlog korte metten met de Nederlandse verdediging en veranderden al spoedig Hollandia in een zeer geduchte basis. Toen de geallieerden in 1944 toe waren aan een grootscheepse aanval, werd de Noordkust van Irian door zeker 55.000 Japanners verdedigd en

wel met steun van een zeer sterke luchtmacht en een grote zeemacht, deze laatste veilig en strategisch verstoppt in de Molukse wateren. Dankzij onderschepte en gedecodeerde Japanse berichten kwam Generaal Mac Arthur snel te weten dat Hollandia een zwakke schakel was in de Japanse verdediging. Met gevaar voor een aanval op zijn eigen kwetsbare flanken, trok Mac Arthur om de Japanse troepenconcentraties in Wewak en de Hansabaai heen en zette een gewaagde aanval op Hollandia in. Onder dekking vanuit de lucht slaagde hij met amfibievoertuigen erin om Hollandia te veroveren en maakte het tot een gigantische voorpost voor verdere acties in de Grote Stille Oceaan. Het gebied rondom Hollandia groeide medio 1944 tot één van de grote militaire oorlogsbases, waar het merendeel van de operaties in de Zuid-

Westelijke Pacific werd gecoördineerd. Mac Arthur koos toen als de beste plaats voor zijn uitgestrekte hoofdkwartier: "een 250 meter hoge heuvel met een prachtig uitzicht op het Sentanimeer".

Toen de oorlog voorbij was en Indonesië onafhankelijk was geworden, bleef Nederland toch nog vasthouden aan Nieuw-Guinea, zijn laatste bezit in Indië.

In 1963 werd Hollandia samen met Irian bij Indonesië ingelijfd. In het plaatsje Ifar, leunend tegen de helling van het Cycloopgebergte, staat nu het afgebeelde monument als herinnering aan Generaal Mac Arthur, die hier zijn hoofdkwartier had. In Hamadi, een buitenwijk aan het strand langs de hoofdweg naar

Santani, staan nu nog een aantal tanks en landingsvaartuigen uit de tijd van Mac Arthur te roesten, terwijl zij langzaam steeds verder en verder wegzakken in het strand.

Op één van de huisjes der Santaniërs kan men nog de letters 'U.S.A.' ontdekken.

Het monument staat op een eenzame plek ... en deze laatste biedt inderdaad een prachtig uitzicht over het grillige Sentanimeer.

Het monument is voorzien van de volgende tekst:

Here stood the headquarters of General Mac Arthur and task force reless during the Pacific war.

1944 - 1945

Mac Arthur aanvaardde op 2 september 1945 aan boord van het slagschip 'Missouri' de overgave van Japan.

Will van de Corput Kortendonk 12
4847 CM Teteringen
Tel. 076-5812564

SOBAT

Officieel orgaan van de
Vereniging Oud Militairen Indiëgangers

Hoofd van Advies

voorzitter: M.M. Bakker, res.luitenant-kolonel der artillerie b.d.
leden: H. Boschma, oud burgemeester B. Bouman, brig.generaal der artillerie b.d.
H.F. Coopmans, brig.gen. der Jagers.
Jhr. J.H. de Jonge, kol. der cavalerie
Chel Stal 1 Divisie '7 December'
W. Epke RMWO brig.gen. der infanterie b.d.
S.A. Lapré † RMWO, in leven kol. der infanterie b.d.
J.A. Leenders.
Th.H.A. Rump, lt.kol. der Intendance Staf Inspect. Gen. der Krijgsmacht.

Algemeen Bestuur

voorzitter: J. Dijkema
2e voorzitter: drs. T. Leens
secretaris: G. Determan, Brongros 68,
3068 PB Rotterdam, tel. 010-2860486
fax 010-2860553

penningmeester:

J.A. Broender, Moerlandsdijk 8
8302 RW Steenwijk.
Tel.: 0521-515450
postbanknummer 42.39.398
banknummer 45.85.51.300 i.a.v.
Vereniging Oud Militairen
Indiëgangers
Rotterdam

alg. adjunct:
leden: C.L.W. van Hoalen
N. den Hollander †
Victor C. Briedé

Sociale Commissie

voorzitter: V.C. Briedé,
Van Nijenrodestraat 117,
2597 RL Den Haag, tel. 070-3280532

Redactiecommissie

eadredacteur: L.C. Zéguers, Zonstraat 118,
6463 AE Kerkrade,
tel./fax 045-5454013
leden: R. Crit, Balloo 90, 9458 TD Balloo,
tel./fax 0593-241361
J. Zwam, Lijstje 45, 1004 KN
Amsterdam, tel. 020-6319151

Boeken ter recensie zenden aan:

J. Zwam,
Lijstje 45,
1004 KN Amsterdam

Correspondentie

- opgave nieuwe leden, adreswijzigingen, bericht van overlijden o.a. richtes aan de secretaris van de vereniging waartoe men behoort - zie secretariatsadressen onder "VERENIGINGSNIEUWS".
- zaken VOMI-Nederland betreffend richten aan de secretaris van het algemeen bestuur.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of, zonder opgaaf van reden, niet te plaatsen.

De redactie kan niet aanspreekelijk gesteld worden voor de inhoud van de geplaatste artikelen.

De artikelen geplaatst in dit blad behoeven niet noodzakelijk de steun van het algemeen bestuur weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Druk: Koninklijke De Swart

DOELSTELLINGEN

De vereniging heeft twee doelen:

het behartigen van de ideële, materiële en immateriële belangen van Oud Militairen Indiëgangers, die bij de Nederlandse Krijgsmacht in voormalig Nederlands Oost-Indië, respectievelijk Indonesië en Nieuw Guinea hebben gediend;

het behartigen van de belangen van de nagelaten betrekkingen van hen die als direct gevolg van militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen of tengevolge daarvan invalide werden;

het herdenken van hen die gevallen zijn tijdens militaire dienstverrichtingen in voormalig Nederlands Oost-Indië respectievelijk Indonesië en Nieuw Guinea en/of aangrenzende zeegebieden, alsmede van hen die tijdens, door of tengevolge van krijgsgevangenschap, ziekte of ongevallen in of in en door militaire dienst zijn overleden.

De vereniging tracht het gestelde doel te verwezenlijken los van elke partij-politieke richting, levensovertuiging of religie.

De vereniging stelt open voor samenwerking, onder voorbehoud van zelfstandigheid, met verenigingen die zich op overeenkomstig terrein als de V.O.M.I. bewegen en aanverwante doelstellingen nastreven.

(artikel 2 van de statuten)

Het lidmaatschap staat open voor een ieder die in het voormalig Nederlands Oost-Indië/Indonesië en Nieuw Guinea in militaire dienst is geweest en voor weduwen van militairen die hieraan hebben voldaan.

SOCIALE COMMISSIE

Voorzitter

Victor C. Briedé
Van Nijenrodestraat 117
2597 RL Den Haag
tel. 07 03 28 05 32

afdeling
verzoeken
platform

sociale
VOMI

aanvragen 24

SOCIAAL COMMISSARISSEN

Groningen
vacant

Drenthe

wormsmand
Klaas H. Luning
Sjalsstraat 110
9742 LW Groningen
tel. 050-577 00 52

Overijssel

Jan Timmer
Valeriusstraat 87
7604 CP Almelo
tel. 05 46 81 94 36

Zuid-Holland Zuid

Geerd J. Ribetier
Ravijnstraat 25
3314 AP Dordrecht
tel. 078 6 13 25 72

Noord-Brabant Oost

Anton P. Pennings
Thorbeckestraat 101
5344 SM Oss
tel. 04 12 62 35 15

Friesland

Hans N. Blom
Garben Ypmastraat 13
8723 CP Koudum
tel. 05 14 732 21 07

Rivierland/

Oost Gelderland
Ellen E. Dormits
Weerdjestraat 57-3
6811 JE Arnhem
tel. 026-4433877

Utrecht/1 Gooi

Eppo P. Schreermeijer
Lutherhof 37
1216 KB Hilversum
tel. 03 5 6 21 78 08

Zuid-Holland Noord

Wim L. Holman
Mogelrode 146
2544 XZ 's-Gravenhage
tel. 070 3 67 28 52

Noord-Brabant West

Vacant
Veldren
Dek FJ. Strij
Thorbeckelaan 54
7331 LB Twaalfde
tel. 05 71-27 24 45

Flevoland

Frits H.A.M. Franzen
Overvriend 13
1356 EA Almere
tel. 03 6 5 31 86 72

Noord-Holland

Hen J. Hermesen
Egelskaterlaan 26
2015 KJ Hoofddorp
tel. 020 5 24 00 10

Zeeland

Tom Koopse
M. Coehoorngracht 44
4381 BT Vlissingen
tel. 01 18 96 30 06

Limburg

Harry J.A. Dois
Noekenerweg 49
6132 CL Sitard
tel. 04 6 4 52 13 16

Canada & USA

Geerd Ledderhof
149 Sandwell Drive
Oakville, Ont. Canada,
L6L 4P1
tel. 001 905 627 3216
fax 001 905 827 0328

FONDS SOCIALE ZORG

Beheerder

Leen van Eijk
Financ Postbus 14
1222 LJ Hilversum
tel./fax 035 585 33 73

Assistent beheerder

Tjibbe J. Garstma
A. van Heerdestraat 15
3461 VJ Ter Aar
tel./fax 0172 60 24 52

Propagandiste

Joyce P. Stramrood-van Vark
Binnenhof 26
6715 DP Ede
tel. 0318 63 81 60

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Giroloterij en de Bankloterij.

Uw deelname aan de Giro-, o.g. bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

Vereniging Oud Militairen Indiëgangers

- Ingeschreven in de registers van de Kamer van Koophandel te Arnhem, onder letter en nummer V 123191 -

Jaarcontributie minimaal f 30,00
inclusief 6x per jaar "Sobat"

nummer 69 - 15e jaargang nr. 1
februari 2000

Bij de Voorplaat

Herinneringen aan Generaal Mac Arthur (1880 - 1964)

Tijdens onze vakantie in Nieuw-Guinea - het tegenwoordige Irian Jaya - rustten wij op een zeker moment even wat uit op de heuvel waar eens het Hoofdkwartier van Generaal Douglas Mac Arthur was. Op het hieronder afgedrukt kaartje is de juiste plaats met een (*) aangegeven.

Als herinnering aan die tijd werd ter plaatse een monument opgericht, waarvan de foto op de voorplaat. De foto werd door ons gemaakt op 10 juli 1994 en wordt hierbij van een korte toelichting voorzien met als vertrekpunt Jayapura.

Jayapura werd gesticht in 1910 en wel onder de naam 'Hollandia'. Tot aan de Tweede Wereldoorlog was Hollandia voornamelijk een bestuurspost.

De Japanners maakten tijdens de Tweede Wereldoorlog korte metten met de Nederlandse verdediging en veranderden al spoedig Hollandia in een zeer geduchte basis.

Toen de geallieerden in 1944 toe waren aan een grootscheepse aanval, werd de Noordkust van Irian door zeker 55.000 Japanners verdedigd en

wel met steun van een zeer sterke luchtmacht en een grote zeemacht, deze laatste veilig en strategisch verstoppt in de Molukse wateren. Dankzij onderschepte en gedecodeerde Japanse berichten kwam Generaal Mac Arthur snel te weten dat Hollandia een zwakke schakel was in de Japanse verdediging.

Met gevaar voor een aanval op zijn eigen kwetsbare flanken, trok Mac Arthur om de Japanse troepenconcentraties in Wewak en de Hansabari heen en zette een gewaagde aanval op Hollandia in. Onder dekking vanuit de lucht slaagde hij met amfibievoertuigen erin om Hollandia te veroveren en maakte het tot een gigantische voorpost voor verdere acties in de Grote Stille Oceaan. Het gebied rondom Hollandia groeide medio 1944 tot één van de grote militaire oorlogsbases, waar het merendeel van de operaties in de Zuid-

Westelijke Pacific werd gecoördineerd. Mac Arthur koos toen als de beste plaats voor zijn uitgestrekte hoofdkwartier: "een 250 meter hoge heuvel met een prachtig uitzicht op het Sentanimeer".

Toen de oorlog voorbij was en Indonesië onafhankelijk was geworden, bleef Nederland toch nog vasthouden aan Nieuw-Guinea, zijn laatste bezit in Indië.

In 1963 werd Hollandia samen met Irian bij Indonesië ingelijfd. In het plaatsje Iar, leunend tegen de helling van het Cycloopegebergte, staat nu het afgebeelde monument als herinnering aan Generaal Mac Arthur, die hier zijn hoofdkwartier had. In Hamadi, een buitenwijk aan het strand langs de hoofdweg naar

Santani, staan nu nog een aantal tanks en landingsvaartuigen uit de tijd van Mac Arthur te roesten, terwijl zij langzaam steeds verder en verder wegzakken in het strand.

Op één van de huisjes der Santaniërs kan men nog de letters 'U.S.A.' ontdekken.

Het monument staat op een eenzame plek ... en deze laatste biedt inderdaad een prachtig uitzicht over het grillige Sentanimeer.

Het monument is voorzien van de volgende tekst:

Here stood the headquarters of General

Mac Arthur and task force reclus during the Pacific war.

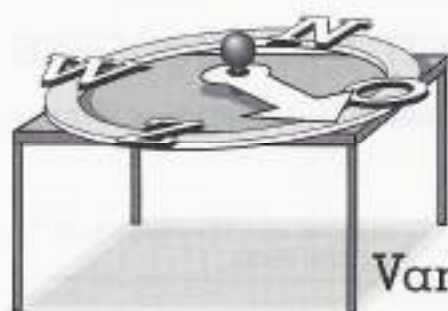
1944 - 1945

Mac Arthur aanvaardde op 2 september 1945 aan boord van het slagschip 'Missouri' de overgave van Japan.

Will van de Carput
Kortendank 12
4847 CM Teteringen
Tel. 076-5812564

Kopij voor het volgende nummer inzenden vóór **21 februari a.s.**
S.v.p., zo mogelijk, eenzijdig getypt insturen met anderhalve of twee regels afstand.

Van de Bestuurstafel

Aan het eind van 1999 hebben we helaas veel leden moeten afschrijven wegens overlijden; ook veel weduwen hebben zich laten uitschrijven, vaak wegens gebrek aan interesse. Toch blijven ook nieuwe aanmeldingen binnenkomen.

Tijdens de laatste bestuursvergadering van VOMI NEDERLAND is onder meer naar voren gekomen bij de behandeling van het thema: 'VOMI - hoe nu verder' dat alles moet zijn gericht op:

HET VOORTBESTAAN VAN HET EREN EN HERDENKEN VAN HEN DIE HUN LEVEN GAVEN VOOR ONS ALLEN.

Daarvoor is er het Monument te Roermond. De Indië- en Nieuw-Guineagangers kunnen daar te allen tijde terecht, zowel massaal op 7 september als in kleinere groepen op andere data.

Dat monument is er voor de Indiëganger en dat moet naar onze mening ook zo blijven.

Er is reeds enkele malen gesuggereerd dat ook andere groeperingen daar hun veteranenherdenking zouden moeten kunnen houden.

Wij zijn van mening dat ONS monument daar niet geschikt voor is en dat ook de plaats niet correct is. Wat Nederland nodig heeft is een

centraal Veteranenmonument voor alle Nederlandse gesneuvelden, waar ook ter wereld. Dan kan er eindelijk eens aan worden gedacht om een

Nationale Veteranendag

in te stellen. Nu is dat een versnipperde aangelegenheid. De Koninklijke Luchtmacht heeft een eigen veteranendag, de Koninklijke Marine doet het apart en op een eigen dag en de Koninklijke Landmacht moet ook zo nodig op een eigen dag een herdenking organiseren. Daar komt dan ook de Koninklijke Marechaussee bij met ook een eigen dag?

Er zou een geschikte plaats voor zijn, ergens in Den Haag met voldoende ruimte. Geld zou ook geen rol hoeven te spelen.

Onze mening is dat zowel Kabinet als de Tweede Kamer zich hiervoor sterk moeten maken opdat

Veteranen - Krijgsmacht - Samenleving

een niet meer te scheiden begrip zal worden.

De veldpost in v.m. Ned.-Indië

Vanaf het begin van mijn verblijf daar (november 1948) heb ik geprobeerd briefcontact te houden met vrienden van mijn onderdeel en met ex-klasgenoten van lagere school, MULO of HBS, die ook als dienstplichtige waren uitgezonden.

Als telegrafist zat ik ver van militaire acties en door deze brieven bleef ik enigszins op de hoogte van hun belevenissen op West-, Midden- en Oost-Java, alsmede Noord-Sumatra. Daarbij behoedden zij zich geen beperkingen op te leggen zoals zij in hun brieven aan het thuisfront ongetwijfeld gedaan zullen hebben. Dat er wel eens gemopperd werd op de veldpost als de brieven uit Nederland wel eens lang onderweg waren zal u bekend zijn. We herinneren ons nog hoe door tegenwerking van India de KLM de route via Mauritius moest verleggen.

Voor ons, Team V van de Topografische Dienst, in Centraal Borneo duurde het nog wat langer. Vanaf Bandjermasin tot Poeroektjaoe was al p.m. een week en daarna was het nog verscheidene dagen per 'Dajak-koerier', tenzij we toevallig in Poeroektjaoe waren.

Niettemin alle hulde aan de veldpost, die er toch in slaagde om ondanks soms onduidelijke adressering, de goede bestemming te vinden. Als 'kampioen-zwerfbrief' ziet u hierbij een luchtpostbrief uit Cheribon, die ik

pas na bijna 2 maanden ontving. Laten we het traject eens volgen. Mijn vriend wist niet, dat ik al was overgeplaatst en schreef L.V.A.-AHK, veldpost Batavia (moest zijn: Verb.Afd. - A.H.K.). De brief werd per auto naar Batavia gebracht en daar pas gestempeld (rechtsboven 26.11.10.). Op het AHK werd adres gewijzigd in: Subs. Kader 15e Bat. K.L. - Bandoeng.

Daar gewijzigd in: Top.Dienst Banjermasin - Borneo en brief verzonden via Veldpost Batavia (omgekeerd stempel links onder d.d. 3.III.10). Per abuis kwam de brief in Tandjong Pinang (op eiland Bintan bij Singapore) en na stempel d.d. 11.3.49 - 9 door naar Banjermasin. Daar na stempel d.d. 4.4.49.11. per boot doorgezonden naar Poeroektjaoe en aldaar op 22 april ontvangen. Tevens wijk ik de filatelisten onder u er nog op dat alleen de PTT-stempels het jaartal ('49) vermelden (het laatste cijfer is hijkbaar het uur van de dag). Toch is dit geen vaste regel, want ik vond nog een doorzendstempel op een brief uit Holland 'Djokjakarta-Veldpost' met op de middenbalk 20.6.49.13. Soms echter staat het jaartal voluit onderin de ring van de stempel.

Toch konden de facteurs er niet altijd wijs uit worden. Zo vernam ik via de familie in Nederland dat een luchtpostbrief uit Soerabaja bijna de hele archipel was doorgereisd en als onbestelbaar naar de afzender was geretourneerd. Niettemin alle hulde aan de mannen van de veldpost!

C. v. Renselaar,
Uithoorn

Van de Redactie

In dit eerste nummer van deze nieuwe eeuw, het februarinummer van het jaar 2000 dus, leek het de redactie een zeer geschikt ogenblik om nogmaals de 'spelregels' met betrekking tot het inzenden van kopij voor de 'SOBAT' onder Uw aller aandacht te brengen. Het inzenden van kopij:

- Stuur de door U graag opgenomen kopij voor de daarvoor gestelde termijn in.
De sluitingstermijn voor het inzenden van kopij wordt in elke uitgave van de 'SOBAT' voor de drie volgende nummers bekend gemaakt.
- Lever de kopij, zo mogelijk, in getypte vorm aan. Daar de redactie ook wel weet dat niet iedereen over een typemachine of computer beschikt, kan ook geschreven kopij ingezonden worden, maar zorg dan wel dat deze goed leesbaar is.
- Reeds in kranten, tijdschriften, etc. gepubliceerde artikelen en foto's kunnen niet geplaatst worden zonder schriftelijke toestemming van de auteur en/of uitgever. Krantenfoto's zijn bovendien kwalitatief niet geschikt om overgenomen te worden.
- Beperk U met betrekking tot de lengte van Uw kopij. Te lange

artikelen lopen de meeste kans niet opgenomen te worden.

Voor de rubriek

'Verenigingsnieuws' is als regel gesteld: anderhalf vel A4, met anderhalve regelspatie.

- Naar wie moet de kopij gezonden worden?

Naar de heer R. Grit: kopij voor: het verenigingsnieuws, opsporing verzoekt, reünies en anthullingen van monumenten.

Naar de heer J. Zwaan: boekbesprekingen en recensies.

Naar de heer L. Zéguers: alle overige kopij.

De adressen van bovenstaande per-

sonen zijn opgenomen in de colofon (binnenkant omslag) onder de titel 'Redactiecommissie'.

De redactiecommissie dankt iedereen die op enigerlei wijze in het afgelopen jaar medewerking verleend hebben bij het totstandkomen van ons blad, en wenst U allen nogmaals een goed jaar 2000 toe en spreekt daarbij de hoop uit op een prettige samenwerking om van de 'SOBAT' een blad te maken dat niet alleen voor iedereen iets te bieden heeft en dat men met veel genoegen leest, maar waar men ook (mogelijk met enig ongeduld) graag naar het volgende nummer uitkijkt.

Terima kasih dan sampai bertemu lagi

Sluitingsdata inzenden kopij:

Nr. 70	21-02-2000	aprilnummer.
Nr. 71	24-04-2000	juninummer.
Nr. 72	26-06-2000	augustusnummer.

Kerstviering V.O.M.I. West

Op 9 december 1999 kwamen in Zevenbergen in totaal 87 veteranen met hun echtgenotes bijeen om van een, door de onvolprezen Jan van Dorst in samenwerking met het bestuur georganiseerde, Kerstlunch te genieten. De binnenkomst overtrof reeds alle verwachtingen. Onze kastelein Wim Aarts (ook veteraan) had met zijn staf voor een feestelijke aankleding van de zaal gezorgd. Bovendien was ieder couvert voorzien van een presentje. De

O's en A's waren niet van de lucht toen er ook nog een gratis verloting was met voor iedereen een prijs. Na het gebruik van enkele consumpties werd ons door Wim en de zijnen een onvolprezen Brabantse koffietafel voorgeschoteld, waarbij zelfs het citroentje niet ontbrak. Gezien de hoeveelheid genuttigde broodjes etc. lijkt het mij duidelijk dat iedereen van deze koffietafel genoten heeft. Ook de na afloop geserveerde koffie met o.a. echte

Zevenbergse Flappen werd met graagte tot zich genomen.

Hierna volgde nog de gebruikelijke verloting waarvan de opbrengst bestemd was voor een LEFRA-huis in Nieuw-Guinea.

Rond vijf uur gingen allen met een voldaan gevoel weer huiswaarts na, uiteraard de nodige wensen voor Kerst en het Nieuwe Jaar.

G.A.J. de Vet, Tilburg

Lezers schrijven

Nieuws vanuit West-Canada

Ik heb weer eens genoten van het lezen van de Sobat nummer 67. Het is waarschijnlijk 5 of 6 jaar geleden dat ik tot de ontdekking kwam dat er een Indië Veteranen Organisatie was. Vanaf 1958, dat was het jaar dat wij naar Canada emigreerden, had ik totaal geen contact meer met mijn kameraden van 4-3 R.I. met wie ik in Indië gediend heb van 1947 tot 1950 in West-Java.

Als je nog jong bent en hard moet werken om een toekomst op te bouwen in een vreemd land, dan komen die oude herinneringen niet zo op, maar in later jaren dan denk je bij jezelf wat waren de namen van de jongens met wie ik in dienst geweest ben en wat zal er van hen geworden zijn. Verschillende malen keerden wij terug naar Holland, en op een van deze vakanties vertelde mijn broer Teun, 'een oud-Marinter die in Nieuw-Guinea gediend heeft', dat er een Veteranen Organisatie was, en na wat meer onderzoek heb ik toen een oproep in de Sobat geplaatst en tot mijn verbazing kreeg ik brieven van jongens van mijn peloton, Cees Verheul, Kees Verwoerd, Roger van Veldhoven en J. van Rhee. Dat was na zoveel jaren een geweldige verrassing en de volgende vakantie naar Holland hebben wij elkaar ontmoet. Wat waren ze na al die jaren veranderd. De volgende vakantie heb ik de reünie in Breda meegemaakt en ook nog andere veteranen ontmoet van ons peloton, o.a. ook H.C. Clasquin die, naar ik vernomen heb, geweldig veel gedaan heeft voor de Veteranen. Intussen had ik ook uitgevonden dat er een Indië-Veteranen Organisatie was in Canada, en daar zijn wij toen lid van geworden. Wij hebben toen in onze omgeving nog meer oud-Indië-gangers ontmoet en hebben nu onze eigen regionale organisatie, verbonden met de hoofdoororganisatie V.O.M.I. Canada. Wat mij steeds opvalt is, dat er zoveel zijn die zich afvragen of wij iets goeds gedaan hebben in Indië, en ik denk dat wij trots kunnen zijn voor al het goede dat wij daar gedaan hebben. Het is natuurlijk vreemd dat al die jonge mensen hun leven verloren in een land duizenden kilometers van hun vaderland en dat hun familie waarschijnlijk nooit hun graf kan bezoeken. Maar ik denk dat wij, die terug gekomen zijn, ons toch moeten herinneren aan de dankbare bevolking die ons met open armen ontving, want nu konden zij weer hun land bewerken en naar de markt gaan. Herinner je de kinderen die in de rij stonden om eten te krijgen, hoe blij waren die niet. De bevolking die ons een wild varken bracht dat ze geschoten hadden,

den met de hoofdoororganisatie V.O.M.I. Canada. Wat mij steeds opvalt is, dat er zoveel zijn die zich afvragen of wij iets goeds gedaan hebben in Indië, en ik denk dat wij trots kunnen zijn voor al het goede dat wij daar gedaan hebben. Het is natuurlijk vreemd dat al die jonge mensen hun leven verloren in een land duizenden kilometers van hun vaderland en dat hun familie waarschijnlijk nooit hun graf kan bezoeken.

Maar ik denk dat wij, die terug gekomen zijn, ons toch moeten herinneren aan de dankbare bevolking die ons met open armen ontving, want nu konden zij weer hun land bewerken en naar de markt gaan. Herinner je de kinderen die in de rij stonden om eten te krijgen, hoe blij waren die niet. De bevolking die ons een wild varken bracht dat ze geschoten hadden,

Er zijn zoveel goede herinneringen die wij niet mogen vergeten. Ja, wij hadden ook gesneuvelden, 29 in getal en vele gewonden en die zullen wij nooit vergeten. Hier in Canada hebben ze herinneringsday, die wordt ieder jaar gehouden in november, de elfde maand, de elfde dag om elf uur, met een parade en kransen leggen. In de twee wereldoorlogen en Korea zijn er 150.000 Canadianers gesneuveld om landen vrij te maken, en daar zijn ze trots op. Laten wij dan ook trots zijn voor het goede dat wij in Indië gedaan hebben.

Arie H. Thur, 5-4-3-R.I.
2541 23 rd Str, N.E.
Salmon Arm, B.C.
V1E 3Y4
Canada

Uitreiking gewondeninsigne

Geflankeerd door zijn trotse echtgenote en burgemeester Jan Goudberg toonde Piet Mijwaart in het gemeentehuis van Nederhorst den Berg het draaginsigne gewonden dat hij even daarvoor door de burgemeester opgespeld had gekregen.

Mijwaart ging als jonge dienstplichtige naar het voormalig Nederlands-Indië. Hij raakte gewond begin 1950 bij een auto-ongeluk in Jakarta, waardoor hij moest worden opgenomen in het Militair Hospitaal. Mijwaart is in Nederhorst den Berg zeer bekend vanwege het vele werk, dat hij jarenlang heeft verzet voor de vrijwillige brandweer. Namens het bestuur van VOMI Utrecht-'t Gooi was hierbij aanwezig

de sociaal commissaris de heer Schweertman, die aan mevrouw Mijwaart een attentie overhandigde.

E.R. Schweertman,
Hilversum

Tempo doeloe

Doe oorlog in Nederlands-Indië

De strijd om Nieuw-Guinea (4).

Terwijl de in onze vorige aflevering van deze rubriek gereleveerde gebeurtenissen plaatsvonden, woedden op de Tanimbar-eilanden, in de Alfoerenzee, zware gevechten om de plaats Saumlaki.

De 10e juli braken op de Kei- en Alfoeren-eilanden opnieuw opstanden uit tegen het Nederlandse gezag, bedoeld als steun aan de aldaar gelande Japanners, die op 31 juli de strijd op deze eilandengroepen in hun voordeel beslechtten.

Australische en Nederlandse strijdkrachten, die de benarde verdedigers van Saumlaki, op het eiland Jamdena, te hulp probeerden te komen, werden door de Japanners teruggeslagen. Enkele dagen na de Japanse overwinning op de Kei- en Aroë-eilanden, in de nacht van 6 op 7 augustus, braken de bij Dobo, op de Aroë-eilanden, ingesloten Nederlandse troepen uit. Zij slaagden erin na zware gevechten de kust te bereiken en over te steken naar het eiland Ngaibar, in het zuiden van de eilandengroep. Een poging het vliegveld van Dobo te heroveren mislukte tengevolge van zware Japanse tegenstand. De 8e augustus slaagden de Nederlandse verdedigers van Saumlaki (Tanimbar-eilanden) erin de eilandengroep te ontvluchten en het vasteland van Australië te bereiken.

Een gevechtsgroep onder Jan van Eckhoud, de ontsluiters van Centraal-Nieuw-Guinea, die op het 'vasteland' van Nederlands-Nieuw-Guinea geïsoleerd was geraakt, werd zodanig door Papoea's belaagd dat zijn groep naar Australië moest worden geëvacueerd.

Er bevond zich toen nog slechts één, zij het eveneens van de rest van de wereld afgesloten, Nederlandse groep op zuid Nieuw-Guinea; nl. de groep van dr. Victor de Bruyn in Enarotali. Maar daarover later. De Japanse opmars op het Australisch gedeelte van Nieuw-

Guinea verliep intussen zeer problematisch.

In de nacht van 25 op 26 augustus landden de Japanse invasietroepen aan de Milnebaai. De geallieerde verdedigers, gesteund door Nederlandse KPM- (Koninklijke Paketvaart Maatschappij) schepen, boden echter zo'n felle tegenstand dat de Japanners zich op 29 augustus uit de Milne-baai terugtrokken. Tengevolge van dit Australische succes was het Nederlandse Merauke, aan de zuidkust, veilig gesteld, terwijl de Japanse opmars naar Port Moresby (zuid Australisch-Nieuw-Guinea) tot staan kwam.

Op 16 september waren overigens alle ten westen van Nieuw-Guinea gelegen eilanden in Japanse handen. De veerkracht van de Japanse aanval naar het zuiden wordt zwakker. De grens van hun actieradius was bereikt. Zuidelijker dan de nu bereikte punten zouden ze niet komen. Weliswaar werden op 5 december nog enkele onverdedigde haventjes op zuid-Nederlands-Nieuw-Guinea door hen bezet, maar het gevaar voor verdere veroveringen was afgewend. Deze laatste, door de Japanners bezette plaatsjes waren Kokanoo en Timoeska, bij welke laatste plaats de Japanners een vliegveldje aanlegden, waarna ze nog, op 9 december, Buma aan de Oro-baai, bezetten. Deze plaats werd echter al snel heroverd. De Japanse stootkracht bleek echter gebroken. Hun zuidwaarts stotende vuist verloor zijn kracht in een luchtledig.

Vanaf de zuidkust trokken vervolgens kleine Japanse eenheden het binnenland in. Expeditie naar bijna onbereikbare bestuursposten, die soms weken duurden en geweldige inspanningen vergden maar van weinig of geen militair belang waren. En zo komen we aan de lotgevallen van de reeds genoemde groep De Bruyn, die zich volkomen geïsoleerd ophield in Margrietdorp en Enarotali aan het Panai-meer, in Centraal-Nieuw-

Guinea, een woest berggebied, en de laatste nog niet bezette Nederlandse bestuurspost op Nieuw-Guinea. Maar daarover in een volgende aflevering van deze rubriek.

J. Zwaan

1945 - 1948

Zeventien jaar,
nog veel te jong,
toen je aan de grote reis begon.
Vol goede moed,
want je dacht,
het is toch goed?

Ze zeiden toch: je was een held;
je dacht niet aan het geweld.
Nu vijftig jaar later,
zit je met een enorme kater,
van het held zijn is niets meer over.
Nu ben je ineens
een moordenaar en rover.

Wat weten ze van de angst en pijn?
Je moest er toch zo nodig zijn.
En al onze jongens
die zijn er gebleven.
Zij wilden toch ook zo graag nog leven?

Jongens trek het je niet zo aan,
je bent en blijft mijn (oorlogs-) veteraan.

Mw. van Boekel

Herdenking '7 December' Divisie

Dinsdag 7 december 1999 vond voor de veertigste keer de herdenking van de gevallen van de 1e Divisie '7 December' plaats te Apeldoorn.

De herdenking begon om 12.00 uur in de Grote Kerk te Apeldoorn.

Het begroetingswoord werd gesproken door Kol. Jhr. J.H. de Jong, Chef Staf Divisie. Hierna werd staande een samenzang gedaan met het 'Marslied 7 December' met muzikale begeleiding van het Meierijs Koper en zang van het Nunspeets Mannenkoor. Vervolgens werd de openingsgedachte gesproken door Aalmoesentier Theunen.

Afwisselend werd er gezongen door het Nunspeets mannenkoor of gespeeld door het Meierij Koper.

Een toespraak werd gesproken door Genmaj. P.J.E.J. Striek, Divisiecommandant.

Hierna werd een toespraak gesproken door de veldprediker Dr. W.F. Jesse (Indië-veteraan). Verder werd het gedicht 'Ingatan' (herinnering) voorgedragen door Mevr. A.G. Steenstra.

De slotgedachte werd gebracht door Aalmoesentier Theunen.

Ter afsluiting van deze dienst werd in samenzang staande het lied 'Blijf bij mij, Heer' gezongen.

De kerkdienst heeft velen goed gedaan en is bijzonder goed overgekomen bij de aanwezigen.

Hierna werden de bezoekers per bus

vervoerd naar de Frank van Bijnenkazerne.

Alvorens naar de herdenking bij het monument te gaan werd eerst de lunch genuttigd, welke reeds voor een ieder klaar stond op de tafels. Hierna werd een oproep gedaan om zich naar het monument te begeven, waar tevens de kran- en bloemlegging plaats vond door diverse militaire- en burgerinstanties en door afgevaardigden van de verschillende onderdelen van oud-militairen van de '7 December' Divisie. Voor de gehouden toespraken zie hierna.

Toespraak door generaal-majoor P.J.E.J. Striek

Herdenken en herinneren

Excellenties, dames en heren, Waterman, Volendam, Indrapoera, Kota Inten, Groote Beer of Zuiderkruis. Het zijn allemaal namen van schepen waarmee eind 1949 de eenheden van de voormalige 7 December-divisie naar huis zijn teruggekeerd. Vandaag, 7 december 1999, herdenken we de gevallen van de '7 december'-divisie, van de bewakingsbataljons '7 December' en van

de huidige 1e Divisie '7 December'.

Het is vijftig jaar geleden dat de jongens van de toenmalige 7 December-divisie weer zijn thuis gekomen.

Een terugkeer na een periode die voor een groot aantal van hen bijna vier jaren heeft geduurd. Thuiskomen van een uitzending waarin zoveel is gebeurd en waarvan maar zo weinig bekend is. Vandaag de dag komen steeds meer verhalen en herinneringen uit de vergetelheid en wordt steeds meer bekend over die periode in Nederlands-Indië.

Langzaam komt er voor al diegenen, die daarbij betrokken waren meer erkenning en respect.

Vandaag blijkt dat onder meer door de aanwezigheid van vele autoriteiten, de talrijke veteranen die het allemaal zo van nabij hebben meegemaakt en de grote groep van nabestaanden. Wij herdenken met u het achterblijven van een familielid, zoon, broer of vader. Ook herdenken wij vijf militairen van onze divisie die zijn omgekomen in het voormalig Joegoslavië. Ik kan mij goed voorstellen dat dit een moeilijke dag voor u is.

Als ik zo rondkijk, dan ben ik verheugd dat zoveel actief dienende militairen van onze divisie gehoor hebben gegeven aan de oproep om aan deze herdenking deel te nemen. Daarmee wordt een brug geslagen naar de toekomst, want u bent als militair van vandaag de veteraan van morgen.

Vanaf die brug kijk ik eerst nog even terug.

Helaas kwamen veel van de jongens van toen niet terug.

Lieft 663, voor het merendeel nog jonge mannen moesten worden achtergelaten op de Erevelden Menteng Pulu, Pandu, Tjandi, Kenbang Kuning en Leuwigadjah in het voormalige Nederlands-Indië.

De Oorlogsgravenstichting legt van-

daag namens de 1e Divisie '7 December' op die vijf Erevelden kranen.

Ik begrijp heel goed dat bij talrijke veteranen in deze dagen de gedachten vijftig jaar terug gaan. Niet alleen naar de terugkomst in Nederland maar ook naar de beleving van een lange, moeilijke tijd. Velen herinneren zich nog als de dag van gisteren de omstandigheden waaronder hun sobat het leven verloor. Dat zijn herinneringen die onuitwisbaar in je ziel staan gegrift.

Veel van de reüniecommissies van onze 'oude eenheden' geven periodieken of nieuwsbrieven uit. Daarin is de laatste maanden veel aandacht besteed aan de periode die nu precies vijftig jaar achter ons ligt.

Het weggaan uit Indië en het thuiskomen in Nederland.

De teneur van de verhalen is veelal die van vreugde over de thuiskomst na die enorme lange tijd in dat verre land.

Aan de andere kant, thuiskomen in een Nederland dat druk bezig was met de wederopbouw en weinig oog had voor de Indië-gangers.

In die verhalen klinkt door dat men op zijn zachts gezegd teleurgesteld is. Er is ook sprake van angst. Angst bij de militairen die weggingen; wat staat ons te wachten?

Angst bij de achterban; hoe komt hij straks terug?

Gelukkig zijn er ook velen teruggekeerd.

Een groot deel daarvan ongeschonden. Anderen met een geestelijk litteken.

Velen hebben toch de draad weer op kunnen pakken en kunnen nu zeggen dat ze goed zijn terechtgekomen. Voor anderen bruk een tijd aan van trauma's die tot op de dag van vandaag nog voortduren.

Maar één ding is voor hen allemaal hetzelfde.

Dat is de herinnering aan die martjes, die sobats die ze moesten achterlaten en waarvoor we vandaag hier in de kerk, en straks voor de veertigste keer bij het eigen monument bijeen zijn.

Ik sta nog op die brug. Ik draai me om en kijk naar de dag van vandaag en morgen.

Op dit moment werken zo'n 3.000 van onze 1 Divisie '7 December' aan vrede en veiligheid. Je komt ze tegen in Bosnië, Kosovo, Macedonië of Cyprus. Hetzelfde gevoel van vreugde bij het weer thuiskomen ervaren vandaag de dag vele families. Sinds begin jaren 90 hebben we intussen bijna 30.000 mannen en vrouwen uitgezonden.

Natuurlijk, de uitzending duurt nu in de regel maar zes maanden, maar de impact, de beleving bij de achterblijvers, maar ook bij de uitgezondenen, is er niet minder om.

Gevaar en risico's zijn ook bij de huidige operationele taken wel degelijk aanwezig.

Het is goed vast te stellen dat de militair van vandaag goed voorbereid op vredemissies gaat. Zijn persoonlijke uitrusting is tot in de puntjes verzorgd, het materieel is 'state of the art'. De reis naar het uitzendgebied vindt plaats in een comfortabele DC-10. Nu kunnen onze militairen telefoneren met het thuisfront enz.

Dat is de les die we geleerd hebben uit het verleden van de veteranen van toen. Daar hebben we ons voordeel mee gedaan.

Het is goed het verleden te kennen zodat we wat minder snel klagen als het tijdens onze tegenwoordige uitzendingen eens tegen zit.

De aanwezigheid hier van de actieve militair, de veteraan van morgen, bevestigt het bestaan van een brug tussen de oude en de jonge veteraan. Misschien is dat één van de redenen waarom er steeds meer begrip ontstaat voor de veteraan in het algemeen en de oudere veteraan in het bijzonder.

De erkenning en waardering en daarmee het respect voor hun inspanningen, destijds en onder die zeer moeilijke omstandigheden, groeit met de dag.

Maar de meeste waardering en respect komt toe aan de gevallen en aan hun nabestaanden.

Zij hebben het zwaarste offer gebracht.

Toespraak van Ds. Jense in de Grote Kerk te Apeldoorn

De verhalen over het sneuvelen van onze makers in het veld, in Indië, herinneren ons aan het gruwelijk geweld waaronder velen van ons met hun onderdeel in de jaren 1946 tot 1950 hebben geleden. Menteng Pulu werd de rustplaats van 563 doden van de 7 december Divisie. Daar tellen we nog bij de gesneuvelde van de bewakingsbataljons, die elders, buiten West-Java, sneuvelde en begraven werden.

Wij, de overlevenden, zijn nog altijd bezig met wat wij in Indië beleefden. Dat blijft spreken tot in onze dood. Wij waren dienstplichtig en hadden de Tweede Wereldoorlog dichtbij persoonlijk meegemaakt. Daarvan droegen wij de merktekens in ons binnenste. Direct daarna moesten wij in militaire dienst en werden wij op overvolle troepschepen naar Indië gebracht en ingezet in een voor ons vreemd tropisch land. Ver van huis. Wij bleven er veel langer dan eerst tegen ons was gezegd. De meesten werden ingezet op vooruitgeschoven posten. Hoewel wij als onderdelen lang niet allen als infanterist waren opgeleid, werden alle onderdelen, ook de bewakingsbataljons, als infanteriebataljons ingezet. We raakten in gevechten gewikkeld. Na de eerste politionele actie werden wij over kleine posten met wachtdiensten en veel patrouillegang over geheel West-Java, en anderen ook daarbuiten, ik denk aan 3-7 R.L. in Midden- en Oost-Java, volledig ingeschakeld. Velen werden vanuit hinderlagen beschoten. We waren geheel op elkaar aangewezen, moesten elkaar opvangen. Met elkaar moesten wij het redden. We leerden elkaar door en door kennen. Het kweekte een zo groot verbondenheid dat die ons verdere leven, weer ver van Indië, bleef. Ook met degene die sneuvelde. Daarom zijn wij nu ook weer samengekomen. Op een bijzondere wijze zijn wij nog steeds met onze dode kameraden samen. In 'in memoriam', een boek over de gevallen van het 1e Mitr. Bat. C Div. '7 December' in het voormalige Ned.-Indië 1946-1950 en samengesteld door Jan van

Wijngaarden, worden de 18 die omkwamen, ieder afzonderlijk herdacht. Daarin is een gedicht opgenomen van S. Overkleef, waarin de treffende passage:

Hoe de ouders zijn gebroken,
Daarover is nooit gesproken.
Hierna werden enkele voorbeelden door Ds. Jense aangehaald hoe de berichtgeving werd gedaan bij de betrokken families over het sneuvelen van hun zoon.

Zo liet een plaatselijke predikant, die het bericht aan de familie moest doorgeven, dat over aan de hoer bij wie de vader op dat moment aan het werk was en die het vervolgens onder de theetijd aan de vader moest vertellen en die op zijn beurt de verdere familie op de hoogte moest brengen. Zo werden nog enkele andere voorbeelden door Ds. Jense naar voren gehaald.

Op deze samenkomst in de Grote Kerk van Apeldoorn komen steeds heel veel verwanten en vrienden van onze gesneuvelde makers. De ouders zijn al heengegaan. Zij waren in hun groot verdriet altijd dankbaar als hun werd verteld hoe ze werden begraven, hoe de kist gedragen werd door hun makers.

Wij zijn nu verbonden met elkaar en met hen, die wij in Indië op de Erevelden achterlieten. De '7 Dec. Div.' bestaat nog steeds. De tijd dat wij onze gesneuvelde makers eren is voor ons nog kort. De jonge garde

moet onze taak overnemen. Wij worden stil en zien weer naar al die vrienden die zijn heengegaan.

Hun namen staan gegraveerd in het monument.

Wij bidden voor hen en ons allemaal:
Gij waart hun rots, hun burg en al hun macht;
Gij Heer, hun loods en licht in storm en nacht;
Gij hebt uw pelgrims veilig thuisgebracht.

Toespraak divisie-commandant bij het monument

Op de eerste plaats begroet ik de mensen die er vanchtend in de kerk niet bij waren.

Vandaag staan wij voor de 40e keer bij het monument van 1 Divisie '7 December'.

Het monument werd in 1960 in Schaarsbergen onthuld en in 1997 verplaatst naar deze mooie plek in Apeldoorn.

Nu nog in de schaduwzijde van de kaserne waar de staf van de divisie is gehuisvest, maar straks staat het direct naast de hoofdepoort van onze kaserne. Dan zal iedereen, elke keer bij het binnentreden van de kaserne, zijn ogen laten gaan over dit bijzondere monument.

En elke dag zal de militair van vandaag zich de ernst van zijn taak kun-

nen realiseren. Immers op de muur staan ook de namen van militairen die zijn omgekomen bij de recente missies in het kader van de internationale vredestaken.

In de afgelopen jaren is de belangstelling om te herdenken fors toegenomen.

We zien dat in Roermond en we zien dat aan de talrijke onthullingen van monumenten en gedenksteden op vele plaatsen in het land. We zien het ook duidelijk aan de belangstelling bij de herdenking hier.

Dit monument bewijst ook na veertig jaar nog steeds van waarde te zijn. Met het vermelden van de namen van omgekomen militairen uit latere missies is het verleden en het heden aan elkaar verbonden.

Herdenken is ook een vorm van respect betonen.

Respect voor allen die een moeilijke opdracht hebben uitgevoerd en in het bijzonder respect aan hen die bij de uitoefening het hoogste offer hebben gebracht.

Voor de Indië-strijders heeft het lang geduurd voordat zij enige vorm van waardering en erkenning hebben gekregen.

Langzaam groeit echter het respect voor de missie die zij destijds hebben uitgevoerd.

De militair van vandaag en morgen zal opnieuw met uiterst moeilijke opdrachten worden uitgezonden. Zonder terughoudendheid verdienen ook zij waardering voor hun inzet waarbij het hoogste kan worden gevraagd.

Ik dank u voor uw aanwezigheid op deze dag waar we toekomst en verleden zo dicht bij elkaar brengen.

Overpeinzingen

De laatste periode van het jaar zo rond de kerstdagen en jaarwisseling willen de gedachten nog wel eens teruggaan naar het verleden.

Gebeurtenissen uit het verleden komen weer boven drijven en worden opnieuw beleefd, zo ook verging het ondergetekende toen hij in een melancholiek ogenblik met z'n gedachten vijftig jaar in de tijd terug ging. In de laatste weken van december 1949 werd de onafhankelijkheid van Indonesië een feit en vond op 19 december de soevereiniteitsoverdracht plaats.

Wij bevonden ons met ons bataljon op Zuid-Sumatra in het gebied tussen Tebing-Tinggi en Benkoelen, in het Boekit-Barisan gebergte. Er brak voor ons een eerverloofende tijd aan, het gebied moest worden overgedragen aan de T.N.I. Allereerst werden onze omgekomen sobats overgebracht naar Palembang en daar herbegraven. Het bataljon werd geconcentreerd in Benkoelen en vertrok per landingsboot naar Java, met achterlating van een gedeelte van de Staf Cie., waaronder de groep chauffeurs. We waren met het wagenpark en bijbehorend materiaal gelegerd in het oude Engelse fort Marl-Bourough. Na de zaken daar afgewikkeld te hebben stelden we een convoie op en vertrokken op een vroege morgen vandaar richting Palembang, alwaar het wagenpark moest worden ingeleverd. Palembang, de plaats waar we begin 1947 voet aan wal hadden gezet, een rit van zo'n 600 km van de Westkust naar de Oostkust, voor een groot gedeelte door het ruige berglandschap van het Boekit-Barisan gebergte.

De diverse plaatsen langs deze verbindingsweg, waar anders posten van ons bataljon gevestigd waren, zijn nu bezet door de T.N.I. en worden door ons met gemengde gevoelens gepasseerd. De eerste dag rijden we tot Tjoeroep, overnachten daar en rijden vervolgens, met af en toe een rustpauze, in één ruk in een dag en een nacht door naar Palembang. Daar brengen we de trucks naar een groot depot en worden we gehuisvest in een kamp in de stad. Een pijnlijk gevoel te moeten ervaren dat je niet weer achter het stuurrad zal zitten. Wat zullen we het missen, het geluid

van de zwoegende motor en het manoeuvreren op de smalle en bochtige bergwegen; de opgestoken handen van de jongens op de buitenposten als het convoie langs kwam of de poet en loerage afleverde. Over en uit, nu wachten op vervoer naar Java, we voelden ons niet prettig in deze toestand en wilden graag zo gauw mogelijk terug zijn bij het bataljon. Toch zouden we tijdens onze wachttijd in Palembang nog een plezierig voorval meemaken. Tijdens de 2e politionele actie hadden collega Lieuwe Verhaag en ondergetekende kennis gemaakt met een korporaal van het K.N.I.L., Dirk de Groot geheten. Hij was getrouwd met een Javaanse vrouw en hoopte toen binnen niet al te lange tijd met pensioen te gaan. Hij had een huis in Palembang gevonden waar zijn vrouw reeds woonde. Hij gaf ons zijn adres en stond er op, mochten we ooit nog eens in Palembang komen, hem te komen bezoeken. Dus, nu in de gelegenheid gekomen, onze belofte toendertijd aan Dirk gedaan, gaan inlossen. Op een namiddag, na de siesta, ons pakje deftig aangetrokken en op zoek naar het adres van Dirk, 'Djalan Kaki' door de stad leek ons niet zo aanlokkelijk. Bovendien bleek het nogal een eind uit de buurt, dus een betjak aangeroepen, een prijs afgesproken met de bestuurder, die ons na een tocht van 20 minuten op de plaats van bestemming bracht.

En jawel, daar zat op de veranda van z'n woning onze vriend Dirk, pas gemandied, gekleed in hemd en onderbroek. Verbaasd en hartelijk werden we verwelkomd en ook Mina, zijn volkslanke Javaanse vrouw, werd er bij geroepen om kennis te maken.

We werden meteen gevraagd om vanavond te blijven eten. Het werd een zeer gezellig samenzijn met een overheerlijke maaltijd en nadien een barrelpartijtje tot in de kleine uurtjes. Waar voor de Nederlandse militairen een avondklok gold van 22.00 uur, maakte dit, naarmate het promillage alcohol in ons bloed steeg, geen indruk en namen we omstreeks 02.00 uur afscheid van Dirk en zijn Mina, tabee! Wat onvast ter been, met een enigszins benevelde brein gingen we op pad naar ons kampement, maar waar

was dat ook alweer? Er waren geen betjaks meer op pad, hier en daar een brandende straatlantaarn. We kregen bijna ruzie over in welke richting we het moesten zoeken. Maar dan horen we een auto aankomen en als we in het licht van de koplampen komen, wordt er geremd en stopt er een jeep, met naast de chauffeur een wachmeester van de M.P. Met barse stem wordt ons gevraagd wat de reden is van onze nachtelijke tocht en of we niets van een avondklok weten. Zonder antwoord af te wachten werd ons gesommeerd achter in de jeep plaats te nemen, bestemming M.P.-bureau, het lijkt niet zo best voor de beren. Maar onze goede stemming werd er niet door bedorven, dit was altijd nog beter dan lopen, zo bereedden wij.

Toen de wachmeester hoorde dat we Fries spraken, vroeg hij, verrast, ook in het Fries, "waar komen jullie vandaan". Er werd gestopt onder het licht van een straatlantaarn en meteen herkende ik het gezicht van de wachmeester als dat van ene Auke Oostra uit Drachten. Ruim 4 jaar geleden, 1945, vertrok er vanuit Drachten een groep O.V.W.-ers met onbekende bestemming naar het zuiden des lands, waaronder genoemde wachmeester en ondergetekende. We belanden in kamp Hulten, gelegen tussen Tilburg en Breda. Na daar enige tijd doorgebracht te hebben, ging de groep uit elkaar en belanden bij verschillende onderdelen, onder meer in Engeland. Laat ons na diverse omzwervingen na ruim vier jaar elkaar weer tegenkomen in Palembang op Zuid-Sumatra. Was de confrontatie met de 'M.P.' eerst niet één van 'ouwe jongens onder mekaar', toen we elkaar herkenden veranderde dat meteen in een zeer amusante happening. Op het M.P.-bureau werd uitgezocht waar ons kampement was en na nog een kop koffie te hebben gedronken, werden we door de wachmeester persoonlijk op onze bestemming afgeleverd. Dankzij diens 'regelkunst' eindigde ons uitstapje zonder sancties wegens ondisciplinair gedrag in een happy-end. Waarvan acte.

I. de Jong (M.T. 4-1 R.I.)

A soldier's story

(een soldatenverhaal)

(Interview met dhr. Izaak (Jack) van Daalen, een krijgsgevangene uit Nederlands-Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog.

(Overgenomen uit *Barrie Advance*, 10 november '86)

Mijn leven als krijgsgevangene begon op het eiland Sumatra, aan de kant van de Indische Oceaan. We werden vervoerd met vrachtauto's naar de stad Medan, aan de straat van Malacca - een tocht van vier dagen.

Veel van de krijgsgevangenen waren ouderen. We verloren ongeveer 20 mensen tijdens de tocht en die moesten wij begraven voordat we Medan bereikten. We werden in een kamp geplaatst, genaamd 'Cloegor', waar we wachtten op transport naar krijgsgevangenkampen in Japan. Daarna kwamen we aan boord van een Nederlands schip, genaamd 'Van Waarwijk'. Inmiddels waren al onze waardevolle spullen - horloges, ringen etc. - al ingepikt door de Japanners.

Na ongeveer 1 dag op zee werden we geraakt door een torpedo, afkomstig van een onderzeeboot. Alle 8 schepen van ons konvooi zonken, behalve een klein tankbootje. Later heeft dat scheepje een aantal overlevenden opgepikt.

Na de oorlog hoorden we dat meer dan 70 procent van de mannen was verdronken of opgegeten door haaien. Tenminste 400 krijgsgevangenen kwamen om. Degenen die overleefden dreven 14 uur in het water op stukken puin of resten van schepen. Overal om hen heen was bloed. Ik hielp zoveel als ik kon en na de oorlog kreeg ik een onderscheiding hiervoor. Het tankbootje bracht de overgebleven krijgsgevangenen naar Singapore.

De Japanners probeerden ons naar Japan te vervoeren, maar werden hierin verhinderd omdat er teveel geallieerde onderzeeboten aanwezig

waren rondom Singapore en de Zuid-Chinese zee. Uiteindelijk besloten zij ons terug te brengen naar Sumatra. Zij waren bezig met de bouw van een spoorlijn dat recht over het eiland Sumatra moest gaan lopen, een afstand van 225 km. Er waren 200.000 Indonesiërs (dwangarbeiders) en 5.000 Nederlandse krijgsgevangenen die meehelpten aan deze spoorlijn. Na de oorlog hoorden we dat 80.000 Indonesiërs en 2.500 krijgsgevangenen (Nederlanders, Britten en Australiërs) het niet hadden overleefd.

De spoorlijn kreeg de naam 'Pakan Baroe Railway', en liep dwars door het tropisch regenwoud. De omstandigheden waren verschrikkelijk. We sliepen in lange barakken van bamboe hout, meestal op de natte vloer. Dagelijks begroeven we wel vier of vijf kameraden. De ouderen overleden het eerst.

In minder dan 2 jaar tijd stierven 2.500 krijgsgevangenen op een gruwelijke manier, honger, malaria, dysenterie. De laatste 3 maanden van de oorlog was ik sterk genoeg om graven te graven voor mijn dode vrienden. We kregen weinig voedsel, maar dankzij onze soldatenopleiding hielden wij ons in leven met voedsel uit het oerwoud - slangen, apen, ratten. Je kon het zo gek niet bedenken.

De Sumatraanse tijgers, bekend over de hele wereld, maakten ons ook het leven zuur. In veel van de kampen moesten we fakkels laten branden om de dieren op een afstand te houden. Daarnaast waren er olifantkuddes in het oerwoud, die velen van ons slapeloze nachten bezorgden. Veel van de doden die begraven waren langs de 225 km lange spoorlijn werden opgegraven door wilde zwijnen en andere wilde dieren.

Tijdens ons verblijf in de kampen hadden we geen besef van tijd - geen horloges, radio's of kranten. Maar zover ik me kan herinneren hadden we

net wat graven gedolven voor onze vrienden en stond ik in zo'n graf toen een Japanner naar me toe kwam en zijn hand naar me uitstak om me uit die kuil te helpen. Toen begreep ik dat ze ons iets probeerden duidelijk te maken. De volgende dag hoorden we dat een bom op Japan de oorlog had beëindigd.

Een week daarvoor hadden we met onze handen een lange tunnel moeten graven. We hoorden dat dat ons eigen graf zou moeten zijn. We wisten toen nog niet wat een atoombom was, maar tot op deze dag dank ik God dat de ellende voor ons toen grotendeels over was. Alhoewel ik overleefde, kregen we nooit erkenning en salaris voor het werk dat wij drie en half jaar lang voor de Japanners gedaan hebben.

Het bovenstaande vertelt alleen maar een gedeelte van het verhaal. Ik werd bijna dagelijks geslagen, verloor hierbij mijn tanden, brak mijn neus en werd een keer levend begraven. Toch ben ik bevoorrecht geweest om na de oorlog te kunnen emigreren naar Canada. Duzenden van mijn vrienden en kameraden, sobats, zijn begraven en vergeten in de oerwouden van Sumatra.

Izaak (Jack) van Daalen

Legernummer 152426002
KNIL - Koninklijk Nederlands Indisch Leger

Remembrance-Weekend Londen

Op 11 november wordt ieder jaar in Engeland de wapenstilstand van de Eerste Wereldoorlog herdacht. De daarop volgende zondag wordt in Londen een defilé langs het oorlogsmonument in Whitehall gehouden. Dit jaar zijn wij als leden van de VOMI meegegaan met de delegatie van de Bond van Wapenbroeders, die ieder jaar naar Londen gaan om deel te nemen aan de diverse plechtigheden. De reis duurde vijf dagen. Wij zijn gestart op 10 november met de bus en zijn via de Eurotunnel naar Londen gereisd. Tegen vijf uur zijn we aangekomen in de Union Jack Club. Dit hotel is uitsluitend bestemd voor militairen en oud-militairen. 11 November is de dag van de Wapenstilstand. Om elf uur 's morgens wordt twee minuten stilte gehouden, zoals wij gewend zijn op 4 mei. Wij zijn naar de informele plechtigheid gegaan bij de Westminster Abbey. In het grasveld naast de kathedraal is het Field of Remembrance. Nabestaanden van de oorlogsslachtoffers steken een klein houten kruisje in de grond met daarop de naam van hun dierbare. De plechtigheid werd bijgewoond door de Engelse Koningin-moeder ter nagedachtenis van haar gesneuvelde broer in de Eerste Wereldoorlog.

Ondanks haar 99 jaar toonde zij nog veel belangstelling voor de aanwezige veteranen. Op 12 november zijn wij naar de Central Church of the RAF St. Clement Danes gegaan voor een korte plechtigheid onder leiding van een legerpredikant van de RAF. Daarna is er een krans gelegd ter nagedachtenis van de Nederlanders die tijdens de oorlog zijn gesneuveld in dienst van de RAF. 's Middags hebben we een bezoek gebracht aan het Nederlands Ereveld in Mill Hill. Hier zijn de graven van de omgekomen zeelieden van de Nederlandse koopvaardij en gesneuvelde militairen van de Koninklijke Marine en de Koninklijke Landmacht. Op het Ereveld staat een

herdenkingsmonument in de vorm van een vallende mannenfiguur, ontworpen door de beeldhouwer Cor van Kralingen. Onder de aanwezigen was de Landmachtattaché van

10.00 uur was het verzamelen op het grote plein van de Horse Guards, vervolgens afmarcheren naar White Hall. Voor de aanvang van het defilé werd een korte kerkdienst gehouden,

de Nederlandse Ambassade in Londen, vertegenwoordigers van het Royal British Legion en van het 600th Squadron van de RAF. De krans werd gelegd door de heer B. Thomson, algemeen voorzitter van de Bond van Wapenbroeders en de heer P.W. Kuyvenhoven, 2e voorzitter VOMI ZHN, wat door de aanwezige VOMI-leden bijzonder op prijs werd gesteld. Na afloop zijn wij ontvangen door het Royal British Legion in Edgware met koffie en thee en daarna nog een warm en koud buffet. Op 13 november zijn wij naar de Royal Albert Hall gegaan. Het eerste gedeelte van het programma was een optreden van diverse militaire kapellen. Na het binnen dragen van de vaandels van de regimenten volgde een herdenkingsprogramma met medewerking van diverse koren. Het geheel was zeer indrukwekkend. Op 14 november was het grote defilé van de veteranen voor het oorlogsmonument op White Hall. Om

daarna kranslegging, o.a. door een deel van de Britse Koninklijke familie. Het geheel was goed te volgen op een groot televisiescherm. Om elf uur werd twee minuten stilte in acht genomen. Daarna begon het defilé van de veteranen. Alles verliep in een vlot tempo. Onze groep stond onder leiding van dhr. Stapels. Zijn commando's waren tot ver buiten Londen te horen. Het einde van het defilé was tevens het einde van het Remembrance-Weekend.

Op 15 november zijn wij op weg gegaan naar ons goede vaderland waar wij 's avonds weer behouden zijn aangekomen.

De reis was goed verzorgd, maar had toch een emotioneel karakter. Wij zijn, wat betreft het veteranenbeleid, weer een ervaring rijker geworden.

H.W. Schox,
VOMI-ZHZ

Onthulling

De redactie van 'Sobat' had voor zaterdag 18-12-'99 een uitnodiging ontvangen en verzocht aanwezig te willen zijn bij de onthulling van een bank bij het monument te Dalen. De vrijwilligers die het bestuur van 'Dametin' altijd terzijde staan, hadden het idee geopperd om een bank bij het monument te gaan plaatsen en deze aan te bieden aan het bestuur van 'Dametin'.

De ceremoniemeester, dhr. Groefsema, heette om ± 09.45 uur de aanwezigen, waaronder het bestuur van 'Dametin', de aanwezige vrijwilligers, het bestuur van VOMI Zuid-Oost Drenthe te Dalen, dhr. R.Grit, redactielid 'Sobat', het commando van het Garnizoen Assen, Lt. Kol. Patist en Adj. Mol, van harte welkom. Hierna werd het verzoek gedaan met z'n allen naar het monument te vertrekken, alwaar een inleidend woord werd gesproken door dhr. Groefsema met daarna de onthulling van de bank door de bestuursleden van 'Dametin'.

Vervolgens werd een dankwoord uitgesproken tot de vrijwilligers door de voorzitter van 'Dametin', dhr. G. Rotman. Het bestuur was zeer verguld met deze geste en zij waren dan ook de eersten die de bank in gebruik mochten nemen.

Na dit officiële gebeuren werd een ieder uitgenodigd voor het nuttigen van een consumptie om gezamenlijk een toast uit te brengen en dat velen gebruik mogen maken van de bank.

R.Grit

Nederland / België - Cruise

Van 19 t/m 26 oktober 2000 gaat het M.P.S. (Motor Passagiers Schip) 'Brillant' een cruise varen door Nederland en België. De kosten voor deze speciale bootreis

voor veteranen en oud-militairen bedragen per persoon f 565,- + f 7,50 administratiekosten op basis van volpension mat om 10.00 uur en 20.00 uur koffie en om 15.00 uur thee.

De kosten zijn exclusief verzekeringen en excursies.

Het vaarschema is als volgt:

Inschepen te Arnhem, vervolgens via Gorkum, Hellevoetsluis, Antwerpen, Middelburg, Willemstad, Wijk bij Duurstede naar Arnhem.

Uw voorlopige opgave kunt u zowel schriftelijk, telefonisch of per fax doen, echter wel voor 15 maart 2000. Hier geldt dus weer: wie het eerst komt, het eerst maakt.

Na uw voorlopige aanmelding wordt u het officiële inschrijfformulier en de reisvoorwaarden toegezonden.

Informaties en/of aanmelding bij:

R. Grit, Balloo 90,
9458 TD te Balloo,
Tel. 0592-241361;
Fax 0592-241361.

Herdenking Nijmegen

Op vrijdag 10 september jl. vond in de Schepenhof van het stadhuis in Nijmegen de (haast) traditionele herdenking plaats van de in de jaren 1945-1950/1962 in het voormalig Nederlands Oost-Indië gesneuvelde veteranen, die aldaar hun laatste rustplaats vonden. Ruim 300 nabestaanden, sobats en belangstellenden waren bijgekomen om getuige te zijn van deze plechtigheid, die sinds het plaatsen van de plaquette in 1997 jaarlijks wordt gehouden. Uit de toespraak van de Burgemeester van Nijmegen, Mr. W.M. d'Hondt citeren wij enkele passages: "De schrijver Jeroen Brouwers typeerde in zijn boek 'Bezouken rood' in enkele woorden de ervaringen die zijn moeder in de oorlog in Indië had opgedaan: "Toen zij na jaren werd bevrijd was zij niet meer dezelfde als voorheen." Ik denk dat die ervaring ook zal opgaan voor U en voor honderdduizend andere jonge mensen die ongeveer een halve eeuw geleden werden uitgezonden naar het toenmalige Nederlands-Indië. Voor ons is het nauwelijks voor te stellen wat het betekent als je ervaringswereld bestaat uit beschietingen van patrouilles; hinderlagen van met handgranaten en klewangsbewapende mensen; boomversperringen, brugvernielingen, mijnen en branden. Ik vind het een goede zaak episodes uit de geschiedenis die blijvend invloed hebben gehad op het leven van zoveel inwoners, tastbaar te maken voor anderen. Gedenksteden en bijeenkomsten, zoals deze,

Bijeenkomst VOMI Zoetermeer e.o.

Op dinsdagmiddag 22 februari 2000 zal de jaarlijkse bijeenkomst van de VOMI Zd.-Holland Nrd. regio 7 worden gehouden.

Daar de ontmoetingen in de jaren 1998 en 1999, welke werden gehouden in de locatie van de schietvereniging Zoetermeer, goed werden ontvangen door leden van de regio 7 en ook daarbuiten, hebben de regiovertegenwoordigers besloten dit in het jaar 2000 te herhalen.

Het bestuur van de schietvereniging Zoetermeer heeft ons wederom in de gelegenheid gesteld bijeen te komen in hun verenigingsgebouw en stelt ook deze keer weer wedstrijdlucht-

dragen daaraan bij. Geestelijk en lichamelijk is op de Indiëgangers een heel grote aanslag gepleegd. Contacten met kameraden, die hetzelfde hebben meegemaakt, en een plek waar men stil kan blijven staan bij degenen die het niet overleefden, kunnen heel belangrijk zijn. Wij als gemeentebestuur, zo besloot de Burgemeester zijn toespraak, willen daaraan met het organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst medewerking blijven verlenen zolang daaraan behoefte is.

Het H.K. Mannenkoor Kolping-Aurora bracht enkele stemmingsvolle liederen ten gehore, waarbij het beroemde 'Land of hope and glory' door velen werd meegezongen.

Na een korte terugblik op de repatriëring uit Indië, nu zo'n 50 jaar geleden, werd de microfoon overgegeven aan de voorzitter van het Veteranen Platform, dhr. A.H. Knoppen. Hij stelde dat herdenken ook iets te maken heeft met erkennen. Helaas kent Nederland geen echte veteranen-traditie. Oud-strijders bestonden er wel, maar er moest niet te veel over worden gesproken. Dat deden de veteranen zelf overigens ook niet, de meesten wilden de oorlogsomstandigheden liever maar zo snel mogelijk vergeten. Verklaarbaar, maar niet terecht is het dat er jarenlang geen sprake was van erkenning voor de persoonlijke offers van die groep veteranen, - die in opdracht van de democratische Regering, het Parlement - niet meer dan hun plicht hadden gedaan, ver weg van huis en haard. Steeds groeiend ongenoegen over het gebrek aan erkenning van veteranen en de verwijten over het optreden met name in het voormalig Nederlands-Indië, waren er

de oorzaak van dat uiteindelijk de schellen van de 'Haagse' ogen vielen. Eindelijk werd begrepen welke grote gevolgen een uitzending voor de individuele militair kan hebben en welk stempel die op zijn of haar leven kunnen drukken. Maar de samenleving, die zo duidelijk eerst een belangrijke taak in hun handen heeft gelegd, mag niet zonder meer de boeken sluiten of zich neerleggen bij de negatieve kritiek die in ons land vaak zo snel - en op summere gronden - tot stand komt. Herdenken is ook het erkennen dat aan mensen zoals de Indië-veteranen soms onbeschrijflijke dingen te beurt zijn gevallen. Gevolgen, die vaak niet met geld kunnen worden goedgeemaakt, zelfs niet met 1000 gulden. Immers, leed laat zich niet aftopen en men kan verdriet wel inslikken, maar het zal nooit het lichaam verlaten. En zo is het ook met de herinneringen en ervaringen die veteranen met elkaar gemeen hebben.

Tot zover een aantal passages uit de gloedvolle toespraak van de voorzitter van het Veteranen Platform.

Alle deelnemers aan deze sfeervolle herdenkingsplechtigheid verplaatsten zich vervolgens naar de Gedeputeerdenplaats, waar na het blazen van de Last Post en een minuut stilte kranen werden gelegd door o.a. de Burgemeester en het bestuur van VOMI Rivierland. Met een kort dankwoord werd deze bijeenkomst besloten.

KO

Noot van de redactie: Wegens ruimtegebrek heeft bovenstaande niet geplaatst kunnen worden in de vorige uitgave van de 'SOBAT'.

drukwapens en munitie ter beschikking om een gezamenlijke schietwedstrijd te kunnen organiseren. Wij roepen zoveel mogelijk sobats uit de regio en ook daarbuiten op om deze bijeenkomst te bezoeken. U bent niet verplicht mee te doen aan de schietwedstrijd, gewoon bijpraten onder het genot van een drankje en een hapje kan ook. Ook oud-strijders - niet leden van de VOMI zijn welkom om eens kennis te maken. Misschien denkt u 'dat is wat voor mij'. Wij hopen op deze dag ook met onze leden af te spreken hoe wij op 4 mei met een VOMI-delegatie zullen deelnemen aan de dodenherdenking en tevens met onze aanwezigheid respect te betuigen aan de niet meer teruggekeerde Indiëgangers bij het eigen monument.

Voor de goede orde, het adres van de

schietvereniging Zoetermeer, de enige schietvereniging in Nederland met een 'eigen spoorwegstation', is Voorweg 54a, telefoonnummer 079-3514140.

Het verenigingsgebouw is geopend vanaf 13.30 uur en de bijeenkomst zal duren tot 17.00 uur.

De Voorweg ligt bijna pal achter het stadswinkelcentrum en is zowel met openbaar vervoer (NS-sprinter en busstation Centrum West) en eigen vervoer met voldoende parkeerplaats op het eigen terrein alsmede in de directe omgeving, gemakkelijk te bereiken.

Eventuele nadere informatie kunt u bekomen via de telefoonnummers van de regio vertegenwoordigers 079 - 3311943 (J. de Boer), 079 - 3421272 (A. Keislaar) en 079 - 3618063 (C.A. de Gier).

Kerstmis 1948

De verbindingsafdeling van de 2e brigade 7 december divisie was gelegerd in Poerwakarta, West-Java. Het was, geloof ik, in de tweede week van december toen we met z'n vieren 's morgens in 'n jeep naar het hospitaal in Batavia reden voor zieken (gewonden) bezoek.

Normaal was 't zo'n twee uur rijden. De tijden waren wat rumoerig en normaal bestond toen niet.

Wegversperring - beschieting - telefoonlijn doorknippen en meenemen - treinontsporingen waren aan de orde van de dag. Voor het donker van de baan was wel aanbevolen. Met zansopgang waren wij de baas, na zons- ondergang was het beter dekking zoeken.

Na onze taak in Batavia en 't hospitaal te hebben volbracht, wat eten in een restaurant, in de namiddag waren we weer op de terugweg naar Poerwakarta.

Tussen Karawang en Tjikampek gebeurde het ongeluk waarbij ik de enige gewonde werd. Andere soldaten, die bij ons uitkwamen, brachten mij naar de dokter in Tjikampek. Hij verzorgde mij met spuiten en verband en dacht dat het wel een tijdje hospitaal Batavia zou worden. Toen m'n makkers mij kwamen ophalen was het aan 't donker worden. Na nog ± een uur in een open jeep naar Poerwakarta. Het enige wapen dat ik nog kon hanteren was een pistool dat voor me op mijn knieën lag. Er werd weinig gesproken!

De morgen daarop weer terug naar Batavia, hospitaal. De dokter daar vertelde me, dat ziet er niet zo mooi uit en het misschien wel twee weken zou kunnen duren voor hij zou kunnen opereren. De linker elleboog was verbrijzeld en na bijna 24 uur geweldig opgezwollen.

De tijd doorkomen ging wel. Daar lagen veel gewonde jongens en elke dag kwamen er nieuwe bij af er gebeurde wat nieuws, bijv. Zuster kom eens hier kijken? Wij hadden geen deklakens vanwege de hitte. Waar komt die worm vandaan die op mijn bed ligt? Goed zo, dat is een teken dat je wond goed aan het genezen is! Ongelofelijk, je moet het gezien hebben.

Uiteindelijk kwam de dag voor mijn operatie. 's Morgens kreeg ik een spuitje en werd gezegd dat ze me later zouden komen ophalen. Na een tijdje kwamen er twee verplegers met een draagbaar. Ik zei, nu dat hoeft toch niet, ik loop wel. Ging uit mijn bed, zakte door mijn knieën en lag op de vloer. Ze raapten me op en droegen me op de draagbaar naar de operatiekamer. Daar stond me een grote spuit te wachten. Leek wel 100 cc. Was gevuld met een licht groen spul. Tel maar terug van 100. Er werd op de zuiger gedrukt en ik geloof niet dat ik tot de 90 kwam.

De kamer waarin ik bijkwam (intensive care) had 3 bedden, waarvan ik in de middelste lag. Het linkse bed was bezet door een hele jonge soldaat met een dijbeenwonde. Voor een dag en een nacht hebben wij hem horen huilen. Soms gilte hij van de

die ik maar zelden heb gehoord.

Wat was het geval? Voor het vertrek naar Nederland moesten nieuwe jonge troepen worden ingewijd. Tijdens de laatste patrouille brak er een gevecht uit in een kampong. Een jonge officier schoot hem, per ongeluk, door zijn linker long en linker bovenarm. Die officier kwam zijn verontschuldiging aanbieden in het hospitaal. We konden beiden onze linkerarm niet meer gebruiken, maar in het herstellingsoord hebben we nog veel samen getafeltenist.

Ons werd verteld dat op Kerstdag Generaal Spoor een bezoek zou brengen aan het hospitaal.

De generaal en zijn vrouw zouden ook op onze kamer komen. De vraag was "moeten we in de houding gaan liggen". Er werd gedacht van niet. Zij kwamen, generaal Spoor en mev. Spoor. Zij gaven ons een hand en wensten ons een Zalig Kerstfeest

pijn en vroeg naar zijn moeder. Verschillende malen bood hij zijn verontschuldiging aan over zijn gedrag.

Hij is 2e Kerstdag gestorven. Rechts van me toen ik bijkwam, keek ik in het gezicht van een soldaat met al de sporen van iemand die er al verschillende dienstjaren in Indië op had zitten. Hij was nog steeds buiten westen. Geruime tijd, geregeld heel diep zuchten. Het leek mij wel dat hij ten dode was opgeschreven.

Toen hij eindelijk bijkwam, kwam er een serie vloeken voor de dag

en een voorspoedig Nieuwjaar.

Mevr. Spoor vroeg of de pijn dragelijk was en hoe is de verzorging? Het doet je werkelijk goed, al is het maar even, de aandacht te genieten van zulke voornamen en vooraanstaande mensen.

De generaal sprak ons moed in en zei dat we er wel door zouden komen. Jammer genoeg de generaal zelf heeft er kort daarop het loodje er bij neer moeten leggen.

J.J. van Oirschot, (Canada)
Verb.aid. 2 Brig. 7 Dec. Div.

Ondanks alles,

toch nog een waardige onthulling Indië-monument Leiden

Op 21 juli 1998 gaf de gemeenteraad van Leiden toestemming aan de Stichting Militair Indië Monument Leiden, om voor de 25 Leidse Indië-militairen in de jaren 1945-1952 een monument op te richten. Eindelijk kon dit op 23 oktober 1999 worden verwezenlijkt op het terrein van de voormalige Morspoortkazerne te Leiden. In juni 1999 werd het comité uitgebreid met 4 leden van de VOMI en 4 leden van de Bond van Wapenbroeders. Gezamenlijk werd het programma voor de onthulling samengesteld en aan de gemeente aangeboden. Wij zijn de gemeente Leiden dankbaar dat zij de externe organisatie en catering met wat daaraan verbonden was, voor haar rekening te nemen. Een woord van hulde voor de heer Van Woerden, chef van het kabinet van de burgemeester, die als ceremoniemeester optrad.

Aktiegroep

De stichting heeft veel tegenslagen moeten incasseren zoals het afkeuren van het eerste ontwerp. Het ergste was het vernielen van het monument. Een dag voor de onthulling op 22 oktober werden we opgeschrikt met de mededeling dat de bronzen figuren die het monument sierden waren gestolen door zgn. actievoerders genaamd 'Merdeka' achter welke naam de vandalen zich verschuilden. Dank zij het actieve optreden van de wethouder Pechthold (cultuur), heeft het duikteam van de Leidse brandweer de bronzen beeldengroep in een nabij gelegen gracht tijdig kunnen opduiken. In tegenstelling tot de bedoeling van de activisten mondde hun actie uit in een positieve propaganda op Radio, T.V. en de landelijke en provinciale pers. Vanaf de Zeevaartschool werd, voorgegaan door de loco-burgemeester Tjeerd van Rij, twee andere wethouders en het stichtingsbestuur een stille tocht gehouden naar het plantsoen bij de Morspoort, waar de onthulling zou plaatsvinden. Een detachement van de Luchtmachtkapel speelde bij aankomst 'You never walk

alone'. Leden van de VOMI en de Bond van Wapenbroeders vormden gezamenlijk de ere- en vlaggewacht. De heer Pieter Brouwer (voorzitter van de Stichting Militair Indië Monument Leiden) heette eenieder welkom. Allereerst dankte hij het gemeentebestuur van Leiden en de Leidse brandweer voor hun snelle optreden om de vermiste beeldengroep letterlijk boven water te krijgen. Verder deelde de voorzitter mede, dat op de vijf erevelen in Indonesië bij de 25 kruisen van de omgekomen sobats bloemen waren gelegd, opdat zij niet worden vergeten. Hij eindigde met het noemen van de 25 namen van de gesneuvelde sobats en 'moge zij rusten in vrede'. Wethouder Tj. van Rij, loco-burgemeester, memoreerde dat in eerste instantie de gemeente zich heeft afgevraagd "moet dit nog na vijftig jaar". Doch de gemeente was tot de overtuiging gekomen dat het nuttig is om stil te staan bij wat deze militairen 50 jaar geleden hadden meegemaakt en dat het tijd is om hier lering uit te trekken. Dit monument is een erkenning en geeft troost aan de nabestaanden. Hij dankte de initiatiefnemers voor de volhardendheid waarmee zij, in samenwerking met de beeldhouwer Gerard Brouwer en graficus Jan Kleingeld, dit monument tot stand konden brengen. De heer W. Thomson, algemeen voorzitter van de Bond van Wapenbroeders, memoreerde, dat de oorlog op 5 mei 1945 nog niet was afgelopen, doch dat er in het voormalig Nederlands Oost-Indië landgenoten waren die nog in concentratiekampen zaten. Op 15 augustus 1945 capituleerde Japan, maar de ellende was toen nog niet voorbij. Terreur en moord waren nog steeds aan de orde van de dag waarop de Nederlandse regering besloot Nederlandse militairen naar de overzeese gebiedsdelen te sturen met alle gevolgen van dien. Meer dan zesduizend jonge mannen en vrouwen zijn daar gesneuveld. Wij zullen en mogen ze niet vergeten. Ook de heer J. Dijkema, algemeen voorzitter VOMI Nederland, sprak in

gelijke bewoordingen en voegde daaraan nog toe dat H.M. de Koningin Wilhelmina op 7 december 1942 in haar rede aan de Indische bevolking een grotere zelfstandigheid heeft toegezegd.

Met steun van het Parlement en militaire middelen werd besloten het gezag in Indië te herstellen. Daartoe werden 125.000 mannen en vrouwen naar de overzeese gebiedsdelen uitgezonden, waarvan 6.300 militairen niet terugkeerden zoals dat zo duidelijk met dit monument wordt verwoord. De heer Dijkema eindigde met de woorden: "Onze sobats zijn weer thuis".

De laatste spreker was Pater L. Bol, oud-legeraalmoezenier in Indië. Op 4 mei worden de oorlogsslachtoffers 1940-1945 herdacht, op 7 september in Roermond en 7 december in Apeldoorn de gesneuvelden in het voormalig Nederlands Oost-Indië. Nu konden de nabestaanden hun eigen mannen en broers gedenken op deze plek en vanuit de hemel kijken ze op ons neer.

Nadat de Luchtmachtkapel een hymne had gespeeld, heeft wethouder Tj. van Rij samen met de heren G. Hillenaar en G. Scheffer die beiden een broer hebben moesten achterlaten, het monument mogen onthullen door gedrieën de Leidse vlag van de beeldengroep te verwijderen. Op een tweedelige muur waarop drie bronzen figuren van oud-strijders met een ruimte tussen de tweede en derde figuur die symboliseert dat één van hun kameraden niet was teruggekeerd terwijl de eerste en tweede figuur steun bij elkaar zoeken. Op de twee muren is gebeteld: een afscheid - zonder thuiskomst.

Hierna werd de 'last post' geblazen en twee minuten stilte in acht genomen, gevolgd door 2 coupletten van het Wilhelmus die werden gespeeld door de Luchtmachtkapel en door de aanwezigen meegezongen. Kransen en bloemstukken werden aangereikt door leden van de Nationale Reserve. Allereerst legden de drie wethouders van Leiden,

Tjeerd van Rij, Alexander Pechthold en Hans Baaijens een krans. Luitenant Generaal Nicolai en Adjudant Willemsse namens de 7 december divisie, de heren P. Brouwer, J.M.J. Werter, G.F. Scheffer, A. Cebol en D.J. Fasseur namens de Stichting Militair Indië Monument Leiden, De heren B. Weis en P. Kuivenhoven namens VOMI Zuidholland Noord, de heren A. van der Lee en L. Th. Righart van Gelder namens de Bond van Wapenbroeders afdeling Leiden, De Natres-militairen legden een bloem-

stuk neer van 6 R.V.A., het Reünie comité van 3-8 R.I een bloemstuk en de heer Chr. van der Weijden namens 4 Mei comité. Hierna volgde het defilé, begeleid door de Luchtmacht-kapel. Onder de aanwezigen zagen we o.a. Mevr. A.M.A. van Ardenne-van der Hoeven, lid defensie-commissie van de Tweede Kamer der Staten Generaal, de Commandant van het Marine-vliegveld Valkenburg, Kapitein ter Zee J.A. Leenders, Lt. Generaal b.d. tit. T. Meines, nabe-

staanden en vele belangstellenden. In de kantine en in de grote tent welke door de gemeente Leiden was geplaatst bij het modelbouwmuseum kon nog worden nagepraat onder het genot van een drankje en een hapje. Er mag terug gezien worden op een stijlvolle onthulling met een bezoek van zeker 500 personen. De 25 gesneuvelde sobats zijn eindelijk terug in Leiden.

P. Brouwer, voorzitter

Veteranencafé in Nederland

Delft heeft primeur voor Nederland: Royal Veteranen Café. Dit is een initiatief van Gerard van Wageningen, Nieuw-Guineeganger - lid VOMI ZHZ - en Ruud Bos, Indië-veteraan - lid AVOM. Onder veteranen bestaat een opmerkelijke behoefte om contact met elkaar te houden, ook al ligt dat actieve militaire verleden ver achter hen.

Het Royal Veteranen Café bevindt zich in Delft aan de Voldersgracht. Er heerst een uitstekende sfeer, er is een zaaltje met videoscherm, waar je als groep apart terecht kunt. Het veteranencafé biedt op vertoon van de veteranenpas een leuke korting. Volgens

de gemaakte strooifolder valt er dan te genieten van "pittige borrels, hartige hapjes en heerlijke menu's". En waarschijnlijk ook van sterke 'verhalen'. "Het Delfts Veteranen Café wordt het eerste in ons land, iets unieks dus" zegt Van Wageningen enthousiast in een interview met Rob van den Berg van 'Delft op Zondag' onder de rubriek 'Het gesprek van de Week'. "Behalve een bezoek aan het Delfts Veteranen Café wordt naar mogelijkheden gekeken om contact te zoeken met toeristische attracties in Delft", aldus Van Wageningen. Zijn grote wens is: dat Delft een nieuwe slogan kan gaan voeren:

Delft Veteranenstad.
Voor informatie over het Royal Veteranen Café:

Gerard van Wageningen
- tel. 015-2561281
en Ruud Bos
- tel. 015-2141585.

(artikel gedeeltelijk overgenomen uit 'Delft op Zondag' uitgave 5 december 1999)

Ingezonden door:

VOMI Zuid-Holland Zuid
Corr. H.C. Clasquin

Gedicht

*Klein Holland, wat lig je daar verre
in streken van mistige kou.
Soms weet ik niet als ik zou kiezen
wie of ik begunstigen zou.
Klein Holland, je hebt geen vulkanen,
geen bergstroom in gapend ravijn.
Je ligt daar zo stil in je weide,
vlak land aan de rustige Rijn.*

*Klein Holland, je kent niet de weelde
de pracht van de tropische groei.
Je ziet niet de thee en de koffie
de noot of de peper in bloei.
Geen bamboe met reuzige halmen
geen rijst op de sawah geplant.*

*Toch denk ik hier onder de palmen
wel dikwijls terug aan mijn land.*

*Ik denk aan de Westerse lente
aan 't schoon van die bloeiende hei.
Ik zie op een zonnige sneeuwdag
het bos in zijn winterkledij,
Hier onder de groene waringin
voel ik toch de innige band.
Ik denk bij die tropische weelde
voak dikwijls terug aan mijn land.*
*Ingezonden, geïnspireerd door de voorplaat
van het decembernummer 68 (en geleerd
op de lagere school) door:*

dhr. E. Sok Nw.-Balinge.

V.O.M.I. een sociale instelling

Bestaansrecht:

De VOMI bestaat bij de gratie van het sociale gebeuren. Niet alleen als grond voor het verkrijgen van subsidie, maar evenzeer als basis voor de onderlinge samenhang. Dit geldt te meer nu wij allen op hogere leeftijd zijn gekomen, al ongeveer één derde van de Indië-veteranen is overleden en velen minder mobiel zijn geworden of zelfs aan huis gebonden.

Een goed ontwikkeld sociaal bewustzijn bij al onze leden is voor de vereniging van levensbelang: als wij nu niet op elkaar passen, valt straks alles als los zand uit elkaar. De saamhorigheid en de kameradschap uit onze diensttijd in het verre oosten zijn vandaag de dag net zo onmisbaar als toen.

De sociale contacten zullen vaak beperkt blijven tot een kleine kring en zodoende niet in de openbaarheid treden. Maar juist als argument voor het aanvragen en verkrijgen van de voor ons onmisbare subsidie is een gedegen rapportage van het sociale

werk essentieel: zonder een goed sociaal jaarverslag geen subsidie! Laten we dat vooral goed begrijpen.

De Sociale Commissie:

Al vanaf 1985, het jaar van oprichting, was men zich bewust van het hierboven aangehaalde en de indertijd opgerichte Sociale Commissie heeft onder de inspirerende leiding van Victor Bridié heel erg veel kunnen doen.

Meerdere instanties kwamen bij hem om advies vanwege zijn gebleken deskundigheid en hij heeft zijn Koninklijke onderscheiding dan ook niet voor niets gekregen!

Helaas lijden wij door het verouderingsproces binnen onze gelederen allen aan slijtage: de soepelheid is er wat uit, het naar elkaar luisteren wordt steeds moeilijker en de neiging van sociale medewerkers om op solotoer te gaan is wel begrijpelijk, maar evenzeer onacceptabel. Het afgelopen jaar gaf zelfs zoveel problemen, dat het bestuur van V.O.M.I.-Nederland gealarmeerd raakte en uit-

eindelijk in een structuurplan (o.a.) de oprichting van 'taakgroepen' bepleitte, die de mogelijkheden moesten inventariseren en mogelijke oplossingen aandragen.

Taakgroep Sociale Commissie:

Op 23/07-1999, 14/10-1999, 08/12-1999 en 13/01-2000 vergaderden M.M. Bakker, J.N. Blom, V.C. Bridié, J. Harmsen, W. Hofman, G.J. Ritstier en H.W. Schox, waarbij zij een concept-regeling voor de Sociale Commissie opstelden, die tijdens de eerste vergadering van deze Commissie in 2000, en wel op 10/02 in de Knoopkazerne te Utrecht zal worden besproken.

Hopelijk zit vanaf die datum iedereen weer op hetzelfde spoor en blijven stremmingen, vertragingen en misverstanden verder achterwege, zodat de trein weer jaren verder kan!

Namens de taakgroep.

J.N. Blom, Soc. Comm. VOMI-Friesland

Ruil

In verband met ons voornemen de reünie van het Friese bataljon 1-9 R.I. bij te wonen biedt sobat Albert (en zijn vrouw Jellie) de Jong, voor de maand juni 2000 hun woning (flat) in S.W. Ontario (10 km verwijderd van de bekende Niagara Falls) en hun auto in ruil aan. Reacties gaarne aan:

A. de Jong, 2 White Str. # 217, St. Catharines, ON, Canada L2N 1Z2.
Tel.: 905 937 9675. Fax: 905 646 0834.

RECTIFICATIE Sobat 68

Door onduidelijkheid in doorgifte staan Zef Geilen te Sittard en J.H. Bessems te Kerkrade in de kolom 'Onderscheidingen'.

WB.

Boekbespreking

"Westerling's oorlog" Indonesië 1945-1950

Door J.A. de Moor. Uitgeverij Balans
(Keizersgracht 117.NL. 1015 GJ
Amsterdam).

Prijs: f 69,50. Reuzenpaperback.
Geïllustreerd. 540 pagina's. Een proef-
schrift.

ISBN 90 5018 425 1.

Eindelijk een proef-
schrift over de strijd in Nederlands-
Indië, 1945-1950. Althans een poging
daartoe.

Het boek valt in twee delen uiteen.
Het eerste deel behelst de geschiede-
nis van de commando's en parachu-
tisten (Para's) in Nederlands-Indië ge-
durende de jaren 1946-1950. In dit deel
speelt Westerling, behalve in de be-
ginperiode, een betrekkelijk geringe
rol. Hoewel het werkstuk, waarschijn-
lijk om commerciële redenen, in zijn
geheel de titel: 'Westerling's oorlog'
heeft meegekregen, slaat deze titel in
feite hoofdzakelijk op het tweede
deel: 'De aanslag' te beginnen bij pa-
gina 395, behelzende de beruchte
Bandoeng-coup van januari 1950 en
haar gevolgen.

Deel 1 is gezien vanuit historische op-
tiek het belangrijkste, met als hoogte-
punt het vijfde hoofdstuk: 'License to
kill', (Toestemming om te doden). (De
auteur lijdt, zoals zovelen van zijn
soort- en generatiegenoten aan een
vorm van de Engelse ziekte).

Genoemd hoofdstuk behandelt nl.
Westerling's berucht geworden zuive-
ringsacties op Zuid-Celebes, in de-
cember 1946, met zijn Korps Speciale
Troepen (DST/KST).

Verder is dit eerste deel 'gewijd' aan
het optreden van het DST/KST, in de
overige delen van het toenmalige
Nederlands-Indië, gedurende de ge-
hele periode van de Nederlands-
Indonesische guerilla-oorlog in Indië.
Het DST/KST wordt door De Moor, wat
militaire kwaliteit betreft, ongeveer
de hemel ingeprezen, evenals uiter-
aard de later opgerichte Para-
Compagnie. De militaire waarde van
het DST/KST, waaraan de Para's wa-

ren geliëerd, wordt door de auteur
mijns inziens zwaar overschat, die
van de KL (Koninklijke Landmacht)
daarentegen sterk onderschat.
Het laatstgenoemde onderdeel van
de Nederlandse Krijgsmacht, in het
destijds Nederlands-Indië, krijgt van
De Moor het stigma van inferioriteit
opgedrukt.

De dissertatie van De Moor geeft
voorzover mogelijk, vrij veel aan-
dacht aan gevechtssituaties waarin
het Nederlandse leger in Indië toen
vaak verwickeld raakte, met een
zwaar accent op de operaties van het
DST/KST, inclusief de Para-compa-
gnie.

De deelnemers aan deze acties zullen
in deze beschrijvingen weinig her-
kennen van de werkelijkheid zoals zij
die toen meemaakten. De Moor bena-
dert en beschrijft de diverse situaties
theoretisch, gebaseerd op veel veron-
derstellingen, onvolledige en geflat-
teerde rapporten en verslagen van
acties en patrouilles.

(Ondergetekende weet uit ervaring
hoe onvolledig, afgezwakt en onzorg-
vuldig deze patrouille-rapporten de
werkelijkheid weergeven). Over ver-
onderstellingen gesproken, één voor-
beeld: Op de pagina's 146 en 147 be-
spreekt de auteur de hulp van de be-
volking van Zuid-Celebes, die zij de
daar opererende DST-ers vrijwillig
boden. De reden voor deze spontane
hulp verklaart onze onderzoeker als
volgt: "De bevolkingssteun kan ge-
zien worden als het bewijs van suc-
ces van de acties (...). Wie de hardste
terreur op zou leggen en wie daarmee
de indruk van 'succes' zou wekken,
kreeg de bevolking aan zijn kant". Je
vraagt je bij deze, insinuerende con-
clusie, aan het adres van de
Nederlanders, af. Hoe weet de auteur
dit? Heeft hij een enquête gehouden
onder de Toradja's etc. ter plaatse?
Mij lijkt dat duidelijk een veronder-
stelling. Kennelijk kan De Moor zich
niet indenken dat er ook Nederlande-
gezinde Indonesiërs bestonden. Maar
ze waren er wel degelijk.

De Moor beschrijft en beoordeelt de

destijds guerilla-oorlog in Indië van-
uit de traditionele ivoren toren. Hij
ontpopt zich in deze dissertatie als
een gekijkte theoreticus, die zijn visies
louter en alleen ontleent aan orders,
plannen, oecase's strategische illusies
en tactisch bedoelde aanwijzingen
uit de burelen van de hoofd- en staf-
officieren. En wie het beroemde boek
van Tolstoj: 'Oorlog en Vrede' ooit
heeft gelezen kan weten dat in de
praktijk van al deze efficiënt lijkende
documenten nauwelijks iets of niets
terecht komt. Deze orders etc. zijn bij
aankomst op het gevechtsterrein ach-
terhaald en bijna altijd onuitvoer-
baar. Het zijn altijd de sergeants en
de luitenanten die het gevecht daad-
werkelijk leiden en de tactiek bepa-
len. Niet de kolonels en generaals in
hun burelen. De Moor houdt hier ken-
nelijk geen rekening mee. Daardoor
ontstaat het beeld van slecht opgelei-
de, onvoldoende gedisciplineerde en
inferieure militairen, die de oorlog
noodwendig wel moeten verliezen.
Een onterecht oordeel voor wat het
Nederlandse leger (de KL) in Indië be-
treft. Kennelijk ziet De Moor, ten ge-
volge van deze misvattingen in het
bijzonder de KL als een stel ongemoti-
veerde en slecht geëfende amateur-
militairen. Helaas. Niet in deze nega-
tieve kwalificatie betrokken zijn in dit
boek uiteraard de mannen van het
DST/KST en de Para's als made een
aantal KNIL-mannen (Koninklijk
Nederlands-Indisch Leger). Dat waren
volgens De Moor echte soldaten.
Maar wat de KNIL-eenheden betreft
waren ze in zijn visie weer te ouder-
wets opgeleid en te impulsief in het
gevecht. Dus tweede rangs militairen.
(Het is ook nooit goed). Zo gezien wa-
ren de KL-soldaten slechts derde of
vierde rangs militairen. Erg bedankt
mijnheer De Moor.

Dat onze destijds kolonie
Nederlands-Indië, in de genoemde
jaren, verloren ging ten gevolge van
het falen onze toenmalige politici en
niet omdat het leger niet voor haar
taak was berekend, is heel duidelijk
nooit tot het bewustzijn van deze au-
teur doorgedrongen. Hiermee volgt
ook deze geleerde slaafs de menin-
gen van zijn, volgens hem o zo poli-
tiek correcte 'wetenschappelijke'
voorgangers en collega's. Tja, Dr. De
Moor, je zou jezelf ook compromitteren
als je dat niet deed.

Dit proefschrift is een vrij goed lees-
baar, zij het wat te dik, overzicht van

de 5-jarige guerrilla-oorlog in Indië (1945-1950).

Voor wat de Nederlandse militaire prestaties betreft komt De Moor naar voren als een doemdenker en notoire zwartlijker.

Voor wat de Indonesische militaire prestaties betreft daarentegen, ont-popt deze auteur zich als een groot bewonderaar van hun (vermeende) slimheid en grote motivatie.

Ergo, wat waren die Nederlandse militairen daar dom en arrogant. Hoe schrander en volhardend daarentegen hun Indonesische tegenstanders. Ja, ja het is maar net door welke bril je kijkt. Eén ding moet me hierbij nog van het hart. Hoe, waarde doctor, zou het toch mogelijk zijn geweest, dat in zo goed als alle gevechtstreffens die slimme, schrandere, wijze en hoog gemotiveerde Indonesiërs steeds het onderspit dolven tegen die domme inferieure Nederlanders?

Voor wat deel twee: 'De aanslag' betreft, een analyse van de Bandoeng-coup van Westerling, is in des auteurs visie, in navolging van het merendeel der schrijvers over deze coup. Westerling een bluffer en een fantast. Voor de zoveelste keer wordt deze officier getekend als een incapabel officier en mens, een politieke analfa-beet, een domme streber en primitieve vechtkas. Een macho die Nederland en Indonesië veel schade heeft berokkend. Zijn Bandoeng-coup was een misdadige operette en een op hoogmoed gebaseerde idioterie. Ook als mens steldé, volgens de auteur, deze woesteling en houwdogen, mensenslachter en degenkletteraar, weinig voor. Maar dit alles was al tot in den treure verteld door De Moor's voorgangers als beschrijvers van ons Indië debarle en Westerling's misdadigheid. Opnieuw geldt, ook hier, het is maar net door welke politieke en morele bril je de geschiedenis analyseert.

De Moor bedankt. Zijn visie was voor een oud-Indiëganger vaak onaangenaam en deprimerend, maar soms toch ook amusant, om te lezen. Het proefschrift bevat veel leesvoer maar helaas heel weinig nieuws en herkenning van het Indisch front.

J. Zwaan

"Zeemilicien bij de Mariniersbrigade"

Door J.G. Maas (Zuiderlaan 165, 7944 ED Meppel).

Een paperback, 144 pagina's, geïllustreerd. Prijs f 17,50, inclusief verzendkosten. Te verkrijgen door f 17,50 over te maken op Bankgironummer 43.23.65.354, onder vermelding van: "Zin bij de Marbrigade".

(Zie adres hierboven, J.G. Maas)
Tel./Fax: 0522-251100.

Voor zeemiliciens (dienstplichtigen) van de Mariniersbrigade in Indië (1945-1950) een echt leuk boekje. De baret (muts) met het Marinierskenmerk staat in kleur op de omslag, met in het binnenwerk het trotse embleem van de Mariniers: "Qua patat orbos", dat is "Zo wijd de wereld strekt".

Joop Maas, van lichte 1927, was een echte marinier en hij is dat ook gebleven.

Als oud-landmacht-militair (sawah-trapper) krijg je af en toe wel even de kriebels bij het lezen van de rijkelijk denigerende kwalificaties betreffende de Landmacht. Zelfs na een halve eeuw burgerschap schijnt de tijdens 'onze' militaire diensttijd in de Oost gangbare rivaliteit tussen de mannen van de verschillende wapens en onderdelen nog steeds onverzwakt te bestaan. Het is nog altijd "Wij Mariniers, wij para's, wij commando's wij soldaten van de garde, wij jongens van de luchtstrijdkrachten" enz. enz. zijn betere soldaten, zelfs betere mensen, dan die 'melkmulden' van alle andere wapens en onderdelen. Nou vooruit dan maar. Ik gun een ieder zijn persoonlijke trots en zelfingenomenheid, ook J.G. Maas, zeemilicien bij de Mariniersbrigade, uit Meppel.

Overigens is het geen echt matenboek uit de Indiëtijd. Maas vertelt ons geen sterke verhalen over gevechten en bravourstukjes. Wel over soldatengruppen, Mariniersgein om soldateske jongensstreken van militairen onder elkaar. En in tegenstelling tot vele matenboeken, die helaas soms onttaarden in brave Hendrikkenboeken, mijdt auteur Maas ook de pikanterij niet. Ook in Indië leefden, zo blijkt, miljoenen vrouwen en meisjes. En soldaten zijn en waren jonge knullen en blijven soldaten. Een goed boekje, een leuk boekje. Soms wat te veel pathos als het over de universele uitmuntendheid van de

'elitesoldaten' van het korps Mariniers gaat. En uitzonderlijk waren ze, deze zeesoldaten, als ze naar bewapening en soldij werden gemeten. Maar verder waren het gewone jongens, dat waren het. Het werkje is een realistische weergave van het doorsnee soldatenleven in een ver en warm land onder niet al te aangename omstandigheden. Mariniers, koop dit boekje. Het zal uw ijdelheid strelen en uw Mariniers-Beeld bevestigen.

J. Zwaan

Expositie

Tot en met 28 april 2000 zal de expositie 'De Onderzeedienst' te zien zijn in het Defensievoorlichtingscentrum te Den Haag, Kalverstraat 38 (draaideur).

Deze presentatie bestaat uit informatiepanelen w.o. een paneel waarop duidelijk te zien is hoe een commandocentrale er van binnen uitziet. Daarnaast zijn er een aantal interactieve panelen, zoals een paneel met sonorgeluiden. Verder worden o.a. dwarsdoorsneden getoond van een onderzeeër.

Openingstijden:

maandag 12 - 17.00 uur;

dinsdag t/m vrijdag 9.00 - 17.00 uur.

De S.D.V. is verhuisd

De Stichting Dienstverlening Veteranen maakt sinds juli 1999 deel uit van het Veteraneninstituut in Doorn en is in verband hiermee dan ook verhuisd naar Doorn.

Het adres luidt nu:

Stichting Dienstverlening Veteranen,
Postbus 250, 3940 AG Doorn.

Telefoon: 0343-474150,

Fax: 0343-474155

Bezoekadres:

Willem van Lanschotplein 2, Doorn.

Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.30 tot 17.00 uur

(L)TD

Op 1 oktober 1999 werd een TD-reünie en een officiële gevallenherdenking gehouden in de Soldaat Ketting Olivierkazerne te Soesterberg, de huidige vestigingsplaats van het Regiment Technische Troepen (TD). Op het S.K.O.K.-terrein is het R.T.T. (TD) gevallenmonument vanuit de Kromhoutkazerne herplaatst.

Diverse onderdelen waren, voor zover bekend, uitgenodigd zoals RIMI, IBW, MUOD, werkplaatsen enz.

Een oproep aan allen die bij een TD-onderdeel hebben gewerkt, stond in de diverse veteranenbladen.

Op de dag zelf waren ongeveer 750 reünisten aanwezig, inclusief dames. De tafels waren zodanig ingedeeld, dat de groepen (werkplaatsen) zoveel mogelijk bij elkaar zaten.

Dit leidde tot vele hernieuwe kennismakingen na 50 jaar elkaar niet meer gezien of gehoord te hebben.

Voor ongeveer 40% van de reünisten was dit hun eerste (L)TD-reünie, de anderen kenden elkaar al langer.

Ook bezochten vele veteranen de officiële gevallenherdenking met ceremonie bij het monument.

Gezien de vele mondelinge- en schriftelijke dankbetuigingen, is het een dag van herkenning en nog meer contacten geweest, die volgens velen jaarlijks herhaald moet worden.

Voor Indië-veteranen die, ongeacht hun dienstvak, bij een (L)TD werkplaats of eenheid hebben gediend, wordt weer een reünie en gevallenherdenking bij het (L)TD-monument in de Soldaat Ketting Olivier kazerne te Soesterberg gehouden.

Degene die hiervoor nog nooit zijn uitgenodigd, worden vriendelijk verzocht contact op te nemen met de secretaris F.Ch. Geerling, Grootmaat 3, 8903 XA te Zevenaar.

Staf-cie en Pioniers 5-1 R.I.

De Staf-cie. en Pioniers van 5-1 R.I. houden op vrijdag 17 maart 2000 de

reünie in de Johan Willen Friso kazerne te Assen.

Wie nog geen uitnodiging heeft gekregen kan inlichtingen verkrijgen en zich aanmelden bij:

A. Leen, Anjelierstr. 14,
9611 HJ Sappemeer.
Tel. 0598-392369.

5-3 R.I.

De 15e reünie van "5-3 R.I. 50 jaar thuis" (Zuid-Sumatra 1947-1950) wordt gehouden op donderdag 25 mei 2000 in de Trip van Zoutland-kazerne te Breda. Zij die nog geen bericht hebben ontvangen kunnen zich schriftelijk aanmelden tot uiterlijk 30 april bij het secretariaat van de reüniecomm., van Houtenstr. 20, 4623 XL Bergen op Zoom.

Inschrijving na die datum is dan helaas niet meer mogelijk.

3e Bat. Garde Regt. Jagers 1e Cie.

Op donderdag 13 april 2000 wordt de 12e reünie gehouden in de kantine, gebouw 2 van de Elias Boeckmankazerne te Ede.

Aanvang: 10.00 uur, deelnamekosten f 5,- per persoon.

Aanmelden bij de secr. J. Essenstam, De Trekvaart 22, 1689 LP te Zwaag.
Tel. 0229-274949.

1-4-7- R.I.

De eerste campagne van 4-7 R.I. houdt op donderdag 23 maart 2000 een reünie ter gelegenheid van het feit dat we op die dag 50 jaar geleden zijn teruggekeerd uit Indonesië. Men kan zich alsnog voor deelname opgeven bij J.B. Elfrink, Parallelweg 3, 7741 KA Coevorden.
tel.: 0524 - 514171.

6 Bat. Gardereg. Jagers-421 Bat. Inf.

De reüniecommissie van het 6 Bat. Garderegiment Jagers-421 Bat. Inf. is

voornemens een tweede Bataljonsreünie te organiseren op dinsdag 4 april 2000, welke zal plaatsvinden in de Oranjekazerne te Schaarsbergen.
Info: 0412 - 646538

34 Hp.V.A.

Op 8 en 9 april 2000 zal de tweejaarlijkse reünie worden georganiseerd voor de veteranen die hebben gediend bij de 34e Hp.V.A. en hun familieleden.

Deze reünie wordt gehouden in Motel Tiel en de bij ons bekende veteranen hebben hiervoor hun uitnodiging ontvangen.

Indien nodig kunt u nadere info verkrijgen bij de reüniecommissie via telefoon 010 - 4321719.

OVW Bataljon 2-14 R.I.

Het reünie-comité van O.V.W. bataljon Zeeland, 2-14 R.I. is op zoek naar Sobats die niet op de hoogte zijn van onze jaarlijkse reünie.

Deze wordt gehouden op 19 april 2000 in de Trip van Zoutland-kazerne in Breda.

Indien u bij bovengenoemd onderdeel hebt gediend bent u van harte welkom, maar belt u even voor een officiële uitnodiging!

Info: P.J. Geldof, van Heemskerckstraat 35, 4334 HZ Middelburg.
tel.: 0118-626787.

50e en 51e Veldhospitaal

Onze reünie wordt dit jaar gehouden op woensdag 19 april 2000 en wederom in de Korparaal van Oudheusdenkazerne te Hollandsche Rading. Belanghebbenden die indertijd enige binding hebben gehad met de Benteng in Palembang of het Militair Hospitaal te Padang, worden hiermede verzocht contact op te nemen met:

Jos Plaisier, Groene Zoom 79,

3075 GB Rotterdam, tel. 010 - 4190506
of Jan van Rijn, Hoefblad 48,
2266 JG Steenwijk, tel. 071 - 5901319.

Staf "W"-Brigade

Op donderdag 27 april 2000 houdt de Staf "W"-Brigade haar jaarlijkse reünie in de Bernhard-kazerne te Amersfoort.

Mocht u geen uitnodiging hebben ontvangen en bent u geïnteresseerd, dan gaarne tijdig even een bericht aan J. Hooyen, Lindenlaan 72, 1185 NB Amstelveen, tel. 020 - 6471265.

403 B.I. Chauffeurs

De Ridders van de 'Rutge Hoek' We zoeken nog steeds sobats van onze groep waarvan de adressen onbekend zijn.

Begin mei hebben we weer een reünie; voor de 24e keer. Dit zal gebeuren in de omgeving van Apeldoorn.

Info: A. Scheenstra, Franjumbuorsterpaed 30, 9034 HA Marssum, tel. 056 - 2541821.

Staf 4e Infanterie-brigade

De Staf 4e Infanterie-brigade houdt haar jaarlijkse reünie op 11 mei 2000 in de Kumpulan (Bronbeek) te Arnhem. Aanvang: 10.00 uur. Zij die tot dit onderdeel behoren en geen mededeling hebben ontvangen kunnen zich melden bij: F.A. de Jong, Willemstraat 4, 5804 BR Venray, tel. 0478585055, of bij: B. Stomps, Wemmingen 20, 2151 RL Nieuw-Vennep, tel. 0252672083.

5e Eskadron PAW

Huzaren van Boreel

Op 12 mei wordt de tweejaarlijkse reünie van het 5e Eskadron Pantserwagens Reg. Huzaren van Boreel gehouden in de 'Du Moulinkazerne te Soesterberg'. De ons bekende adressen krijgen uiteraard een uitnodiging, maar er zijn ongetwijfeld nog een groot aantal zwerende adressen van Sobats uit het 5e Eskadron.

Info: Reünie Commissie 5e Esk. PAW. Reg. Huz. van Boreel. t.a.v.

B. Koerselman, De Dennen 126,
1402 KM Bussum,
tel. 0356916276

K.L.U.A. Nieuw-Guinea. (periode 1958-1962)

Op 13 mei 2000 wordt een grote Nieuw-Guinea reünie te Ede gehouden.

Eenieder die niet persoonlijk is aangeschreven is natuurlijk van harte welkom.

Neem dan wel even contact op met dhr. D. Kranenburg (secre.), Kerkweg 6, 3214 VD Zuidland, tel. 0181 - 451759.

Stichting Reünie Nieuw-Guinea-Militairen 1945-1962

De herdenkings/contactdag van de Nieuw-Guinea-Militairen 1945-1962 zal gehouden worden op woensdag 17 mei 2000. Deze bijeenkomst zal plaats vinden in de Oranje-kazerne te Schaarsbergen.
Info: 076 - 5217876.

1e Verk.reg. Huzaren van Boreel

De eerstvolgende reünie voor de veteranen (evt. met introductie) van ons Regiment zal plaatsvinden op vrijdag 26 mei 2000 (vanaf 10.30 uur) in de Bernhardkazerne te Amersfoort. U kunt zich hiervoor aanmelden door vóór 1 mei a.s. f 25,- p.p. over te maken op postrekening 556149 t.n.v. Reüniecommissie 1e Verk.reg. Huzaren van Boreel te Hoogvliet-Rt.

L.T.D. IFAR

Oproep aan alle veteranen van de L.T.D. van IFAR Nieuw-Guinea der jaren 1951-1955.

Wij willen in 2000 een kleine reünie organiseren voor u.

Heeft u interesse stuur dan een berichtje met uw naam en adres naar: A. Gaarenstroom, Sprundelseweg 12, 4715 CG Rucphen.

Reünie

J.A.Ph. Laguette, Lt.Kolonel der M.A. b.d. heeft het plan opgevat, om bij voldoende belangstelling, in de Kumpulan te Bronbeek een reünie te

organiseren voor de 75 'doorzetters', die 50 jaar geleden (af)studeerden op de HBS te Bandoeng (zie bladz. 14 van de SOBAT nr. 68 van december 1999).

Enkele namen die hem nog te binnen schieten zijn: Kathy Roelofs, Sgt II V.K., Sgt C. Bastmeyer, Adj.O.O.

J. Hoogendoorn, Vaandrig A. vd. Schraaf, Korporaal J. Heynen (uit Venlo?) en Wmr. J. Haitsma Mulier.

Gaarne berichten aan J.A.Ph. Laguette (tel. 0486 - 472233).

1-15 R.I.

Alle veteranen welke ooit bij het OVW-bataljon 1-15-RI (de blijvertjes) gediend hebben worden hierbij opgeroepen om deel te nemen aan een reünie, welke medio april 2000 gehouden zal worden op een nader te bepalen plaats, afhankelijk van het aantal deelnemers.

U (dit geldt ook voor de mensen die de jaarlijkse reünie bijwoonden in Hilligersberg) kunt zich schriftelijk aanmelden bij de volgende heren: W.L. Brauns, Aveling 103b, 3193 LE Hoogvliet; J.J. Couprie, Burg. D. Koormanweg 825, 1444 CD Purmerend of C. Faber, Strausshof 79, 4904 LX Oosterhout.

Wilt u uw aanmelding zo spoedig mogelijk opzenden met uw adres en bijgesloten postzegel voor het beantwoorden van uw aanmelding.

8e Genie Veld Cie. en E.M Peloton

De 8e Genie Veld Cie. en E.M Peloton houden op 26 april 2000 de reünie te Wezep in de Prinses Margrietkazerne. Degenen die nog geen uitnodiging hebben gehad, kunnen contact opnemen met Kobus van Duyn (Reüniecommissie), Zuiderweg 3, 9865 XG Opende (Gr.), tel. 0594-659356.

5-II-R.I.

De reüniecommissie van 5-II R.I. (Grote Beer - Celebes) houdt op 26 april 2000 de reünie in de Legerplaats 'Harskamp' te Harskamp.

Inlichtingen:

B. v. Manen 0318-613892 of e-mail: bramvanmanen@com.nf.

Ost. Cie. 3e Bat. Garde Jagers
De v.m. Ost. Cie. van het 3e Bat. Garde Jagers hoopt op 30 mei 2000 haar jaarlijkse reünie te houden. Plaats van samenkomst is wederom de Elias Beekmankazerne op het Kazerne-complex Ede-Oost. Voor inlichtingen gelieve te bellen met CH.H. Endevelt, tel. 0715763663.

Reg. Anti Tank 1-2 R.A.T.A.
Op 20 april 2000 houden wij in de Elias Beekmankazerne gebouw 2 te Ede. De deelnemerskosten bedragen f 15,- per persoon. Gelieve dit bedrag over te maken op ABN-AMRO-bankrekeningnummer 620907622, t.n.v. J.J. de Leeuw, Kromhout 199 te Dordrecht.

Stichting Veteranen 1-10 R.I.
Op donderdag 27 april 2000 wordt de reünie voor De Stichting Veteranen 4-10 R.I. gehouden in de Legerplaats 'De Harskamp'. Inlichtingen te verkrijgen bij de secretaris: A. Agema, Boedijnhof 205, 1628 SJ Hoorn, tel. 0229-242798.

Opsporing verzocht

Gé Mulder

Gé Mulder ontvluchtte tijdens de oorlog Nederland vanuit Groningen en voer vervolgens als stuurman op een coaster tussen Zweden en Engeland.

Wij hebben in Indië samen gediend bij het Korps Vaartuigen Dienst. Aan de wal op Laan Trivelli en later op Tanah Tinggi te Batavia. Hij werd gedetacheerd op een Higginsboot, de BO 85, met standplaats Menado en ikzelf kwam terecht op Borneo met de BO 86. Na demobilisatie hebben wij elkaar in 1950 nog eenmaal ontmoet in Den Haag en daarna elkaar uit het oog verloren. Hij wordt gezocht door

Piet Varkevisser die hem heel graag weer eens wil ontmoeten.
Reacties: tel./fax: 015-2567317.

J. Franken

Sobat J. Franken is op zoek naar enkele OVW-ers van de K.L.U.A. Het zijn (naam + vroegere woonplaats): A. Bredius, Rotterdam; H.C. Mensing, Deventer; C.J. Kooiman, Vinkeveen; T.D. Mouthaan, Rotterdam; H. Noteboom, Uden; J.H. v. Eijck, Utrecht en

N.Th. la. Fontaine, Houthem.
Is er iemand die één van hen kent, neem dan contact op met sobat J. Franken, tel.: 010-4736186.

Dhr. A.P. Hagenbeek is op zoek naar het boek:

"De patrouille Teeken". Wie kan hem helpen?
Reacties gaarne aan A.P. Hagenbeek, Sirius 36, 7904 JE te Hoozeveen. Tel. 0528 - 268206.

Dick Bijl

Wie heeft Dick Bijl gekend?
Hij vertrok op 31 maart 1948 met de Kota Baroe naar Nederlands-Indië. Hij was bij de Huzaren van Boreel en was gelegerd in Medan of omgeving (chauffeur van Kapitein Schuurmans?)
Wie kent hem nog?
Reacties gaarne aan: Wil Coolen, tel.: 040-2427341.

Voor U gelezen

Sjoerd Lapré, opvallend onder de overledenen van 1999.

Op 2 februari 1999 overleed Sjoerd Lapré RMWO, kol. tit. b.d., lid van de Raad van Advies van VOMI-Nederland.

In Elsevier van 25 december jl. troffen we in de rubriek "Zij die stierven" met de namen van opvallende overledenen uit 1999 onder zijn naam het volgende aan:

1-3-1920 - 2-2-1999. Indië-Veteraan.

Sjoerd Lapré, drager van de Militaire Willemsorde, mat zich in naoorlogs Nederland de rol van zaakwaarnemer voor de Indische gemeenschap aan. De in Batavia geboren Lapré bracht drie jaar door in Japanse interneringskampen. Hij vocht als KNIL-militair tegen de Indonesische vrijheidsstrijders. In Nederland maakte hij carrière in het leger. Hij bestreed Loe de Jong om diens weergave van de politionele acties. Bekend was Lapré door de stichting Japanse Ereschulden, die schadeloosstelling door de Japanners eist.

Ro.

OPROEP

De reünie-commissie van de luchtverplegings Compagnie heeft het voornemen om de volgende reünie te gaan houden op 14 september 2000 in de Kumpulan, Landgoed Bronbeek te Arnhem.

Hiervoor wordt nog naar sobats van bovengenoemd onderdeel gezocht, die zich nog niet gemeld hebben bij de reünie-commissie. Inlichtingen zijn te verkrijgen bij: Cas Oudman, tel. 0592-344146, Smetanalaan 418, 9402 XS te Assen.
E-mail: cas.oudman@castel.nl en/of bij Ginus Uildriks, tel. 0592-459177.

Trots op een oud-strijder

Op 5 mei vertrekken pap, mam en ik richting Wageningen. Een historische dag en Wageningen een begrip uit de geschiedenisboeken. Pa in vol ornaat met zwarte blazer, grijze broek, militaire baret (met het embleem van Roland uit diens dienstjaren), de onderscheidingen trots op de borst gespeld (verzetskruis en medaille voor de Indonesië-tijd).

In het begin dacht ik: "moet dat nou pap, dat defileren in vol ornaat?" Maar al snel zie ik in de trein nog meer oud-strijders en meniggen met nog meer insignes. (Ik krijg bijna spijt dat ik m'n hardlooptmedailles en turnlintjes niet heb opgespeld). (Even tussendoor van de redactie van *But-óót-jes*: Riëtje, je WING van parachutespringen had best gekund! Had je geen slecht figuur geslagen!) Pa weet precies aan de kleur pet, insignes en touwen om de schouder wie waarvan is en wie wat heeft gedaan. Pa is ontspannen en vrolijk. Deze dag betekent veel voor hem en ik kan niet het gevoel onderdrukken van trots op mijn pa. Hij zat in het verzet. In Ede-Wageningen staat het vol van grijze

hoofdjes, gekleurde baretten en insignes. Met bussen worden we naar de grote tenten in Wageningen vervoerd en daar nog meer medailles en nog meer baretten en insignes en ik krijg nog meer trots en bewondering over me voor onze jongens uit het verleden. Pa ziet menig makker en over hem hoeven we ons dus geen zorgen te maken. Met mam wordt het winkelen geblazen door een gezellig Wageningen wat bruist van enerzijds 'oud-strijders' en aanhang en anderzijds jong en popconcerten.

Alles voegt zich moeiteloos samen. Op een bankje in een parkje achter een flatgebouw drinken mam en ik ons gratis gekregen yogidrink en praten over de oorlog. Hoe was dat nou mam, en wat deed u in die tijd en ik raak geteinteresseerd in die tijd van weleer, toen ik er nog niet was en pa en ma jong waren. Het heeft iets mysterieus. We wandelen nog naar 'hotel de Wereld' wat ik ken uit de geschiedenisboeken en waar vanmiddag Prins Bernhard de 'defilanten' (noem je dat zo?) zal begroeten. Opeens horen we verderop de eerste drumbands

en daarachter de eerste 'defilanten'. Voorop loopt steeds iemand met een bord waarop te lezen is welk onderdeel voorbij marcheert. Ik voel nu toch echt ontroering en een klein brakje in de keel. Helaas de eerste druppels beginnen te vallen, maar de mannen marcheren clapper door. Na vele bordjes komen de afdelingen 'Indonesië' voorbij en is het opletten geblazen om op het juiste moment de goede foto te knippen. En ja hoor; daar komt ie! Omdat ik een foto moet maken en daardoor wat nerveus heen-en-weer spring heb ik geen tijd voor de brak in mijn keel en het traantje wat weggepinkt wordt, maar trots dat ik was! De witte sinterklaas handschoenen van pa vallen totaal niet uit de toon bij het andere wit aan de handen.

Moe en voldaan reizen we, na lang wachten weer huiswaarts en begrijp ik onze strijders van weleer toch iets beter!

Riëtje

Ere wie ere toekomt

In het verslag van Sobat 68 van de onthulling van het Indië-monument in Gorinchem is een deel van de tekst, die door onze PR-sobat Hans Clasquin is ingediend, door inkorten door de redactie komen te vervallen. Ongelukkigerwijs juist het deel waar aan wij grote waarde hechten omdat o.a. autoriteiten, die gelukkig steeds weer van hun belangstelling blijk geven niet zijn genoemd en vooral ook de sobats die met opoffering van veel vrije tijd en ook vaak geld zich bijzonder hebben ingespannen.

Het zijn dan ook de Comitéleden, Cees de Lang, voorzitter/secretaris, Bram Scheffers, penningmeester en Jan de Ridder, allen leden van de VOMI, die met grote inzet en vasthou-

dendheid de contacten met de gemeente en de vele sponsors hebben weten te leggen, de voorbereidingen voor de onthulling hebben moeten treffen en de uitvoering ter hand hebben genomen. Het zijn zij die onze grote waardering behoeven voor het vele werk, vaak onder grote spanning, door hen verricht.

Voor vele sobats in de diverse gemeenten die nog geen gedenkteken hebben kunnen zij een voorbeeld zijn om ook een start te maken.

Ook mogen we niet de vele autoriteiten vergeten die steeds weer hun belangstelling tonen bij de onthulling van gedenktekens. In Gorinchem prezen we ons gelukkig met de aanwezigheid van Mevr. Van Ardenne-van

der Hoeve, lid van de Tweede Kamer der Staten-generaal voor het CDA, kolonel Jhr. J.H. de Jonge, Chef-staf van de 1e Divisie '7 December' en mevrouw F. Zuidwegt, directeur van de Stichting Dienstverlening Veteranen. Ook de veteranenorganisaties als AVOM, COM, Bond van Wapenbroeders geven steeds weer acte de presence en steunen daarmee onze activiteiten om te komen tot lokale gedenktekens. In vele gemeenten zijn inmiddels al comités samengesteld uit de diverse organisaties.

VOMI-Zuid-Holland-Zuid
G. de Jong-vice voorzitter
Coördinator gedenktekens

Verenigingsnieuws

Drenthe/ Groningen

Secr. J. Plat
Saxsenbergen 71
9531 GW Borger
Tel. 0599-235666

Allereerst willen wij u attenderen op onze jaarvergadering, die dit jaar gehouden zal worden op woensdag 22 maart a.s. We gaan weer naar "Onder de Hoge Dennen" in Witteveen. De stampotten zijn al weer besteld en we zullen eens zien of de smaak daarvan, die van het vorig jaar nog kan overtreffen. De uitnodiging, met alle nodige informatie, heeft u al ontvangen of ligt één dezer dagen bij u in de brievenbus. Graag even een snelle reactie en we zien u graag! Verder nog even dit. De fam. Piersma zal weer aanwezig zijn met hun kaartenverkoop. Mooie kaarten, die iedereen met de één of andere gelegenheid graag ontvangt. Ook nog even terug naar onze **Veteranendagen** in Havelte. Ook hier was de fam. Piersma aanwezig met hun kaarten en deze dagen werd er voor f 509,50 verkocht. Met op andere plaatsen nog wat acties, schrijven zij, waren wij in staat om f 1000,- over te maken voor het internaat van verstandelijk gehandicapte kinderen en jongeren in Kabanjahe, Noord-Sumatra. Door de slechte economische omstandigheden is er in het internaat - waar momenteel 90 kinderen en jong volwassenen geschoold en begeleid worden - aan veel dingen gebrek. Het dak van de slaapzaal is lek; er moeten nodig nieuwe matrassen worden aangeschaft, maar het belangrijkste is en blijft goed eten. "We moeten met elkaar overleven", meldt de directie. Dat opleiding en begeleiding vruchten afwerpen, mag blijken uit het bericht dat Nurhaini Sembiring, een doofstom meisje dat nu 15 jaar is, een

opleiding voor kapster gaat volgen in Medan, op 60 km afstand van Kabanjahe. Dit is echt zo'n bericht dat je blij kan maken: de toekomst lacht Nurhaini tegemoet!

Onze giften komen daar dus heel goed van pas. Iedereen hartelijk dank voor de medewerking!

De penningmeester doet bij deze nog even een beroep op hen die om de één of andere reden de acceptgiro voor de contributie 2000 nog niet hebben afgewerkt. Doet u het gelijk even? Dan kan ook die zaak weer worden afgesloten.

De nieuwjaarsvisites zijn overal weer tot een goed einde gebracht en we maken ons al weer op voor de slotronde van onze bijeenkomsten in het afgelopen winterseizoen.

Wat staat er verder nog te gebeuren?

Afdeling Assen

U wordt uitgenodigd voor 8 maart a.s. voor de afsluiting van het seizoen met 'Tinus uit het Rolderveld'. Als altijd 'De Aanleg' te Deurze. Aanvang: 13.45 uur.

Afdeling Dalen - Z.O. Drenthe

Om het eerste lustrum te vieren, nog een extra ingelaste middag met het 'Rabenhauptkoor' uit Haren. Groot feest op 24 februari, één dezer dagen dus. Mag u beslist niet missen. De slotbijeenkomst van het seizoen komt dan nog op 6 april a.s. Dit alles in café-restaurant 'Cornelis' in het centrum van Dalen. Telkens aanvang 13.30 uur.

Afdeling Groningen

U wordt hier uitgenodigd voor een bijeenkomst te Slochteren op 29 febr. a.s. Even goed opletten. Deze keer in 'De Boerderij' van de 'Freylemaborg'. Dhr. J. de Maar uit Assen zal ons bezig houden met dia's en een verhaal over 'Veenhuizen gesticht uit weldadig-

heid'. Aanvang 14.00 uur. Gebruik maken van parkeerplaats van de 'Freylemaborg'.

Afdeling Hoogeveen

Een wat vroege aankondiging. Maar dit kan nooit geen kwaad natuurlijk. Een vermelding in 'SOBAT' april komt te laat. Het seizoen wordt hier afgesloten op 13 april a.s. in de 'Mauritshof'. We beginnen om 13.30 uur. Allemaal hartelijk welkom.

Afdeling Meppel

Op 15 maart a.s., aanvang 13.30 uur, sluit men hier het seizoen af in zaal 'Scholtmeijer' te Havelte. Echt een klapstuk, want de middag wordt gevuld met het optreden van mevr. Henny Kuyer, bekend van radio en T.V. Drenthe. Dit mag u niet missen.

Op alle bijeenkomsten worden weer verlotingen gehouden, dus graag een prijsje meenemen. Wanneer u naar Havelte komt hoeft dit niet. Overal gezellige bijeenkomsten toegewenst.

In memoriam

Met eerbied en respect noemen wij u de namen van hen die ons de afgelopen periode door de dood zijn ontvallen.

S. Kremer	23 oktober '99
Assen	
M. Oelen	12 november '99
Oosterhesselen	
J.B. Muller	17 november '99
Klazienaveen	
G. Klaassens	22 november '99
Vlagtwedde	
H. Piederiet	11 december '99
Annen	
H.P. Volkers	12 december '99
Hoogeveen	

Wij wensen de betrokken families de warmte en de liefde van hun naasten toe in de verwerking van dit smartelijk verlies.

Onze oprechte deelneming.

J. Plat

Flevoland

Secr. *Oevergriemd 13*
1356 EA Almere
Tel. 036-5318672

Helaas heeft de Grote Manitou bij het scheiden van 1999 nog van zich laten horen!

In Memoriam:

22 december ontvingen wij het droeve bericht dat onze trouwe sobat Ernst Plancius was overleden. Ernst een markante figuur binnen onze club, een rasechte OVW'er, altijd optimistisch, zelfs op zijn pittige ziekbed. Wij zullen hem node missen. Selamat Jalan op je laatste patrouille Sobat. Wij wensen de nabestaanden veel sterkte bij dit grote verlies.

Zaterdag 23 oktober, ondanks dat het accordeonduo, 'De Carrouzels' het af lieten weten, werd het toch een zeer positieve dag. Alles verliep als gewoonlijk op rolletjes, uitgezonderd het 'gesteun en gekraak' van die 'ouwe veteranen', maar dat is te verwachten, ook na 50 jaar 'trouwe dienst' van Jannie en Wim Oerlemans. Na de opening, de felicitaties en de bloemen voor het bruidspaar was het woord even aan Jannie, met een terugblik op 50 jaar 'Samma Samma' zijn. Hierna storten wij ons op het bijeenkomst-ritueel, begeleid en 'ondersteund' door ons voortreffelijk 'Bar-Team' (dit i.v.m. de droge kelen en ... lege magen) en Paul als 'muziek-machinist'. Door de aangekondigde ontruiming en verbouwing van de 'Bar' waren wij genoodzaakt het programma in te korten en mocht uw voorzitter om 15.30 uur een ieder bedanken voor hun aanwezigheid en inzet, wel thuis.

Zaterdag 13 november jl. waren wij in onze tangsi 'MATA' te Dronten, alwaar de 'poort' om 09.00 uur open zwaaide. Het 'Bar-Team' voor deze dag bestond uit vrijwilligers van de Ouderen-Unie partij afd. Dronten (Yvonne en Dick de Boer + Alie Viet). Zij hadden al heel wat werk verzet. Alie was goed voor heerlijke broodjes met ei of gehakt etc., terwijl Yvonne voor een voortreffelijke snert gezorgd had, dus de sobats hoefden niet met een lege maag naar huis. Inmiddels had Diny

v.d. Berg de zorg voor de bingotafel op zich genomen en Hans Schaap was druk aan het stoeien met zijn muziekapparatuur. De zaal werd zo langzamerhand al aardig vol. Zo mochten wij een nieuwe sobat begroeten, T.v.d. Graaf uit Zeewolde. Wij hopen hem als nieuw lid in te mogen schrijven. Hans Schaap ging hem voor en werd deze dag donateur, zodat wij ook langs deze weg een goede relatie hebben met 'Back to Disco'. Inmiddels was het 11.00 uur geworden. Tijd dat de voorzitter allen welkom mocht heten, waarna hij uitgebreid verslag deed van de algemene vergadering te Doorn en de plannen c.q. ideeën inzake het veteranenbeleid en voortbestaan van VOMI. Hierna zetten wij gezamenlijk de tanden in het verdere programma, slechts onderbroken door de muziek van Hans en de perfecte lunch van het 'Bar-Team'. Na de lunch verraste Joh. Habekotte ons nog tweemaal op een unieke 'boeren'-conference, welke veel applaus oogste. Mede door de inzet van het 'Bar-Team' konden wij een positief financieel resultaat aan de verenigingskas toevoegen. Met de mededeling dat wij een bijeenkomst met een nasmaaltijd in Dronten willen organiseren, dankte de voorzitter allen voor hun inzet en aanwezigheid, wel thuis.

Zaterdag 18 december jl. waren wij weer in onze tangsi 'Kolkzicht'. In een voor de kerst versierde zaal met een vernieuwde bar, mocht de voorzitter na alle plichtplegingen een ieder welkom heten. Na een korte inleiding en een financieel verslag, was het 'woord' aan de country-zanger gitarist Bill Tayler, die met zijn danseressen deze bijeenkomst zou verlichten. Het werd een aaneenschakeling van muziek-bingo-muziek-loterij-muziek etc. etc., slechts onderbroken door een extra consumptie, een voortreffelijke lunch van ons 'Bar Team' en een Indonesisch snack namens de Oerlemans'en. De bingo- en loterijtafels puilden uit van de moete prijzen, die een heel goede bestemming kregen. De Indonesische-toko, de Anton Pleck-stand en de kerstkaartentafel hadden niet te klagen over gebrek aan belangstelling. Met zo'n 80 aanwezigen mogen wij terugzien op een zeer geslaagde dag en kon de voorzitter ± 16.00 uur een ieder wel thuis wensen.

22 januari 2000 zijn we met ons 'Begin-Offensief' en een rijsttafel in onze tangsi 'Kolkzicht', tot dan ...
Selamat Jalan.

Frits Prantzen

Friesland

Secr. *Drostiaan 68*
8303 EE Emmeloord
Tel. 0527-616717

Bijeenkomsten

De Algemene ledenvergadering, welke stond gepland op **20 april**, is nu definitief vastgesteld op **18 april**. U ontvangt hiervoor nog een persoonlijke uitnodiging.

In september hielden we weer een bijeenkomst voor de weduwen in onze vereniging op de vliegbasis te Leeuwarden. Zoals vorig jaar was ook deze keer de belangstelling voor deze middag verheugend te noemen. Omdat veel dames niet over eigen vervoer beschikken en de basis niet zo gemakkelijk met openbaar vervoer te bereiken is, stelde de luchtmacht een bus ter beschikking die de dames ophaalde (en weer terug bracht) van en naar het NS-station.

De middag werd afgesloten met een gezellige maaltijd. Volgend jaar doen we dit zeker weer.

Onze eerste regionale bijeenkomst te Wouterswoude trok weer een volle zaal, waar de heer De Leeuw een dia-serie vertoonde over de natuur in Canada. Daarentegen was een maand later in Sneek de opkomst slecht te noemen. De reden hiervan is ons niet duidelijk en zal ook wel niet duidelijk worden. Feit was echter wel dat de heer De Leeuw, die ook hier een dia-serie over de natuur vertoonde, slecht te verstaan was.

Een paar dagen later waren we in de buurgemeente Wymbritseradeel en wel in het gemeentehuis te IJst, waar het gemeentebestuur een gezellige middag aanbood aan de veteranen in die gemeente. Hiervoor was zeer veel belangstelling. De burgemeester, de heer Koopmans met zijn echtgenote en één der wethouders waren de gehele middag in ons midden, iets wat door velen zeer gewaardeerd werd. De gesneuvelde sobats uit deze gemeente werden door de burgemeester

op waardige wijze herdacht. De middag werd afgesloten in het dorps huis met de traditionele nasi-maaltijd. Al met al een stukje erkenning door de overheid die ons zo lang is onthouden.

Als u dit leest staan er nog een tweetal regionale bijeenkomsten op het programma en wel te Leeuwarden op 15 februari en te Sint Annaparochie op 14 maart. De leden in die regio's ontvangen een uitnodiging.

Reizen

Voor de geplande bootreis in mei bestaat veel animo, maar wie nog belangstelling heeft en zich nog niet heeft opgegeven kan dat alsnog doen (of inlichtingen vragen) bij Ype Terpstra (0515 - 572173). Een verblijf in een varend hotel is met name geschikt voor hen die niet zo vlug meer ter been zijn. Bovendien is het samen zijn met zo veel (Friese) sobats gegarandeerd gezellig.

Contributie

De penningmeester verwacht dat iedereen zijn contributie inmiddels wel betaald zal hebben. Mocht er toch nog iemand zijn die dat nog niet gedaan heeft, wil diegene dat dan voor 1 maart a.s. nog even in orde maken?

Henk Leeman

Limburg

Secr. L.C. Zéguers
Zonstraat 118
6463 AE Kerkrade
Tel. 045-5454013

Zo kijk je uit naar de jaar-eeuwwisseling en zo zit je (bij het verschijnen van deze 'Sobat') al weer ongeveer anderhalve maand verder en ben je, als bestuur, ook weer druk bezig met van alles en nog wat en word je al gauw geconfronteerd met, noem het maar zo, het bekende 'pechduveltje'. Nauwelijks hebben wij jullie het activiteitenprogramma voor het jaar 2000 bij de jaarlijkse decembermailing ontvangen, of wij moeten dit via deze rubriek weer op enkele punten gaan bijstellen en wel op de volgende punten:
Dinsdag 22/03

- moet worden gewijzigd in:
woensdag 23/03;
Dinsdag 09/05

- moet worden gewijzigd in:
woensdag 10/05 en de daarbij genoemde plaatsnaam Kessel - moet gewijzigd worden in - Venlo (naam van de locatie en adres kloppen). Van de leiding van de AWACS-vliegbasis ontvingen wij het bericht dat, in verband met interne zaken, de geplande en met de vliegbasisleiding overeengekomen 2 excursies op 5 oktober a.s., op die datum niet kunnen doorgaan. In overleg met ons bestuur is besloten dat bedoelde 2 excursies nu door zullen gaan op 23 en 30 november a.s. Beide excursies vinden in de middaguren plaats. De deelnemers dienen dus om 13.00 uur aanwezig te zijn op de parkeerplaats voor de ingang van de basis. Laat bij aanmelding a.u.b. wel even weten welke datum voor u de meest geschikte is, zodat daar, zo mogelijk, rekening mee gehouden kan worden. U kunt dit doen door op het aanmeldingsformulierje de door U gewenste datum te vermelden. Tenslotte nog een aanvulling met betrekking tot de veteranenbijeenkomsten. U kunt aan de lijst nog toevoegen: Dinsdag 24/10: In De Vrie Caffee Grachtstraat 5 in Oirsbeek. Het bestuur hoopt u op één of meerdere bijeenkomsten te mogen ontmoeten.

L.C. Zéguers

Noord-Brabant Oost

Secr. J. v.d Ham
De Kraan 60
5056 EC Berkel Enschtot
Tel. 013-5400360/Fax 013-5400361

Contributie 2000

Met kerstmis had 80% van onze leden de contributie reeds voldaan. Een mooi resultaat, waarvoor het bestuur hartelijk dank zegt. We hopen dat omstreeks de jaarwisseling de resterende betalingen binnenkomen en we dit deel van de financiële administratie kunnen afsluiten. Kijkt u, bij twijfel, even na of u al betaald heeft?

Onze 5e grote reünie op
22 maart a.s.

De datum van deze reünie is vastgelegd op woensdag 22 maart in de legerplaats Oirschot. We hebben, op veler verzoek, Wieteke van Dortgecontracteerd, omdat zij een Frans weer in slaagt haar optreden met ander accent te geven en een leuke sfeer weet te creëren. Eind 1999 hadden er 300 personen voor deze dag ingeschreven. Deze krijgen t.a.t. weder bericht van ons. Belangstellenden kunnen, onder voorbehoud, nog inschrijven door fls. per persoon te storten op postgira 758 87 52 i.n.v. Retnie VOMI-NBO, Thorbeckestraat 101, 5344 SM te Oss.

Jaarvergadering 25 april

In gemeenschapshuis Genderdal, Boccherinilaan 6 te Eindhoven, wordt op woensdagmiddag 25 april om 13.30 uur de vergadering gehouden. De zaal ligt naast de kerk op het Brücknerplein, dat grenst aan de Karel de Grotelaan, richting Veldhoven, buiten de Roadweg. De agenda ligt in de zaal ter inzage. Dit jaar is onze penningmeester (A. Pennings) aan de beurt om af te treden doch deze heeft zich bereid verklaard zich herkiesbaar te stellen. Overige kandidaten voor deze functie dienen zich schriftelijk te melden, welke melding vergezeld dient te gaan van tenminste 10 handtekeningen van leden van onze vereniging. Indiening van deze kandidaatstelling kan tot aanvang van de vergadering geschieden en indien gewenst kan de secretaris eventuele kandidaten de namen van mede-ondertekenaars verstrekken. Het bestuur heeft inmiddels contact gehad met enige leden, die belangstelling toonden om eventueel een bestuursfunctie te vervullen.

Excursie naar vliegbasis Welschap

Op 17 november jl. werden we ontvangen op het informatiecentrum van de vernieuwde vliegbasis en kregen daar een professionele toelichting, met documentatie, over onze luchtmacht, zodat we een goed inzicht kregen van de recente veranderingen, die nodig waren door de stadsuitbreiding 'Meerhoven'. De vliegbasis is een indrukwekkend bedrijf; helaas waren de vliegtuigen

Op 17 november jl. werden we ontvangen op het informatiecentrum van de vernieuwde vliegbasis en kregen daar een professionele toelichting, met documentatie, over onze luchtmacht, zodat we een goed inzicht kregen van de recente veranderingen, die nodig waren door de stadsuitbreiding 'Meerhoven'. De vliegbasis is een indrukwekkend bedrijf; helaas waren de vliegtuigen allemaal ingezet voor diverse operationele opdrachten buitenslands.

allemaal ingezet voor diverse operationele opdrachten buitenslands.

Bijeenkomsten 2000

Voor deze bijeenkomsten zullen de leden in de betreffende regio een persoonlijke uitnodiging ontvangen. We hebben het programma van 1999, door omstandigheden, niet volledig kunnen uitvoeren, doch we zullen de draad weer oppakken. Plaatselijke media zullen ook worden ingelicht.

Nieuw-Guineagangers

Nieuw-Guineagangers zijn uiteraard ook Indiëgangers en inmiddels worden steeds meer Nieuw-Guineagangers lid van onze vereniging. Wij houden ons aanbevolen voor adressen van Nieuw-Guineagangers, zodat wij nog meer mensen van deze categorie kunnen aanschrijven.

J. van der Ham

Noord-Brabant West

2e sect. mev. M.C.A. Looyen-van Reusel, Camedijk 1
4706 EG Roosendaal
Tel. 0165-560546

Bijeenkomst in Zegge

Dinsdag 9 nov. jl. waren we voor de laatste keer in 1999 bijeen in de zaal 'Kerkzicht'. Er was een zeer goede opkomst. Meer dan 120 personen waren aanwezig. Zoals gebruikelijk werden daar onze voorzitter, J. Mol, de overleden sobats herdacht. In het bijzonder werden door hem de dames van onze overleden sobats welkom geheten. Verder sprak hij over het feit dat het niet uitgesloten is dat er in Breda alsnog een plaquette gerealiseerd zal worden met medewerking van het bestuur van de KMA.

De vice-voorzitter, J. Malpaard, sprak over het samenzijn in de zaal van onze sobat Aarts in Zevenbergen met feestelijke maaltijd, begin december, één en ander te beschouwen als een kerstdiner.

De secretaris sprak over de gang van zaken bij het overlijden van onze leden en verder verzocht hij de niet gebruikte vrijvervoerkartjes bij hem in te leveren.

Het was weer een gezellige praatmiddag met een hapje en een drankje en ook onze bekende loterij. Tegen vijf uur ging iedereen tevreden naar huis.

De Nieuwjaarsbrief

Als dit bericht (op 22 dec. '99) door mij naar de redactie van 'Sobat' verzonden

wordt, zult u allen over enkele dagen in het begin van het nieuwe jaar de nieuwjaarsbrief en de uitnodiging voor onze alg. ledenvergadering ontvangen hebben. Tevens was hierbij ingesloten de acceptgirokaart voor de contributie voor het nieuwe jaar 2000.

Ons volledig voorjaarsprogramma is in de nieuwjaarsbrief vermeld. Bewaar deze brief goed in verband met de diverse locaties en data die daarin vermeld zijn.

Wij als bestuur hopen dat we dit jaar met onze leden weer een aantal gezellige en gemoedelijke bijeenkomsten kunnen meemaken. Breng ook uw oude makkers van vroeger, die nog geen lid zijn van onze VOMI, mee naar onze bijeenkomsten. Door uw medewerking kan bij hen belangstelling voor onze vereniging ontstaan met als mogelijk resultaat een nieuw VOMI-lid.

Contributie 2000

Hebt u de contributie voor het jaar 2000 al gestort op het gironummer van onze vereniging? Zo ja, prima. Zo nee, wel pak een pen en vul de ontvangen acceptgirokaart in en betaal uw contributie voor uiterlijk 1 maart a.s. Hartelijk dank voor uw medewerking.

Onze Alg. Ledenvergadering

Hebt u als deelnemer aan onze algemene ledenvergadering op donderdag 13 april a.s. in Kruisland de inschrijfstrook reeds ingevuld en verzonden?

Data voorjaarsprogramma in 2000

Zie de door u ontvangen nieuwjaarsbrief. De bijeenkomsten zijn in Zevenbergen en Zegge op Dinsdag en in Bergen op Zoom en Prinsenbeek op Woensdag. Alle bijeenkomsten beginnen om 13.30 uur.

Mevr. M.C.A. Looyen-van Reusel

Kerstdiner VOMI Noord-Brabant West

Een initiatief vanuit de groep van de man die ook het initiatief aandroeg voor de nieuwjaarsreceptie, onze sobat Jan van Dorst.

Jan via dit bericht in de 'Sobat' wil ik je bedanken namens alle leden, het was in één woord af.

Het feest op 9 december was in de zaal van onze sobat Wim Aarts, waar

ook de aanzet werd gegeven tot het ontstaan van onze West-Brabant VOMI.

De dames van de bediening kwamen handen tekort, zodat Ada gevraagd werd even bij te springen. Ze zei: "Wat kunnen die Indiëgangers eten". Onze sobat Van Dorst had voor ieder een presentje ingepakt en een heerlijke fles wijn of paraplu. Die werden vanonder de kerstboom aangereikt, een zeer leuke geste. En natuurlijk ook weer een volle tafel met prijzen. Deze keer zou de opbrengst in z'n geheel bestemd zijn voor een goed doel. Ondergetekende informeerde in de zaal of we dit moeten herhalen. Ze hoefden niets te zeggen, maar moesten zich wel laten horen. Een denderend applaus volgde hierop. Nou dat heeft heel Zevenbergen gehoord. Dus tot het volgende jaar.

Opgesteld door J. Maliepaard

Noord-Holland

Secr. E. Pereboom
Postbus 2163
1000 CD Amsterdam
Tel. 020-6148804

Regio-bijeenkomsten

Op vrijdag 12 november 1999 kwamen we bijeen in 'Jansheeren' in Heemskerk. Ca. 100 sobats en partners bezochten deze bijeenkomst. Na de herdenking van onze gevallen en ontvallen vrienden was er gelegenheid met het bestuur van gedachten te wisselen. Daarna werd de bar bestormd. Na de lunch (erwtensoop met broodjes) werd de verloting gehouden. Vanwege het ontbreken van nieuw filmmateriaal bleef de film achterwege. De muziek werd verzorgd door een nieuw gezelschap met begeleiding van Han en zang van Eve/Ann, omdat onze grote vriend Max helaas niet meer kan optreden tengevolge van een herseninfarct. Om 16.00 uur gingen de sobats met hun dames tevreden naar huis. Op donderdag 25 november 1999 kwamen we bijeen in de 'Rode Leeuw' te Schagen. Bij aankomst wachtte ons een verrassing, want de gemeente Schagen had rondom de kerk (onze vertrouwde parkeerplaats) alles opgebroken. Na het uitladen van

de auto's moesten we een veilig heenkomen voor de auto's zoeken. Na de herdenking van de doden communiceerden we met de leden, wat in de kop van Noord-Holland altijd een goede zaak is. Na de uitstekende lunch, die in twee zalen werd genuttigd vanwege een verbouwing, werd de verloting gehouden. De muzikale omlistung en de zang waren in de ons inmiddels vertrouwd geworden handen. Om 16.00 uur werd de bijeenkomst gesloten. Het aantal aanwezigen, ca. 70, was minder dan in 1998. Vermoedelijk speelde het zeer slechte weer een aantal sobats parten.

Nieuwjaarswensen

Het bestuur ontving van een groot aantal sobats de beste wensen voor de kerstdagen en het nieuwe jaar. Het is ons niet mogelijk u allen daarvoor persoonlijk een bedankbriefje te schrijven. Wij willen u dat daarom langs deze weg doen. Uw persoonlijke wensen die u daaraan toevoegde deden ons zeer goed en geven ons weer nieuwe energie om ons werk in het jaar 2000 voort te zetten. Wij danken u allen zeer.

Jaarvergadering

In de sobat van augustus werd ten onrechte als datum vermeld - 7 april 2000.

Noteert u voor de jaarvergadering in de Marine-kazerne donderdag 6 april 2000.

E. Pereboom

Overijssel

Secr. L. Jaspers-Fayer
Almeloseweg 80
7691 RG Vriesenveen
Tel. 0546-561348

Vomi Overijssel organiseert reünie-bijeenkomsten voor Indië- en Nieuw-Guineëgangers en hun partners. **23 februari a.s. van 14.00 - 17.30 uur** een gezellige middag in restaurant 'Waanders' te Staphorst met een optreden van 'De Eigenheimers' met liedjes, conferences en veel humor, met een stukje nostalgie 'Tempo Doeloe, weet je wel'.

22 maart a.s. van 14.00 - 17.30 uur een gezellige reünie-middag in zaal 'Mulder' te Baalder (bij Hardenberg) met een optreden van 'Het Noabervolk' met een grandioos Twents cabaret-programma. Dit mag u absoluut niet missen.

27 april a.s. de jaarlijkse algemene ledenvergadering in 'De Koenjer' te Mariënheem (bij Raalte). De agenda voor deze vergadering zal nog nader worden bekend gemaakt. U kunt gratis deelnemen aan de bingo met schitterende prijzen.

In verband met het aftreden van onze voorzitter, dhr. Evert Vaartjes, komt er een vacature voor een aspirant-bestuurslid. Personen die zich geschikt achten en zich beschikbaar willen stellen voor een bestuursfunctie kunnen zich aanmelden bij ons secretariaat.

Ter dekking van de kosten worden op de middagen in februari en maart verlotingen gehouden met leuke prijzen. Wilt u voor de verloting nog een prijsje beschikbaar stellen, dan houden we ons gaarne aanbevolen. Kent u nog oude sobats die onze vereniging nog niet kennen, neem hen gerust mee.

L. Jasper Vayer

Rivierenland/Oost Gelderland

Secr. R.W. Gosselink
Koekoekstr. 43
3815 SH Amersfoort
Tel. 033-4724090

Jaarbijeenkomst/Reünie 2000

Op onze aanvraag van 5 juli 1999 voor het houden van onze jaarlijkse reünie in 2000 werd inmiddels positief gereageerd. Op donderdag 8 juni 2000 mogen we de Oranjekazerne in Schaarsbergen weer bestormen. Dat is net een paar dagen voordat het voetbalfeestijn EURO 2000 op 11 juni in Arnhem (en Amsterdam) los barst. Al onze leden hebben inmiddels persoonlijk de nodige informatie ontvangen. Ook hier geldt dat aanmeldingen in volgorde van binnenkomst geboekt worden, en vol is vol. Wij zijn nu eenmaal aan een limiet gebonden.

Contributie 2000

Nadat wij medio november de acceptgiro's met de inmiddels traditionele zakagenda hadden verzonden mochten we rond de jaarwisseling constateren dat ruim 83 procent van de leden de contributie al betaald hadden. Hen allen zeggen we langs deze weg dank, want het spaarde ons heel wat werk, toen wij medio januari de leden, die nog niet betaald hadden, een herinnering moesten sturen. We hopen dat eind februari iedereen zijn bijdrage heeft voldaan, daar er anders nog een laatste betalingsverzoek komt.

Th.J. Koning

Bijeenkomst Culemborg

Het Comité Veteranen Culemborg en Omstreken, dat zich onder andere heeft beijverd om tot de oprichting te komen van een plaatselijk Indiëmonument, dat op 18 april 1998 onder grote belangstelling werd onthuld, had op vrijdag 19 november wederom een contactmiddag georganiseerd voor de VOMI-leden en natuurlijk ook andere belangstellende veteranen. Zoals verwacht mocht worden van de enthousiaste organisatoren lag het accent van de middag weer op het gezellig samenzijn van sobats en hun partners. Hoogtepunt vormde de verloting, waarvoor een fraaie collectie prijzen was ingebracht, grotendeels verworven door het ijverige comité bij de plaatselijke middenstand. Comité-voorzitter Van Dijk pleitte in zijn openingstoespraak voor een intensievere samenwerking tussen alle veteranen-organisaties. Hij riep ook de aanwezigen op om middels een te houden collecte een bijdrage te leveren om het comité in staat te stellen jaarlijks een krans te leggen bij het plaatselijke Indiëmonument. Culemborg kan terugzien op een zeer geslaagde middag.

J. Ploeger

Regio Arnhem

Wanneer u deze 'Sobat' ontvangt, zijn we alweer een stukje in het jaar 2000. Toch wil ons dit er niet van weerhouden u alsnog een gelukkig en gezond 2000 toe te wensen. Tevens willen wij u de data van de woensdagmiddag-bijeenkomsten van regio Arnhem vermelden. Het betreft iedere tweede woensdag-

middag van de maand, t.w.: 12 jan.; 9 febr.; 8 maart; 12 april; 10 mei; 14 juni; 13 sept.; 11 okt.; 8 nov.; 13 dec. In de maanden juli en augustus houden wij vakantie.

In 1999 hebben we enkele nieuwe leden kunnen verwelkomen. Zijn er leden in de regio Arnhem e.o., die ook graag eens willen komen, zij zijn van harte welkom.

De bijeenkomsten worden gehouden in het K.T.O.M.M. Bronbeek aan de Velperweg en beginnen ca. 13.30 uur tot ca. 16.30 uur.

Afgelopen jaar hebben we weer enkele activiteiten kunnen organiseren, o.a. een gezellig etentje in het Chinees Restaurant 'China Town' in Rijkerswoerd en een dia-middag over de 'Hoge Veluwe', gepresenteerd door de heer H. van Tuil.

Voor verdere activiteiten willen wij ook graag inbreng van de leden. Wij zijn benteuwd.

Joke Gasselink

De Veluwe

Secr. Kleinhaversteeg 27
6717 GZ Ede
Tel. 0318-690510

December 1999. de laatste maand van het jaar, het laatste van de eeuw, een eeuw waarin zoveel gebeurd is. Een ieder heeft zo zijn herinneringen aan de afgelopen jaren waarin zoveel gebeurd is. Veel gedachten gaan natuurlijk ook terug naar onze Indië-jaren waarin zoveel gebeurd is. De eerste jaren na onze thuiskomst waren er nog niet zoveel contacten, maar dat is de laatste jaren gelukkig veranderd. Hierin heeft de VOMI een grote rol gespeeld en veel veteranen bij elkaar gebracht en ontmoeten elkaar op vele reünies. Zo ook de diners, die in het eind van het jaar gehouden worden. VOMI 'De Veluwe' heeft het dit jaar weer gehouden in de Gen. Spoor-kazerne in Ermelo. De opkomst was zeer groot, tot groot genoegen van de mensen die dit organiseren. Het was een goed diner en wij bedanken dan ook de mensen van de mess voor de goede zorgen en de gezelligheid die wij daar ondervonden hebben.

Op 5 januari 2000 houden wij, zoals ieder jaar, de nieuwjaarsreceptie, alwaar we op een goede opkomst hopen. Onze voorzitter, Henk van Gunst, heeft te kennen gegeven zijn voorzittersfunctie te willen neerleggen t.b.v. Jan Hoevelaken. Dit is na Jaap Stramrood het tweede bestuurslid die om gezondheidsredenen het werk neer moet leggen. Zij hebben met grote inzet vanaf de oprichting van VOMI-Veluwe tot heden gewerkt. Wij willen dan ook deze beide bestuursleden tijdens de nieuwjaarsreceptie eren en huldigen voor al het werk dat zij voor de vereniging gedaan hebben. Als u dit leest is het alweer februari en is dit alles alweer voorbij, toch bedanken wij langs deze weg nogmaals deze beide bestuursleden die vanaf de oprichting van VOMI-Veluwe bijzonder actief zijn geweest.

H.G. de Ruygt

Zeeland

Secr. J. Kloet
Ln. v. Barbestein 8
4431 AH Heinkenszand
Tel. 0113-561738

Aan het begin van het nieuwe jaar hebt u de Nieuwjaarsbrief ontvangen. Tevens was hierbij ingesloten de acceptgiro voor de contributie voor het jaar 2000, alsmede ons volledig voorjaarsprogramma. Bewaar deze brief in verband met de diverse locaties en data, die daarin vermeld zijn. Wij als bestuur hopen dat we dit jaar met onze leden weer een aantal gezellige en gemoedelijke bijeenkomsten kunnen meemaken. Indien mogelijk breng dan uw oude makker van vroeger, die nog geen lid is van onze vereniging, mee naar deze regio-bijeenkomsten. Bij hen kan belangstelling ontstaan voor onze vereniging, met een mogelijk resultaat tot een nieuw lid.

Defilé 5 mei a.s. te Wageningen

V.O.M.I.-Nederland neemt ook dit jaar weer deel aan het defilé op 5 mei a.s. ter herdenking van de bevrijding in Wageningen. Wilt u ook dit jaar deelnemen aan de defilé, vraag informatie bij één van de bestuursleden van

VOMI-Zeeland. Onze vereniging zal weer, zoals voorgaande jaren, zorgen voor busvervoer.

Meerdaagse reis

Voor 2000 worden plannen gemaakt voor een meerdaagse reis. Deze zijn nog niet geheel uitgewerkt. Mogelijk zullen wij in een volgende 'Sabat' u meer mededelingen kunnen doen.

Jaarvergadering

De jaarvergadering zal worden gehouden op dinsdag 28 maart a.s. in Hotel 'Goss'. We beginnen dit jaar om 10.00 uur. Deze vergadering wordt onderbroken om ± 13.00 uur voor het diner (zoals voorgaande jaren een rijst-tafel). Na het diner voortzetting van de vergadering. Sluiting ± 16.00 uur. U ontvangt hierover nog nader bericht.

Contacten

De bestuursleden onderhouden gaarne het contact met zieke sobats. Ook het bijwonen van de plechtigheden bij begrafenissen. Mogelijk kan een familielid of bevriende sobat het bestuur op gencemde gevallen attenderen.

Contributie

Het bestuur wil u graag herinneren aan de betaling van de contributie. Een vriendelijk verzoek is, om het bedrag voor 1 maart a.s. over te maken.

J. Kloet

Zuid-Holland Noord

Secr. J.W. de Jong
Merellaan 247
3145 EJ Maassluis
Tel. 010-5927786

Activiteiten

De gerichte ledenwerfactie voor de regio Den Haag heeft 18 nieuwe leden opgeleverd. Een nieuwe actie heeft eind januari plaats gevonden en deze was gericht op de regio Leiden. De bijeenkomst in Monster op 23 nov. was een succes. Een gezellige entourage in het partycentrum 'De Noviteit', een uitstekende opkomst (ca. 80 leden) en interessante films gemaakt en vertoond door ons lid Arie v.d. Ende. De aanwezigheid van de burgemeester van Monster werd

zeer op prijs gesteld.

Regio-bijeenkomsten

15 febr. in gebouw 'De Bron' in Alphen a/d Rijn.
22 febr. in het gebouw van de Schietvereniging in Zoetermeer.
28 maart in Delft in de bekende locatie 'Buiten Watersloot'.
26 april in Roelofarendsveen in gebouw 'De Pepersteeg', Noordeinde 167.
Voor de bijeenkomst in Leiden verwijzen wij naar mededelingen in de plaatselijke pers.
Voor alle bijeenkomsten geldt: zaal open 13.30 uur, aanvang 14.00 uur.

Bijzondere activiteiten

Ook dit jaar zullen wij voor onze leden enige uitstapjes organiseren. Vanwege het succes gaan we weer naar Den Helder en wel op 24 mei. Verder is er gepland een dagtocht naar Overloot met bezoek aan het monument in Roermond en bij voldoende belangstelling is er in de herfst wederom een reis naar Bastogne/Verdun. Nadere details en prijzen zult u in het voorjaar ontvangen via een speciale nieuwsbrief.

J.W. de Jong

Zuid-Holland Zuid

Secr. H. Barmantlo
Lohmanpark 50
2982 VT Ridderkerk
Tel. 0160-463954

Ledenvergadering 2000

De algemene ledenvergadering VOMI Zuid-Holland Zuid is vastgesteld op dinsdag 4 april 2000 en zal worden gehouden in de zaal van Open Hof Kerk, gelegen op het winkelcentrum Hesseplaats te Rotterdam-Ommoord. In tegenstelling tot eerdere bekendmaking is de aanvangstijd van deze ledenvergadering 13.30 uur. De zaal is vanaf 13.00 uur open. De Open Hof Kerk te Rotterdam-Ommoord is met de Metro bereikbaar, richting Zovenkamp-halte - Hesseplaats. Ruime parkeerplaats aanwezig aan de zijkant van de kerk of achter het winkelcentrum.
Wij verwachten dat u in grote getale naar deze ledenvergadering komt.

Agenda activiteiten 2000

Contactmiddagen zullen worden gehouden op:
Dinsdag 22 februari 2000.
Wijkgebouw Noord, Winston Churchillaan 27 te Spijkenisse. Ruime parkeerplaats aanwezig.
Dinsdag 21 maart 2000. Partycentrum Nieuwe Kolfbaan, Nieuwstad 1 te Gorinchem. Betaald parkeren in de nieuwe parkeergarage (voormalig Kazerneplein), direct gelegen bij het Partycentrum de Nieuwe Kolfbaan. Trein/bus op loopafstand.
Voor beide contactmiddagen geldt: zaal open 13.00 uur; aanvang 13.30 uur.

Voortgang monumenten Zuid-Holland Zuid

Berkel Rodenrijs: onderhandelingen verlopen tot nu toe moeizaam. Getracht zal worden tot een resultaat te komen.
Schiedam: een positief gesprek heeft plaats gevonden. Het ziet er naar uit dat in deze plaats een monument in de loop van 2000 zal worden onthuld.
Spijkenisse: als resultaat van de gehouden besprekingen mag worden verwacht dat een monument in de loop van 2000 zal worden gerealiseerd.
Leerdam: is nog in het beginstadium.
Brielle: is nog in het beginstadium.

Afsluiting activiteiten 1999

De laatste contactmiddag vond plaats op dinsdag 16 november 1999 in Recreatiecentrum 'De Staver' te Middelharnis. Bijna 250 belangstellenden gaven gevolg aan de uitnodiging om deze middag bij te wonen en het werd wederom in Middelharnis een gezellig gebeuren. Bij binnenkomst werd koffie met gebak geserveerd, dat door een plaatselijke bakker voorzien was van een eetbaar VOMI-embleem, op zich een leuke vondst. De middag werd gevuld met een bijzonder interessante causerie over het ontstaan van Indië, gehouden door wethouder de heer Slootweg. Tijdens zijn boeiend verhaal was het muisstil in de zaal en waren allen onder de indruk van de manier waarop deze causerie gebracht werd. Het leverde de heer Slootweg een welverdiend applaus op en een boek dat hem door voorzitter H.W. Schox na afloop als herinnering aan deze VOMI-middag werd overhandigd. Zoals altijd was er de

gebruikelijke loterij, die voor wat betreft de prijzen deze keer van grote omvang was. Dit werd behalve de eigen inbreng van prijzen mede veroorzaakt door de niet aflatende medewerking van onze sobat Wim Groenendijk. Onze gastheer en Manager van Partycentrum 'De Staver', de heer Jordaan, liet ook deze keer de zaken niet aan het toeval over en behalve een gloedvolle openings-speech droeg hij aan de loterij bij met enkele flessen wijn uit eigen kelder, voorzien van eigen merk. In de voorbereidingen voor deze geslaagde middag was onze sobat Teun van Kempen niet of nauwelijks van de heer Jordaan te scheiden om in een nauw samenwerkingsverband tot het goede resultaat van deze contactmiddag te komen. Behalve de VOMI-leden uit Zuid-Holland Zuid waren ook sobats uit de afdelingen Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen aanwezig en last but not least Mevrouw F. Zuidwegt, directeur Stichting Dienstverlening Veteranen.

Zonder op andere contactmiddagen af te dingen mag vastgesteld worden dat de locatie Recreatiecentrum 'De Staver' te Middelharnis bij de VOMI-leden Zuid-Holland Zuid een aparte plaats inneemt.

Excursie april 2000

Momenteel lopen er onderhandelingen voor een excursie in april naar de Genie in Vught, eventueel gecombineerd met een bezoek aan Hedel. Omdat nog geen datum kon worden vastgelegd ontvangen VOMI-leden ZHZ hieromtrent nadere mededeling. Intussen wordt alles in het werk gesteld om deze beoogde excursie doorgang te laten vinden.

H.C. Clasquin

Canada

Secr. D. Walinga
35 Kingknoll Drive
"Kingtown" Apt # 402
Brampton Ont. L6Y 5G5
Canada
Tel. (905) 457-8782
Fax. (905) 457-8929

Adreswijziging

Denk om adreswijziging van uw secretaris van VOMI-Canada.

Ingatan (herinnering)

Declamatie door Wat wij herdenken is zo lang geleden,
immers een halve eeuw ging er voorbij
Mw. A.G. Steenstra sinds het weerklinken van dat eindcommando:
'cease-fire', dus 't keren van het tij.

bij de Herdenkings- Maar als wij atgaan op herinneringen,
dienst in de Grote dan lijkt de tijdsduur plots ontstellend kort,
omdat het heden met dat ver verleden
zo onlosmakelijk verbonden wordt.

Kerk te Apeldoorn
op 7 december 1999. Daarom hoor je van mannen, die daar straden:
- sommigen zelfs langer dan drie jaar -
"Ze zeggen, dat die oorlog nu voorbij is,
ze zeggen het, maar toch is het niet waar!"

Eén veteraan verwoordde die gevoelens:
hij zei: "Ik zie nog het bladeren-silhouet
in stille, blauw-daartrokken tropennachten
en voel nog steeds m'n klamme klamboe-bed.

'k Ga ook geregeld 's nachts nog op patrouille,
ben waakzaam in mijn droom, met kleren aan
loop ik dan in gedachten door de oedjan,
voel druppels op mijn hoofd te plletter slaan.

Ik hoor het ruisen van de djatibomen
en ook geluiden, die ik niet herken,
van mens of dier uit rimboe of uit kampong,
die maken, dat ik dan zo eenzaam ben!

Ik proef soms nasi merah of pisang soesoeh
en denk, hoe zou het met de djongos gaan.
'saja takoe!' heeft hij vaak geroepen;
mati was niet ver van ons vandaan!

Nog dagelijks voel ik de donk're dreiging
van dat, wat ons omringde, toen en daar,
ze zeggen, dat die oorlog nu voorbij is,
ze zeggen het, maar toch is het niet waar!

Maar ondanks angsten en onzekerheden
ben ik toch dankbaar; menig veteraan
moest sterven in het land onder de palmen,
terwijl ik ongedeerd naar huis mocht gaan."

Wij zullen deze sobats nooit vergeten,
hun nagedachtenis leeft immer bij ons voort
en altijd zal, waar wij ons ook bevinden,
hun woordenloze stem worden gehoord!

Eenmaal per jaar gedenken wij in stilte,
voelbaar welhaast tot aan de hemel toe,
beladen met persoonlijke emoties,
want ieder heeft een eigen waar en hoe.

En ook al is het nu zo lang geleden
en ook al lijkt het nu zo ontstellend kort,
wij moeten zorgen dat ons stuk historie
door de mensheid nooit vergeten wordt!

Nieuwe leden sinds Sobat 68

Naam	Woonplaats	Land	Naam	Woonplaats	Land
Dreckmeier R.L.K.	's-Gravenzande		Brom M. v.d.	Liespde	
Schaap J.G.	Almelo		Verberne J.	Lierop	
Smeekeas J.	Amersfoort		Esch M. van	Loon op Zand	
Diepgrong A.	Aasen		Goules A. van	Loosbroek	
Doeseelaar G. van	Aasli		Groenen A.	Luykgestel	
Mouleman A.	Berkel-Enschot		Groenewegen J.P.	Maastricht	
Altena D.L.	Blaarwijk		Hoof J. van	Middelbeers	
Hamond M. van	Boxtel		Mulder A.	Middelhamme	
Corput J.C. van de	Breda		Knoops J.	Nierlo	
Derks J.H.	Brunsum		Rossum J. van	Mill	
Hanz M. van der	Capelle a/d IJssel		Groenendijk H.	Nieuwveen	
Wessel J. van	Culemborg		Boer H. de	Rijland	
Reijgersberg C.M.	Delft		Smulders M.	Nuolen	
Floren F.	Den Bosch		Vogelsman A.	Nunspeet	
Hova K. v.d.	Den Haag		Bommel A. van	Oirschot	
Klein J. v.d.	Den Haag		Machielsen J.	Oirschot	
Klein J.A. v.d.	Den Haag		Mal H.	Oisterwijk	
Post L.J. v.d.	Den Haag		Pina J. de	Oisterwijk	
Prank M.	Den Haag		Schilders A.	Oisterwijk	
Hogeman W.	Den Oever		Osinga J.	Oosthem	
Martens L.W.	Dordrecht		Wind T.T.	Oppenhuizen	
Lalkema F.	Dordrecht		Kradolter L.	Oss	
Schoten J.S.	Dwingelo		Philippo J.	Oss	
Nuyten-Staffelen M.	Eelde		Rijkens H.	Oss	
Boers P.	Eindhoven		Altena A.	Oudega (W)	
Platje J.	Eindhoven		Walinga	Oudega(W)	
Vriens M.	Eindhoven		Kreuzer J.H.	Oudewater	
Stuhsand K.	Emmen		Cuyper J.H.	Postholt	
Stuhsand K.	Emmen		Rijnbeemd P.C.	Ridderkerk	
Leuncker C.	Eps		Meer Th.J. v.d.	Rijswijk	
Schepers H.	Elsbeek		Moer B.	Rijswijk	
Rutters E.	Everett Ont. LOM 110	Canada	Maarel M.J. van der	Rijland-Bath	
			Vervuert J.H.	Rosmond	
Hackeno-Dijkster J.	Franker		Hartog J.	Rotterdam	
Brauwier J.	Geldrop		Loon T. van der	Schamsweg	
Franchen P.	Geldrop		Peak J.G.	Schiedam	
Katelaar A.	Geldrop		Pelt H. van	Schiedam	
Hellenbrand J.H.	Geleen		San A.C.L. van	Schiedam	
Royackers G.	Gemert		Wijgerus K.E.	Schiedam	
Weijer H. v.d.	Gemert		Gronz W.H.	Selknam-Höngen	Duitsland
Otte J.	Goes				
Hess H. van	Gorinchem		Verrek R.W.M.A.	Sevenum	
Jalvingh H.	Groningen		Hedings H.	Smilde	
Stoten A. van	Groningen		Nieuwenhuizen		
Veen A.J.	Groningen		J. van	Sommeladijk	
Goedschalk W.	Hamont-Achel		Ubbes W.	Sweikhuizen	
Pluys A. v.d.	Hank		Frans J.	Tilburg	
Hoogerveen B.	Havelte		Geop J. van	Tilburg	
Hoogerveen B.	Havelte		Raak A. van	Tilburg	
Attema F.	Heeg		Wier J.D. van der	Tins	
Naan-Terpstra N. de	Heeg		Hienstra J.	Tweika B.C.	
Velthuisen G. van	Heenvliet			VUJ 110	Canada
Heljden G. v.d.	Heerwijk-Dinther		Machiels M.	Uden	
Pas C. v.d.	Heerwijk-Dinther		Wolbeek F.	Uden	
Enden C. v.d.	Helmond		Van M. van de	Urmond	
Hutk L. v.d.	Helmond		Beenen H.	Utrecht	
Kerkkamp G.	Helmond		Hattum J.J. van	Utrecht	
Schijndel J. van	Helmond		Steenberg E.R.	Utrecht	
Vleuten M. v.d.	Helmond		Garwe J. van	Velthoven	
Wildenberg D. v.d.	Helmond		Roosmalen L. van	Velthoven	
Zon W. van	Helmond		Bemont J.G.L.	Venlo	
Hoogendam-Eil L.	Handrik Ido Ambacht		Hoogten W.E.I. van	Vleuten	
Leeuw J. de	Hengelo		Boucherie G.M.	Vlissingen	
Flas J.	Hengelo		Berkel A. van	Voorburg	
Schaarman A.	Heusden		Buiterman A.J.	Voorburg	
Strijp J. van	Hilvarenbeek		Swieringa D.M.	Voorburg	
Kattelant H.	Holten		Baarsma B.	Vries	
Vries F. de	Hommerts		Lange J. de	Wateringen	
Loet J. de	Hoogeloan		Schra B.	Wateringen	
Huyssens J.	Hoogerheide		Pol W. van der	Woudsend	
Nochtgedagt A.	IJlst		Nieuwenhuisen-		
Emans P.	Landbeert		Prijs W.	Zaandam	
Rooks B.	Langedijk		Saathbergen A.J.	Zevenbergen	
Regter A.	Langenboom		Muljens A.	Zoutelonde	
Brekker J.W.	Leerdam		Souquet P.J.	Zwolle	
Blaas K.	Leidscheendam				
Verschuur J.	Leidscheendam				

In Memoriam

In gepaste stilte en met grote eerbied brengen wij een laatste Ere-saluut aan:

K. Loomans 3-14 R.I.	Asten
M. Oelen	Oosterheessen
Pieter Spoelstra 3-7 R.I.	Marrum
H. Vermeulen	Eindhoven
L. Zeldnerst 3-8 R.I.	's-Gravenhage
H.Th. Kool Tindh. Dienst	Minnaertga
G. Kloossens	Vlughtwedde
J.J. de Loos	Hallevoetshuis
H.E. Verminman	Zevenbergschenhoek
P. Den Breejen	Ouddorp
J. van den Akker	Mansland
W. Gievaert	Mosseluis
J.F. van Zijlten	Noordwijk aan Zee
W. Mulwijk	Noordwijk Binnen
H.J. Wijnschenk	Nijmegen
J.C. Soethers 3-2 R.I.	Hilversum
W. de Schillart	Trum
C.H. Dekker	Schiedam
H. Ploeg	Vlaardingse
J. van Velen	Dordrecht
J.M.Kouwen	Rotterdam
J. Brouwer	Muidersburg
W.J. de Swart	Veenendaal
L. van Aart 4-3 R.I.	Hooven
W. Voorbeek 32e Hupva	Steenbergen
H.M. van Gils Luchtverpl. Tr.	Breda
P.W. Kool	Strijen
Zel Geilen 2-13 R.I.	Sittard
J.H. Bezema 2-13 R.I.	Kerkrade
H. Piederiet	Annen
H.P. Valkers	Hoogerveen
S. Veenstra	Steenwijkerwold
G. van der Horst	Middelburg
C.Ket	Krommenie
K. van den Bosch	Haarlem
P. van der Lee	Maastricht
P. de Gunst	Oegstgeest
A. Bergmans 5-11 R.I.	Heerwijk-Dinther
E. Koster Veldpoet	's-Hertogenbosch
Mw. M. de Schipper-de Voogd	Middelburg
H. de Jong 1-9 R.I.	IJdenhuizen
M. van den Boom M.L.O.	Bergen op Zoom
C. de Lange 4e G.R.I.	Asten
J. Wouda	Enschede
J. Verboom	Maastrand
W. van Koppen	Poeldijk
B.W. van de Meeberg 423 B.I.	Fijnaart
J.A.M. van Steden	Tubbbergen
Mw. A.J. v.d. Wilt-Sandell	Ridderkerk
D.S. Visser	Krimpen a/d IJssel
C. Hogerwert	Hoekingen
Bart Bijma 4-4 R.I.	Slootdorp
M. van de Liefvoort	Asten
Jentze Crom 403 B.I.	Drachten

sociale
VERBOND

Moge de warmte en de liefde van Uw naasten en ons aller oprecht medeleven, U de kracht en de moed geven dit zware verlies te dragen.

V.B.

ORLOGSGRAVENSTICHTING
BESCHERMVROUWE H.M. DE KONINGIN
ERE-VOORZITTER Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN

Bloemleggingen en graffoto's
(Verre Oosten)

Door tussenkomst van de Oorlogsgravenstichting is het mogelijk om bij graven van Nederlandse oorlogsslachtoffers in het Verre Oosten bloemen te plaatsen.

Bestellingen dienen **uiterlijk 8 weken** voor de gewenste uitvoeringsdatum in ons bezit te zijn.

De eenvoudigste wijze van bestellen is per giro, onder vermelding van: naam overledene, het Ernveld en de gewenste datum.

Voor **Hong Kong, Singapore, Ambon en Korea** gelden aparte voorwaarden waarover des gewenst nadere inlichtingen worden verstrekt.

Kleurenfoto's van Ernvelden

Overzichtsfoto's van Ernvelden in Europa en het Verre Oosten kunnen per giro of telefonisch worden besteld. De prijs voor een foto in het formaat 18 x 24 cm bedraagt f 15,- inclusief porto.

U kunt de Oorlogsgravenstichting steunen door begunstiger te worden door een jaarlijkse bijdrage van ten minste f 25,-. Ook kunt u begunstiger voor het leven worden met een bijdrage van ten minste f 500,-. Voor andere schenkingvormen kunt u contact opnemen met de Oorlogsgravenstichting, afdeling financiën (tel. 070-3131090).

Wie nadere inlichtingen wenst kan zich richten tot de

ORLOGSGRAVENSTICHTING
 Zeestraat 85, 2518 AA 's-Gravenhage
 Postbus 85981 - 2508 CR 's-Gravenhage
 Telefoon 070 31 31 080 - Giro 401.000

De kosten van een bloemlegging in Indonesië bedragen voor:

Type A: Bloemstukje van orchideeetype Douglas/Vanda, hoog model, prijs zonder foto f 10,-, idem met foto f 12,50. Type B: Andere soorten bloemen niet zijnde orchideeën, prijs zonder foto f 10,-, idem met foto f 12,50. Type C: Bloemstukje van Bangkok orchideeën, laag model, prijs zonder foto f 10,-, idem met foto f 12,50. Type K30: Kransje 30 cm, prijs zonder foto f 15,-, idem met foto f 17,50. Soort bloemen wordt in overleg met de plaatselijke bloemist bepaald. Type K75: Krans met foto f 50,-, inclusief rood-wit-blauw lint, met tekst. Deze krans is niet bestemd voor een individueel graf, maar voor kranslegging bij een van de monumenten op de ervelden (oranje gladiolen of witte bloemen).

Voor Thailand kunnen uitsluitend eenvoudige bloemstukjes worden besteld. De kosten bedragen f 10,- inclusief een foto.

SOCIALE COMMISSIE - V.O.M.I.

V.O.M.I.

toko

Fonds Sociale Zorg

Met herkenning begint erkenning!

Met meer leden meer kracht!

fonds
sociale
zorg

sociale
VOMI

Draag ons borstembleem en onze stropdas bij alle officiële **V.O.M.I.** gelegenheden!

Plak onze **V.O.M.I.** stickers op de achtermuit van uw auto!

U kunt ze bestellen bij de penningmeester van uw vereniging.

V.O.M.I. borstembleem	f 12,50	
V.O.M.I. stropdas donkerrood	f 22,50	
V.O.M.I. stropdas donkerblauw	f 22,50	
V.O.M.I. stickers	f 1,00	
V.O.M.I. kerst- en nieuwjaarskaarten, 25 stuks	f 10,00	portvrij
V.O.M.I. sleutelhangers	f 5,00	
V.O.M.I. rollerpennen	f 1,50	
V.O.M.I. ballpoints	f 1,00	
V.O.M.I. demobilisatiespeldje met sureté verguld	f 12,50	portvrij
V.O.M.I. O'VV-speldje met sureté verguld	f 12,50	portvrij
V.O.M.I. wapenschild mahonie met spuit/gietwerk plastic	f 30,00	
V.O.M.I. herenhorloge titanium plated met roestvrijstalen bandje	f 85,00	
V.O.M.I. button	f 1,50	
V.O.M.I. sluitzegels	f 2,30	

U kunt de artikelen ook bestellen bij de **Beheerders van het Fonds Sociale Zorg:**

Leen van Eijk, Pieter Postlaan 14
1222 LJ Hilversum, Tel./fax 035 - 685 33 73,
Postgiro 6131844

Tjibbe J. Gaastra, A. van Heusdenstraat 15,
2461 VJ Ter Aar, Tel./fax 0172 - 602452

Ook hier wordt minimaal f 2,50 extra in rekening gebracht voor verzending en porto.

N.B. alle prijzen zijn per stuk en bij iedere bestelling wordt minimaal f 2,50 extra berekend voor verzending en porto

POSTZEGELS / TELEFOONKAARTEN

Postzegels, gebruikt of ongebruikt, binnen- of buitenland, alsmede telefoonkaarten en sigarenbandjes, bewaar ze en stuur ze naar: **Joyce P. Stramrood-van Vark, Binnenhof 36, 6715 DP Ede, Tel. 0318 - 638160**

De opbrengst komt volledig ten goede van het **Fonds Sociale Zorg V.O.M.I. - Nederland.**

V.B.

Om aan de veelvuldige vraag naar foto-prentbriefkaarten van het **Nationaal Indië-monument 1945-1962** in Roermond te kunnen voldoen heeft de stichting **Nationaal Indië-monument 1945-1962** nu sets met vier verschillende prentbriefkaarten laten maken.

De kosten per set van vier foto's bedragen f 5,- eventueel bij toezending per post vermeerderd met f 1,60 aan porto. De prentbriefkaarten kunnen worden besteld bij het secretariaat van de stichting: Mauritslaan 1, 6074 AS Melick (tel. 0475-532094).

groepsreizen naar **INDONESIË** voor de **Indië- en Nieuw Guinea-veteraan**

West, Midden en Oost-Java

Vertrek 8 november 2000
Reissom p.p. in 2-pk NLG 4.240,—

Oost-Java

Vertrek 19 oktober 2000
Reissom p.p. in 2-pk NLG 3.890,—

Sumatra

Vertrek 30 oktober 2000
Reissom p.p. in 2-pk NLG 4.420,—

Papua (N. Guinea) Code NWGI (Jayapura-Biak-Sorong)

Vertrek 21 september 2000
Reissom p.p. in 2-pk NLG 5.725,—

Papua Code NWG02 (Jayapura - Merauke - Jayapura-Biak-Sorong)

Vertrek 2 november 2000
Reissom p.p. in 2-pk NLG 6.110,—

Papua Code NWG3 (Biak - Sorong - Fak Fak - Manokwari)

Vertrek 31 oktober 2000. Reissom p.p. in 2-pk NLG 6.600,—

Papua Code NWG04 (Jayapura - Biak - Sorong - Fak Fak - Kaimana)

Vertrek 24 oktober 2000. Reissom p.p. in 2-pk NLG 5.925,—

Deze reizen kunnen ook op individuele basis worden uitgevoerd. Voor deelnemers wordt ongeveer vijf weken voor vertrek een kennismaking bijeenkomst georganiseerd, waarbij tevens de reisbegeleider aanwezig zal zijn.

zie www.auroratravel.nl
en www.ivoir.nl

Baden Powellweg 130 • 1069 LK AMSTERDAM

Tel. 020-6199377 • Fax: 020-6101611 • E-mail: postbus@auroratravel.nl • open maandag t/m vrijdag 09.00 - 17.00 uur

SOBAT

VOMI

VERENIGING
OUD MILITAIREN
Indië- en Nieuw-Guineagangers

SOBAT

Officieel orgaan van de
Vereniging Oud Militairen Indië- en
Nieuw-Guineengangers

Raad van Advies

voorzitter: M.M. Bakker, res.luitenant-
kolonel der artillerie b.d.
leden: H. Boschma, oud burgemeester,
B. Bouman, brig.generaal der
artillerie b.d.
H.F. Coopmans, brig.gen. der
Jagers,
lhr. J.H. de Jonge,
kol. der cavalerie
Chef Staf 1 Divisie "7
December"
W. Epke RMWO brig.gen. der
infanterie b.d.
S.A. Lapré † RMWO, in leven
kol. der infanterie b.d.
J.A. Leenders,
Th.H.A. Rump, lt.kol. der inten-
dante Staf Inspect.Gen. der
Krijgsmacht.

Algemeen Bestuur

voorzitter: J. Dijkema
2e voorzitter: drs. T. Lents
secretaris: G. Determan, Broegras 68,
3068 PB Rotterdam, tel. 010-2860486
fax 010-2860553
penningmeester:
J.A. Broeder, Moeraslanden 8
8332 KW Steenwijk,
Tel.: 0521-515460
postbanknummer 42.39.398
banknummer 45.85.91.300 t.n.v.
Vereniging Oud Militairen Indië-
en Nieuw-Guineengangers
Rotterdam
alg. adjunct:
leden: C.L.W. van Haaften
N. den Hollander †
Victor C. Bridé

Sociale Commissie

voorzitter: V.C. Bridé,
Van Nijenrodestraat 117,
2997 RL Den Haag,
tel./fax 070-3290632

Redactiecommissie

eindredacteur: L.C. Zéguers, Zonestraat 118,
8483 AE Kerkrade,
tel./fax 045-5454013
leden: B. Grit, Bollen 90, 9450 TD Baaloo,
tel./fax (050) 341361
J. Zwaan, Lijzide 45, 1034 KN
Amsterdam, tel. 020-6218151

Boeken ter recensie zenden aan:

J. Zwaan,
Lijzide 45,
1034 KN Amsterdam

Correspondentie

- opgave nieuwe leden, adreswijzigingen,
bericht van overlijden e.a. richten aan de
secretaris van de vereniging waartoe men
behoort - zie secretariatsadressen onder
"VERENIGINGSNIEUWS".
- zaken VOMI-Nederland betreffend richten
aan de secretaris van het algemeen bestuur.

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden artikelen in te korten en/of
veranderingen aan te brengen of, zonder op-
gave van reden, niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk gesteld wor-
den voor de inhoud van de geplaatste artikelen.

De artikelen geplaatst in dit blad behoeven niet
noodzakelijk de zienswijze van het algemeen
bestuur weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met
bevestiging.

Druk: Koninklijke De Swart

DOELSTELLINGEN

De vereniging heeft ten doel:

het behartigen van de ideële, materiële en immateriële belangen van Oud Militairen Indië- en Nieuw-Guineengangers, die bij de Nederlandse Krijgsmacht in voormalig Nederlands Oost-Indië, respectievelijk Indonesië en Nieuw-Guinea hebben gediend;

het behartigen van de belangen van de nagelaten betrekkingen van hen die als direct gevolg van militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen of tengevolge daarvan invalide werden;

het herdenken van hen die gevallen zijn tijdens militaire dienstverrichtingen in voormalig Nederlands Oost-Indië respectievelijk Indonesië en Nieuw-Guinea en/of aangrenzende zee-gebieden, alsmede van hen die tijdens, door of tengevolge van krijgsgeschiedenis, ziekte of ongevalen in of in en door militaire dienst zijn overleden.

De vereniging tracht het gestelde doel te verwzenlijken los van elke partij-politieke richting, levensovertuiging of religie.

De vereniging staat open voor samenwerking, onder voorbehoud van zelfstandigheid, met verenigingen die zich op overeenkomstig terrein als de V.O.M.I. bewegen en aanverwante doelstellingen nastreven.

(artikel 2 van de statuten)

Het lidmaatschap staat open voor een ieder die in het voormalig Nederlands Oost-Indië/Indonesië en Nieuw-Guinea in militaire dienst is geweest en voor weduwen van militairen die hieraan hebben voldaan.

SOCIALE COMMISSIE

Voorzitter Victor C. Bridé Van Nijenrodestraat 117 2997 RL Den Haag tel./fax 070 329 06 32	Vice-voorzitter Hans N. Blom Gerben Ypenstraat 53 8723 CP Knokum tel./fax 06 14 52 21 07
---	---

stichting
vereniging
platform

aangetreden bij

SOCIAAL COMMISSARISSEN

Drenthe-Groningen
Ben C.H. Habich
M.K. Gandhiplein 100
9728 TH Groningen
tel. 06 05 25 91 00

Noord-Brabant Oost
Antoon P. Pennings
Thorbeckestraat 101
3344 SM Oeg
tel. 04 12 92 35 15

Zuid-Holland Noord
Wim L. Hofman
Meeplade 146
2544 XZ 's-Gravenhage
tel. 070 3 67 28 33

Noord-Holland
Han J. Harmsen
Egelenkerkeaan 26
2015 SJ Haarlem
tel. 020 2 5 24 00 10

Overijssel
Jan Timmer
Volterrestraat 87
7604 CP Almelo
tel. 05 45 81 94 36

Friesland
Hans N. Blom
Gerben Ypenstraat 13
8723 CP Knokum
tel. 06 14 52 21 07

**Noord-Brabant-West
Vacant**

Zeeland
Tom Kooger
M. Coehoorngracht 44
4381 BT Vlissingen
tel. 01 18 46 30 08

Zuid-Holland Zuid
Gerard J. Ritsier
Reylusstraat 25
3314 AP Dordrecht
tel. 078 5 13 23 72

**Rivierland/
Oost Gelderland**
Eliam E. Dormité
Weerdjeestraat 57-3
6811 JE Arnhem
tel. 026 - 443 38 77

Flevoland
Piet H.A.M. Puntzen
Oevergrind 13
1396 EA Almere
tel. 036 5 31 86 72

Limburg
Harry J.A. Dole
Heerlensweg 49
6132 CL Sittard
tel. 04 8 4 52 13 16

Utrecht't Gooi
Eppo R. Schreierman
Lutheshof 37
1216 KN Hilversum
tel. 03 5 6 21 76 09

Canada & USA
Gerard Loderhof
149 Sandwell Drive
Oakville, Ont. Canada,
L6L 4P1
tel. 001 905 827 3218
fax 001 905 827 0028

FONDS SOCIALE ZORG

Beheerder
Leen van Eijk
Dokter Doolboom 14
1228 LJ Hilversum
tel./fax 035 685 33 73

Assistent beheerder
Tjibbe J. Grooten
A. van Houtenstr. 15
3461 VJ Ter Aar
tel./fax 0172 60 24 52

Propagandiste
Joyce P. Stramrood-van Vark
Binnenhof 38
6715 DP Ede
tel. 0318 63 81 60

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten
uit de Giro- en de Bankloterij.

Uw deelname aan de Giro-, c.q. bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

NIEUW-GUINEA 1

Het grote meest oostelijke eiland van de Indische Archipel behoorde slechts voor de helft tot Nederlands Oost-Indië.

De oostelijke helft, aanvankelijk Duits gebied, stond na de nederlaag van Duitsland in de eerste Wereldoorlog, sinds 1919, eigenlijk de facto al sinds 1905, onder mandaat van Australië.

Nederlands Nieuw-Guinea, de westelijke helft, was al zo lang het deel uitmaakte van Nederlands-Indië, sinds 1828, het stiefkind van ons Rijk overzee geweest. In het Centrale Bergland dat in onze tijd nog nauwelijks in kaart was gebracht (sommige gedeelten nog helemaal niet), leidden primitieve Papoea-stammen nog als in het stenen tijdperk. De ontsluiting van het bergland was zo goed als nog niet begonnen.

Met uitzondering van de kusten, waar zich door Nederlandse bestuursambtenaren gecontroleerde nederzettingen hadden ontwikkeld, was het halve eiland nog woest en onbekend.

Op de in peniskokers "geklede" varkenslokkende en rattenetende wilde Papoea's na, was het immens grote eiland nog onbewoond. In het binnenland waren enkele bijna onbereikbare bestuursposten ingericht. Het binnenland was grotendeels bedekt door een onherbergzaam hooggebergte met toppen van boven de 5000 meter hoog. Schelpen golden in deze, op de geografische kaarten nog veelal witte plekken, als betaalmiddel. De inheemse rechtspraak bestond uit het doodpijlen van mensen, die de adat-regels (gewoonterecht) hadden overtreden. Pas in de 20e eeuw drongen vermetele blanken, ontdekkingsreizigers, missionarissen en zendelingen, vergezeld van enkele bestuursambtenaren, met grote moeite de nooit eerder door Europeanen betreden valleien in het ijzige hoogland binnen. Een geschiedenis kende dit land nog niet. De Nederlandse bestuurder, een resident, zetelde op het Zuid-Molukse eiland Ambon, buiten Nieuw-Guinea. Het enorme gebied bestond slechts uit één residentie, met als hoofdplaats Makassar op Celebes (Sulawesi). Hollandia gold als hoofdplaats van Nederlands Nieuw-Guinea.

Voor wat de militaire verdediging betrof, deze was al van oudsher volkomen ontoereikend, zo niet nihil, te noemen.

In 1942, bij het uitbreken van de oorlog met Japan, was bij Babo in de Vogelkop, het noord-westelijkste deel van Nieuw-Guinea, waar olie werd gewonnen, een vlieg-basis ingericht, bewaakt door 200 militairen. Aan de noordkust, in Manokwari, bevond zich een KNIL-garnizoen van 120 man waaronder 56 dienstplichtigen (Landstormers). Deze landstormers waren na het uitbreken van de oorlog in Oost-Azië (8 december 1941, Indische tijdrekening) onder de wapenen geroepen. Gedurende de tweede Wereldoorlog, toen de Japanners bijna het hele eiland bezetten of bepatrouilleerden (een gedeelte aan de zuidkust, het district Merauke, bleef gedurende de hele Japanse bezettingstijd in Nederlandse handen), slaagden een aantal leden van het Manokwari-garnizoen er in uit handen van de Japanners te blijven, evenals een kleine groep van de binnenlandspost Enarotali aan de Wisselmeren. Aan de zuidkust vonden een aantal verkenningsacties van geallieerde zijde, zogenaamde partie's plaats. In het Merauke-district werden wisselende militaire-eenheden van uiteenlopende sterkte gestationeerd.

Nadat Amerikaanse leger- en marinestrijdkrachten, vanaf 22 april 1944, aan de noordkust bij Hollandia, aan land waren gegaan en het immense gebied, bijna een sub-continent, van Japanse troepen hadden gezuiverd, stroomden in het kielzog van de militairen Nederlandse militairen en gemilitariseerde bestuurs-detachementen (NICA, opgericht 1944 in Australië), Nederlands-Nieuw-Guinea binnen. Deze NICA (Netherlands Indisch Civil Administration) opereerde voorshands als een militaire organisatie.

Het duurde tot 15 augustus 1945, de totale capitulatie van Japan, voor de laatste Japanse soldaten op Nieuw-Guinea zich overgaven. In de tijd tussen 22 april 1944 en 15 augustus 1945 veroverden de Amerikanen, in fasen, de meeste plaatsen, in het bijzonder op het noordelijke gedeelte. De NICA-

detachementen verzorgden onder Amerikaanse supervisie het civiele bestuur. Gedurende het tijdsbestek, 15 augustus 1945 - 27 december 1949, de soevereiniteits-overdracht door Nederland aan Indonesië van Nederlands-Indië, waren slechts zwakke militaire eenheden op Nieuw-Guinea gelegerd. Aan de zuidkust bewaakten kleine KNIL-detachementen de kusten en riviermondingen samen met enkele marineschepen en vliegboten van de Marine Luchtmacht Dienst (MLD). In het noorden, waar aanvankelijk Amerikaanse en Australische militaire eenheden, van diverse wapens de wacht hielden, waren eveneens kleine KNIL-eenheden, marine-patrouilles en squadrons van de luchtstrijdkrachten actief. In een later stadium kwamen op Nieuw-Guinea, en de eilanden rondom, daar enkele detachementen OVW-ers en mariniers vanuit Australië bij. Twee compagnieën van het VIII-ste Regiment Stoottroepen werden, bijvoorbeeld, na in Malakka een jungle-training te hebben ondergaan, in maart 1946, op Nieuw-Guinea ingezet. Er gebeurde, met uitzondering van de gebruikelijke stammenstrijd onder de Papoea's, in deze periode, betrekkelijk weinig op Nieuw-Guinea. In 1946 bevonden zich op de 3e vliegbasis van de MLD een Centrale Vliegschool met 12 B.25's van het 18e squadron, 2 Piper Cubs, een motorreparatie-afdeling (MRA) en een vliegtuigreparatie-afdeling (VRA) met 1200 militairen en gedemilitariseerde burgers als verzorgings- en onderhoudspersoneel, op deze vliegbasis. In maart 1949 brak op Biak een opstand uit onder militairen van het Papoea-bataljon, opgericht in mei 1945 (Merauke), die onder aanvoering van een korporaal een aanval wilden doen op het daar gelegen NICA-kamp. Deze muiterij duurde 3 dagen. Bij deze anti-muiterij-actie sneuvelde aan Nederlandse kant 1 sergeant, Mariniers- en landmachtpatrouilles, expeditie's naar nog niet eerder bezochte streken en onbeklommen bergtoppen, luchtverkenningen en cartteringsactiviteiten, alsmede zeeverkenningen door de marine hielden de schaarse militairen intensief bezig. NICA-detachementen en andere

bestuurpersoonen probeerden het Nederlandse gezag op ons halve eiland te herstellen.

Papoea's stonden de troepen, luchtmachteenheden en marineschepen, als informanten, gidsen en tolken terzijde.

Het roven van varkens, de materiële welvaart van de Papoea's bepalende, het doodpijlen van overspelige vrouwen en mannen, die de adatsregels overtraden, gaven de aanwezige militairen handen vol werk. Het enorm uitgestrekte land, woest en vaak onbegaanbaar, eiste tijdens de vele, vaak meerdaagse patrouilles, door oerbos en hooggebergte, het uiterste van de mannen. Het leven van de hier gestationeerde militairen kan als gevaarlijk worden omschreven. Het trekken door de jungle was dodelijk vermoeiend en riskant. De luchtstrijdkrachten, die voor het vervoer en de verbindingen, in dit bijna wegenloze land, zorgden, moesten zich vaak ongelofelijke inspanningen getroosten. Hun activiteiten vergden een groot improvisatie-vermogen en het nemen van vaak afschuwelijke risico's. Van nationalistische activiteiten onder de Papoea's was eigenlijk niets te merken. Uitsluitend de vele immigranten, uit andere delen van Nederlands-Indië, en de Indische Nederlanders bemoeiden zich met politiek en bestuur. Onder de Javanen en Ambonezen trof men anti- en pro-Republikeinse facties aan. De Ambonese KNIL-militairen traden bij acties in het binnenland soms hard tegen de plaatselijke bevolking en subversieve elementen op. De aanwezige bestuurders en militairen waren zich er goed van bewust dat het halve sub-continent een betere militaire beveiliging vereiste. Vooral in de laatste maanden van het politieke tijdperk in Indië, begonnen de autoriteiten versterkingen voor de ontoreikende militaire sterkte naar Nieuw-Guinea te dirigeren. Naast enkele KNIL-eenheden waren er mariniers op het eiland gelegerd. Vooral nadat duidelijk begon te worden dat Nieuw-Guinea, na het zelfstandig worden van Indonesië, een status aparte zou krijgen en voorlopig nog een Nederlands gebiedsdeel zou blijven. Ook al tijdens de oorlog met Japan had het Nederlands-Indische gouvernement in Australië meer aandacht aan de verdediging van Nieuw-Guinea geschonken dan ooit voor de oorlog. In het niet bezette district,

Merauke, waren Papoea-vrijwilligers in het plaatselijke KNIL-detachement opgenomen, evenals in een aantal in Australië gevormde militaire eenheden. Op 1 mei 1945 richtte de voormalige politie-commissaris, Jan van Eechoud, een 500 man tellend Papoea-KNIL bataljon op. Van Eechoud zou van 15 juli 1946 tot 27 december 1949 als fungerend resident van Nieuw-Guinea optreden. Nederlands Nieuw-Guinea maakte, sinds 7 februari 1947, deel uit van het zogenaamde SPC (South Pacific Commission), het Canberra Agreement, dat een immens eilandengebied in de Stille Oceaan omvatte (17 territoriale gebieden). Van Nieuw-Guinea in het westen tot Frans Polynesië in het oosten (10.000 km), en van de Marianen in het noorden tot Norfolk-eiland in het zuiden (5.000 km). Het zogenaamde Canberra-Agreement was een overeenkomst van vijf landen (Australië, Nieuw Zeeland, Engeland, de VS en Nederland), voor het economische en sociale civiele beleid in deze niet zelfbesturende territoria (koloniën). Nog voor de soevereiniteit over Nederlands-Indië aan de Verenigde Staten van Indonesië door Nederland werd overgedragen, op 27 december 1949, voerde de Nederlandse minister van oorlog en marine, mr. W.F. Schokking, een serie besprekingen met het Comité Verenigde Chefs van Staven (CVCS) in Den Haag, over de te nemen maatregelen ter versterking van de Strijdkrachten op Nieuw Guinea.

De 21e november 1949 besloot de ministerraad dat een infanterie-bataljon van de KL van Padang op Sumatra, naar Nieuw-Guinea zou worden gezonden. Verder zou er nog een tweede Papoea-bataljon worden geformeerd. En er zouden nog eens 6 Catalina-vliegtuigen en een oorlogsbodem van de Koninklijke Marine naar Nieuw-Guinea worden gestuurd. De 6 Catalina's van het 7e squadron MLD (later 321 Squadron) arriveerden op 25 december op de vliegstrip bij Biak. Een zevende Catalina versterkte op 9 januari, rechtstreeks uit Nederland overgevlogen, het squadron. De 10e april werd het squadron opnieuw versterkt, nu met 3 Catalina's van het eiland Doorn bij Sorong. Op 27 december 1949 werd Nieuw-Guinea, zoals bij de Ronde Tafelconferentie met Indonesië was overeengekomen, van de overdracht

van Nederlands-Indië uitgesloten en werd het officieel een Nederlands Rijksdeel overzee, het Gouvernement Nieuw-Guinea. (S.L.J. van Waardenburg werd de eerste gouverneur). Op oudejaarsdag 1949 meerde een KPM-schip in de baai van Manokwari. De pakketboot voerde 800 kolonisten uit het nu Indonesië geworden Nederlands-Indië aan. In het kader van de versterking der Nederlandse strijdkrachten in Nieuw-Guinea debarkeerde op 18 oktober 1950 de 21e Infanterie Compagnie (INCO) van het Korps Mariniers. Deze compagnie werd op 1 november operationeel. (Op 3 januari 1951 verloor Inco vier manschappen bij een ongeval met een vlot op het Santanmeer). Per 1 juli werd de uitzendtermijn van het marinepersoneel naar Nieuw-Guinea verlengd van 12 tot 18 maanden. Op 12 augustus 1951 vertrokken de dienstplichtige militairen en 2 beroepsaficiëren per vliegtuig, in burger, uit Nederland naar Biak. De 11e januari 1952 landden voor de eerste keer gewapende Indonesische infiltranten op het tot Nieuw-Guinea behorende eiland Gag van de Radja Ampat eilandengroep, ten noord-westen van Sorong. De infiltranten, 37 in getal, waaronder 3 vrouwen, maakten vanaf Gag diverse rooftochten naar verschillende eilandjes in de omgeving. Dertig man van de Algemene Politie en 34 KL-militairen werden er op uit gestuurd om de roofbende onschadelijk te maken. De 26e landden de Nederlandse militairen op Gag, waarna ze het infiltranten-bivak overvleeten. Bij de daarop volgende gevechten werd een infiltrant gedood en maakten de Nederlanders drie gevangenen. De 27e werden nog eens 10 infiltranten gevangen genomen. Meteen daarop aansluitend begon de marine een intensieve patrouille-actie in de wateren rond Gag, waaraan een torpedojager, een fregat en een aantal Catalina's van de MLD deelnamen plus een 38 man sterk detachement van de mariniers, die het eiland begonnen te zuiveren van infiltranten. De mariniers maakten op 29 januari contact met de KL-ers. De inheemse bevolking bleek en masse voor de infiltranten op de vlucht te zijn geslagen. De 11e februari gingen opnieuw 200 mariniers, nu met rollend materieel aan land. Deze actie duurde tot 29 maart. Er werden tijdens deze actie meer dan 200 patrouilles gelopen alvorens de eilandengroep van

Indonesische militairen gezuiverd was.

De 25e februari 1953 werd gouverneur Van Waardenburg vervangen door dr. J. van Boal.

Intussen herhaalde zich, evenals tijdens het conflict met de Republiek Indonesia in de jaren 1945-1949, in Nieuw-Guinea het oude kat en muis-spel. Ieder jaar, op 17 augustus, als Soekarno de uitroeping van de Republiek Indonesia herdacht, beloofde Boeng Karno zijn volk de inlijving van Nieuw-Guinea bij Indonesië. Van 4 tot 27 december 1950, een jaar na de soevereiniteits-overdracht, conferereerden Nederland en Indonesië over de toekomst van Nieuw-Guinea. Deze conferentie liep echter op een mislukking uit.

Indonesië wenste namelijk maar één ding; onvoorwaardelijke overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië. De zogenaamde confrontatie-politiek van Indonasië tegen Nederland om Nieuw-Guinea, werd jarenlang voortgezet. De volgende Indonesische infiltratie op Nieuw-Guinees grondgebied volgde in mei 1952 bij Werpiang, ten westen van Fak Fak. KL-militairen en Papoea-politie spoorden de infiltranten op en dreven ze het oerwoud in. Vuurgevechten bij deze actie sisten aan Indonesische zijde een aantal doden en gewonden.

Het zou mij te ver voeren de vele en de zich steeds herhalende infiltratie's allemaal te vermelden. Voor de oud-Indië-militairen was het eindeloze patrouillelopen achter infiltranten en de daaraan inherente vuurgevechten te bekend om er zich nog over te verbazen en aan te ergeren. Voor de militairen op Nieuw-Guinea, voorzover geen Indiëveteranen, waren de moordende patrouilles, in het zware oerwoud en bergterrein onder veelal barre weersomstandigheden, echter een vreeslijke ervaring en te vaak een bloedige verschrikking. Zij snapten niets van de bedoelingen der eigen regering. Het vechten en tegelijk onderhandelen met de vijand was voor hen, evenals destijds voor de Indiëveteranen, iets onbegrijpelijk en verbijsterends. Een politiek van nemen met de ene hand en geven met de andere hand is, als het om mensenlevens gaat, nooit te begrijpen. Het politieke gewabber van de jaren 1945-1950 herhaalde zich. De soldaat te velde wist niet wat van deze draagborderige handelingen van de eigen regering te denken. Nieuw-Guinea werd een her-

haling, zij het op kleinere schaal, van de ellende die de soldaten in Indië vóór hen hadden meegemaakt.

In 1954, op 29 juni, werden de in 1952 afgebroken besprekingen tussen Nederland en Indonesië hervat. De zogenaamde ijskast-periode behoorde hiernee tot het verleden. Aan de Ombayivier bij de Etnabaai, werd een Papoea-patrouille, onder leiding van een Nederlandse hoofdagent van politie, op 21 oktober, overvallen door een groep van 48 Indonesische infiltranten. De hoofdagent werd ontvoerd en maandenlang, buiten Nieuw-Guinea, op Halmahera, geïnterneerd. De dag hierna gingen de infiltranten, bij kampong Etna, aan land waar ze de aldaar wonende Chinezen uitplunderden. De kampongbevolking werd onder doodsbedreiging gedwongen de infiltranten hulp te verlenen bij het roeien van prauwen, waarmee ze naar een aantal nabijgelegen eilanden voeren.

De 23e verkende de MLD de infiltranten, waarna op de 24e, mariniers in het door de infiltranten bedreigde gebied, aan land gingen. De torpedo-bootjager "Piet Hein" stoomde tegelijk op naar de Etnabaai, terwijl Catalina-vliegtuigen een nieuw detachement mariniers naar het infiltrantengebied overvlogen. Een groot-scheepse actie startte. De 31e oktober werd door verschillende politie- en marinierspatrouilles vuurcontact met de in het Etnagebied rondroevende infiltranten gemaakt.

Marine-eenheden en MLD-toestellen, plus patrouilles van politie en mariniers, kanden een groot gebied stelselmatig uit. Doordat de infiltranten zich verspreidden in het oerbos en steeds andere kampongs overvielen en leegrooiden, werden de zich te voet of met kleine prauwen verplaatsende Nederlandse militairen gedwongen een steeds groter aantal mannen in te zetten en al maar verder de rimboe in te trekken, zonder dat ze er in slaagden de infiltrantengroepen te vernietigen. De infiltranten stonden, via zee, in verbinding met hun bases op het Molukse eiland Ceram. Ze kregen geregeld versterkingen aangevoerd. Met als gevolg dat de actie maanden duurde. Wel sneuvelden veel infiltranten en werden er tientallen gevangen genomen, maar een definitieve afrekening met de Indonesische militairen bleef uit. Steeds weer doken, ergens aan de

duizenden kilometerslange kusten, nieuwe infiltranten op. Met groot-scheepse hulp van de Papoea-bevolking werden de schuilplaatsen van de infiltranten meestentijds snel ontdekt, maar een volledige eliminatie van de rondtrekkende benden bleef buiten bereik. De ingezette Nederlandse troepen kampten permanent met het weerbarstige landschap en de wilde regens. We zouden vele, zeer vele, van dit soort sweepacties (schoonveegoperaties) kunnen opsommen. Maar of de infiltratie's nu op de noord-, zuid- of westkust plaatsvonden, de opsporingsoperatie's en opjaagpatrouilles verliepen steeds volgens het bovenomschreven patroon.

Marine-detachementen namen langs de kusten steeds meer posten van de KL over. Zelfs het militaire commando op Nieuw-Guinea ging, op 28 februari 1955, over van de landmacht naar de marine. De MLD werd versterkt. Samenwerking met de civiele luchtvaart, aanvankelijk de KLM werd met de dag intensiever. Op 14 juli 1955 richtte de KLM, de Nederlandse Nieuw-Guinea Luchtvaartmaatschappij "De Kroonduif" op, die in het begin als formeel onderdeel van de KLM fungeerde, maar later geheel zelfstandig opereerde. Deze in wezen civiele luchtvaartdienst werkte in de praktijk nauw samen met de MLD. Op politiek terrein gingen intussen, zij het niet steeds even frequent, de in juni 1954 hervatte besprekingen tussen Nederland en Indonesië over Nieuw-Guinea hun eigen gang. Van 16 december 1955 tot 16 februari 1956, vonden in dit kader onderhandelingen plaats in Genève. Ook deze weinig succesvolle conferentie resulteerde, op 16 februari 1956, in de eenzijdige opzegging van de op de Ronde Tafelconferentie van 1949 moeizaam bereikte Nederlands-Indonesische Unie door Indonesië. De laatste al bijna verschroeiide draad, die de beide landen nog verbond, werd hiernee doorgesneden. Soekarno zette zijn zogenaamde confrontatie-politiek tegen Nederland, met steeds gewelddadiger middelen voort.

Per 1 maart 1955 nam het Korps Mariniers alle taken van de Koninklijke Landmacht op Nieuw-Guinea over. De Verenigde Naties (VN) plaatsten, op verzoek van 16 Afro-Aziatische landen, de kwestie Nieuw-Guinea op de agenda. Het op 8 oktober 1956 ingediende verzoek van

deze 16 kwam op 23 februari 1957 in behandeling en resulteerde in de benoeming van een Commissie van Goede Diensten voor het Nederlands-Indonesische conflict over Nieuw-Guinea.

De geschiedenis van het conflict over Indonesië in de jaren 1945-1950 herhaalde zich. De internationale druk op ons land, om Nieuw-Guinea aan Indonesië over te dragen, werd steeds zwaarder. Indonesië probeerde Nederland op economisch en financieel terrein te isoleren, met als doel de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië zo snel mogelijk te realiseren. In Indonesië zelf werden de anti-Nederlandse maatregelen steeds drastischer. Onteigening van Nederlandse bedrijven, blokkering van Nederlandse gelden en intimidatie van Nederlandse onderdanen in Indonesië werden hiertoe aangewend.

Op het tel omstrede eiland zelf moesten de Nederlandse militairen zich intussen, behalve met de Indonesische infiltranten, ook bezig houden met het handhaven van orde en rust onder de nog koppensnellende Papoea-stammen. Op 4 november 1956 brak, bijvoorbeeld, aan de Wisselmeren, in het onbergzame binnenland, een stammenoorlog uit. Krijgers van de Kapauka-stam moorden hele kampongs uit met bijlen en pijlen. De oorzaak van deze moordpartijen was een geval van overspel. Mariniers werden er op uitgestuurd om aan de stammenoorlog paal en perk te stellen. Deze operatie, in zeer zwaar berggebied, duurde tot einde december. Bij het dempen van de stammenoorlog werden zelfs vliegtuigen en mortieren ingezet. De in het Wisselmeren-gebied ingerichte bivaks van de mariniers werden dagelijks bejild en aangevallen. Bij deze actie vonden 120 Papoea's de dood. Aan de kant van de mariniers vielen slechts enkele gewonden. Maar de uitputting van de deelnemende militairen, tijdens het heen en weer trekken door de bijna onbegaanbare valleien en over de ijszig koude bergovergangen van de ene naar de andere vallei in het Centrale bergland, werd bijna bereikt.

De 16e juli 1957 was een zwarte dag voor de KLM-Kroonduif. Enkele minuten na de start van het vliegveld Mokmer op Biak, stortte de KLM Super Constellation "Neutron" in zee. Van de 68 inzittenden, 59 pas-

sagiers en 9 bemanningsleden, kwamen er 57 om het leven. Elf inzittenden werden door Papoea's met prauwen uit zee gered.

Na ampele besprekingen in de Ministerraad, in Den Haag, werd op 27 juni 1958, besloten de troepensterkte op Nieuw-Guinea te vergroten. Per 8 juli werd door het Verenigd Comité van Staven in Nederland besloten de strijdkrachten op Nieuw-Guinea met 400 man te versterken, te weten, twee stuks mobiele radaruitrustingen van de Koninklijke Luchtmacht met 37 man personeel, 12 stukken Lichte Luchtvaartartillerie van de KL plus 6 stukken Vierling-mitrailleurs met 291 man bedieningspersoneel. Verder een peloton infanterie (70 man) van het Corps Commandotroepen (KL). Op 6 september 1958 werd in Nederland een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de dienstplichtwet. Deze wetswijziging was nodig om het mogelijk te maken dat dienstplichtige militairen zouden kunnen worden uitgezonden naar Nieuw-Guinea. Deze wetswijziging werd op 28 juli 1959 in de Ministerraad aanvaard. Het Verenigde Comité Chefs van Staven stelde per 1 oktober 1958, in een memorandum, dat voor de defensie van Nieuw-Guinea een aanzienlijke versterking van de strijdkrachten aldaar vereist was. Inmiddels had de onlangs benoemde chef van de marinestaf, vice-admiraal Pröpper, een drietal plannen opgesteld voor deze versterkingen. Volgens deze plannen zou de landmacht moeten worden opgevoerd tot 6000 man en de marine tot 1200. Intussen was 1 april 1958, gouverneur Van Baal naar Nederland teruggekeerd en in juni opgevolgd door dr. P.J. Platteel.

In het kader van de militaire versterkingen op Nieuw-Guinea, werd met ingang van 1960, de KLM-Maatschappij "Kroonduif" verplicht vliegtuigen op charterbasis voor de MLD te leveren. Het 321 squadron had tengevolge van grote verliezen (6 vliegtuigen en 29 man aan doden) een groot tekort aan vliegtuigen. Toen na veel politiek gekrakeel, in Nederland, en felle protesten van Indonesië, op 2 augustus 1960, smaldeel 5 van de Koninklijke Marine met Hr. Ms. "Karel Doorman" in Hollandia arriveerde, had deze kruiser, onder anderen, daar het vervoer van militair materieel, ten gevol-

ge van internationale boycots naar Nieuw-Guinea, bijna onmogelijk was geworden, 12 Hawker Hunters, van 860 squadron, voor Nieuw-Guinea aan boord. Het Nederlands smaldeel maakte zogenaamd een wereldreis met representatieve doeleinden. De Nederlandse marinestaf maakte van deze reis gebruik om militair materieel naar Nieuw-Guinea te smokkelen. De 12 Hawkets betekenden een welkome versterking van de luchtmacht op Nieuw-Guinea. Squadron 321 beschikte op dat moment nog over 9 Fireflies en 7 squadron over 10 Hawker Seahawks. De sterkte van de Nederlandse strijdkrachten op Nieuw-Guinea bestond einde 1960 uit de volgende eenheden: De Koninklijke Marine beschikte over een onderzeebootjager, 2 fregatten, 3 Landing Craft Tanks (LTC's), 7 Landing Craft Personal Ramps (LCPR's), 1 sleepboot, 1 opnemingsvaartuig en 3 dregboten. De MLD bestond uit Squadron (Sq.) 7, met 9 Fairey Fireflies, Sq. 321 met 4 Dakota-transporttoestellen en 1 infanterie bataljon mariniers (900 man). De Koninklijke Landmacht behelste: 1 afdeling lichte luchtvaartartillerie, 1 beveiligingspeloton Commandotroepen en een bataljon infanterie (Inf. Bat.). De Koninklijke Luchtmacht (KLu) beschikte over 1 detachement bedienings- en onderhoudspersoneel, 321 Sq met 12 Hawker Hunter straaljagers, 1 meldings- en gevechtsopleidingsysteem. (Totaal 6000 man). Daarbij moet nog worden opgeteld het 6e INF-Bat van de KL, dat enkele dagen na de bovenvermelde sterktetelling, vanuit Nederland in Sorong debarkeerde. Met deze relatief zwakke militaire sterkte moesten de Nederlandse troepen het reusachtige gebiedsdeel verdedigen tegen een numeriek overmachtige Indonesische land-, lucht- en zeemacht. De Indonesische strijdkrachten manifesteerden zich steeds agressiever tegenover Nederland, waarbij ze stevig werden gesteund door hun overheid, die steeds openlijker met oorlog dreigde. Om de buitenwacht te tonen dat het Nederland ernst was met het opvoeden van de Papoea-bevolking tot zelfstandigheid, werd op 10 november 1960, een Nieuw-Guinea-Raad ingesteld, tegelijk met een ontwerp Algemene Maatregel van Bestuur tot oprichting van een Papoea-vrijwilligers Korps

(PVK). Per 23 februari 1961 werd bij KB (Koninklijk Besluit) het PVK officieel ingesteld (1 juni werd de luitenant-kolonel der mariniers, W.A. van Heuven, commandant van het PVK. De Commandant van het Papoea-bataljon, J. van Eechoud, was in februari overleden). Op 31 oktober 1961 kreeg West-Papoea, zoals de inboorlingen hun land noemden, een eigen vlag en een volkslied, het Tanahku Papua (o my land Papoea).

In de Ministerraad te den Haag werd het PVK aangeduid als een Papoea Weerbaarheids Korps. Onder al deze politieke en militaire activiteiten op organisatorisch terrein, vonden de Indonesische infiltratie's op Nederlands Nieuw-Guinea nog steeds met grote regelmaat plaats. Nagmaals bij de Etnabaai. Ook deze tweede Etna-invasie dwong de Nederlandse troepen tot wijdverspreide operatie's. In het hele gebiedsdeel namen in de laatste maanden van 1960, KL-eenheden posten van de mariniers over (11 november Pak Pak, 15 november Merauke). Een aantal grote actie's werd echter nog steeds door

eenheden van de mariniers, in samenwerking met de marine en de MLD, uitgevoerd. De troepen werden meer en meer gehergroepeerd en geconcentreerd. De voorbereidingen om te komen tot een zelfstandig West-Nieuw-Guinea werden, ondanks de steeds gevaarlijker wordende Indonesische confrontatie-politiek en opgevoerde militaire strijd, niet onderbroken. In het kader van de Nederlandse politieke bewustwordingspolitiek voor de Papoea's werden, tussen 18 en 25 februari 1961, in het hele gebiedsdeel verkiezingen gehouden voor de Nieuw-Guinea Raad (NGR).

Militairen mochten aan deze verkiezingen niet deelnemen. (Op 5 april opende Staatssecretaris Bot de eerste zitting van deze Raad).

De oorlog, ons laatste oorlogje in de Oost, begon een toenemend grimmig gezicht te vertonen. De 3e juni sneuvelde bij Kaimana, aan de zuidkust, de eerste Nieuw-Guineeganger. Hij zou helaas niet de laatste zijn. De strijd zou steeds verder escaleren. Indonesië liet haar intimidatie-politiek

tegen Nederland vergezeld gaan van steeds grotere infiltratie's, die elkaar bovendien steeds sneller opvolgden. Op diplomatiek en politiek terrein voerde Soekarno, via de VN, de communistisch geregeerde landen en de Afro-Aziatische saten, die Nederland vijandig gezind waren, een zenuwoorlog tegen Nederland. Met grof verbaal geweld, economische treiterijen en het met infame middelen verdacht maken van de Nederlandse bedoelingen met Nieuw-Guinea, plus het uiten van beschuldigingen aan het adres van Nederland, probeerde Soekarno zijn zin ten opzichte van Nieuw-Guinea, door te drijven. De Indonesische President, intussen uitgegroeid tot een oosterse despoot, schuwde geen middel om zijn doel te bereiken.

Nederland zou koste wat het koste op de knieën moeten worden gedwongen.

Hoe deze politiek zich in de praktijk ontwikkelde hoop ik u in een kort volgend resumé te kunnen vertellen.

J. Zwaan.

NIEUW-GUINEA 2

Alvorens in te gaan op de diplomatie/politieke ontwikkelingen, die leidden tot het Nederlands-Indonesisch conflict om Nieuw-Guinea 1950-1963, wil ik eerst verantwoording afleggen voor de door mij, ten behoeve van dit artikel, gebruikte bronnen.

Theo Peters schrijft in het voorwoord van zijn boek: "Nederlands Nieuw-Guinea 1945-1962". Een naoorlogse kroniek, dat het vinden van origineel archiefmateriaal over deze periode erg moeilijk is. De archieven over de strijd daar gevoerd, zijn nog steeds gesloten. Theo Peters geeft in kroniekvorm een helder en vrij gedetailleerd beeld van de dramatische gebeurtenissen in dit voormalige Nederlandse gebiedsdeel. In verhalende vorm geven de overige door mij geraadpleegde werken veelal dezelfde gegevens.

Krantenberichten uit die tijd zijn voor wat de dateringen betreft minder betrouwbaar. Uiteraard kloppen, als men de kroniek van Peters en de overige verhalen naast elkaar legt, de data niet altijd. In de narratieve (verhalende) overzichten zijn de data helaas niet altijd exact vermeld.

Peters geeft die meestal wel. Voor wat de dateringen betreft heb ik dan ook in een aantal gevallen op Peters kompas gevaren. Het heldere chronologische verslag van deze oud-marinier, die de strijd op Nieuw-Guinea gedeeltelijk zelf heeft meegestreden, lijkt mij een verdienstelijk werk en relatief betrouwbaar. Hulde voor zijn speurzin en accuratesse. De andere werken geven meer reliëf en diepte aan het destijds gebeuren en kunnen als meer verklarend en analyserend worden beschouwd. Vooral het monumentale werk van Jan Hagen: "Rimboevliegers", "De Luchtvaart-historie van Nederlandse Nieuw-Guinea 1935-1962", is een minutieus verslag over het aandeel van de luchtmacht (militair en civiel) in Nieuw-Guinea. Het zeer bij de zaak betrokken emotionele boek van dr. J.V. de Bruyn: "Het Verdwenen Volk" is een verbijsterend verslag van een falende Nederlandse overheid en de trieste teloorgang van een volk (de Papoea's) dat eens aan onze zorgen werd toevertrouwd.

De kwestie Nieuw-Guinea van dr. P. de Beus "Ons laatste oorlogje" en van John Jansen van Galen "Nederlands Nieuw-Guinea 1945-1962" behandelen bijna uitsluitend het politiek/diplomatieke spel rond dit laatste Nederlandse gebied in Oost-Azië. Het hierna volgende relaas wil ik de titel meegeven van:

"Nieuw-Guinea 2. Diplomatie"

Al tijdens de ronde tafelconferentie van 1949 maakten de Indonesische onderhandelaars ernstig bezwaar tegen het Nederlandse voornemen Nieuw-Guinea bij de soevereiniteits-overdracht in Indonesië van deze overdracht uit te sluiten. Het gebiedsdeel Nieuw-Guinea kreeg eigenlijk al vanaf het prille begin van haar bestaan te maken met provocaties van Indonesische zijde. De Indonesiërs bleven permanent aandringen op overdracht van het gebiedsdeel aan Indonesië. Nederland scheen echter vast besloten hun halve eiland naar zelfstandigheid, los van Indonesië, te willen leiden. Het leek aanvankelijk hun vaste voornemen de Papoea-bevolking een eigen staat te geven. Het gebiedsdeel, voorheen een gedeelte van Nederlands-Indië, behoorde etnisch gezien weliswaar niet tot Indonesië, maar zulke gebieden waren er binnen de Indonesische archipel wel meer te noemen.

Soekarno, c.s. hield echter staande dat de Indonesische volken, rassen, stammen en taalgebieden één volk vormden, inclusief Nieuw-Guinea. Nederland toonde voor deze illusie echter aanvankelijk geen belangstelling en probeerde de Papoea-stammen op Nieuw-Guinea, in zekere zin een stamverwante etnische eenheid, voor te bereiden op een nationale afhankelijkheid. Soekarno bleef echter vastbesloten eisen dat ook dit laatste stuk van het voormalige Nederlands-Indië bij Indonesië zou worden ingelijfd.

Zijn droom van een verenigd Indonesië, op basis van het grondgebied der voormalige Nederlandse kolonie Indië, wilde hij koste wat koste verwezenlijken. En al spoedig begon Nederland, evenals gedurende het Nederlands-Republikeinse conflict in

de jaren 1945-1949, weer op twee gedachten te hinken. In Nederland reageerde men verdeeld op de Indonesische confrontatiepolitiek. De regering en het parlement namen steeds een halfslachtige houding aan tegen het militaire en verbale geweld van Indonesië. Reeds op 25 maart 1950, tijdens de eerste ministers-conferentie van de Nederlands-Indonesische Unie over Nieuw-Guinea, verklaarde de Nederlandse minister van overzeese gebiedsdelen, Van Maarseveen, dat Nederland Nieuw-Guinea aan geen ander land zou afstaan dan aan Indonesië. Deze dubieuze uitspraak, die hem door de Staten-Generaal ernstig werd kwalijk genomen, wees reeds toen op een twijfelende houding van onze regering. Een z.g. paritaire commissie Nieuw-Guinea, bestaande uit drie Nederlandse en drie Indonesische leden, bezocht van 5 tot 17 mei 1950 Nieuw-Guinea.

Op 17 augustus 1950 verklaarde de Indonesische president ter gelegenheid van het zogenaamde 5-jarig bestaan van Indonesië: "Als Irian Barat (West Nieuw-Guinea) in 1950 niet bij Indonesië komt zal er een geweldige strijd ontbranden, die zal voortduren tot op het moment dat Irian Barat bij Indonesië is teruggekeerd". Het was deze feitelijke oorlogsverklaring van Indonesië aan Nederland, zeven en een halve maand na de plechtige ondertekening van de soevereiniteits-overdracht, die onze "partner" in de Nederlands-Indonesische Unie metamorfoseerde tot onze vijand.

Gedurende de conferentie van Nederland met Indonesië, van 4 tot 27 december 1950, eiste Mohamed Roem (dezelfde Indonesische onderhandelaar, die samen met onze minister van Buitenlandse Zaken Stikker de soevereiniteits-overdracht van Nederlands-Indië aan Indonesië, precies een jaar daarvoor, 27 december 1949, had bewerkstelligd) de overdracht van Nederlands Nieuw-Guinea aan Indonesië. Nog hield Nederland tijdens deze conferentie het been stijf. Maar erg overtuigend was deze stoerheid al niet meer. De besprekingen mislukten.

De 18e januari 1951 vonden in de tweede kamer in Nederland de z.g.

Nieuw-Guinea debatten plaats. De socialisten stelden tijdens deze debatten een vergelijk met Indonesië primair, de toekomst van Nieuw-Guinea secundair. Op 24 januari ontstond hierover in Den Haag zelfs een kabinetscrisis; inzet de kwestie Nieuw-Guinea. Minister D.U. Stikker van Buitenlandse Zaken eiste, ter bevordering van de betrekkingen met Indonesië, zelfs de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië. Maar dit ging het parlement in meerderheid vooralsnog te ver. Het op 13 maart daaraanvolgende geherformeerde kabinet Drees besloot, om verdere politieke crises te voorkomen, de kwestie Nieuw-Guinea tot 1952 in de ijskast te plaatsen.

De eerste grote barst in de Nederlandse vastberadenheid over de toekomstige status van Nieuw-Guinea was ontstaan.

In Indonesië, waar eveneens een nieuw kabinet aantrad, verklaarde de minister-president Wirjosoenjojo bij de installatie van zijn regering, dat de Ronde Tafel-accorden met Nederland herzien dienden te worden. De president, op zijn beurt, verklaarde in zijn traditionele 17 augustus-rede, de onafhankelijkheidsherdenkingsrede, dat de Nederlands-Indonesische-Unie diende te worden verboden. De 21e september antwoordde de Nederlandse regering, in antwoord op de 17-augustusrede van Soekarno, dat Nederland bereid was met Indonesië opnieuw over Nieuw-Guinea te praten. Een notawisseling over de heropening van de bilaterale onderhandelingen volgde. Ondanks al deze tegemoetkomingen van Nederlandse zijde, legde 7 december 1951, Indonesië in de haven van Tandjong Priok (Djakarta), beslag op een Nederlands schip dat met wapens en munitie voor de Nederlandse strijdkrachten op Nieuw-Guinea aan boord, op weg was naar Hollandia, de hoofdplaats van Nederlands Nieuw-Guinea.

De 16e september 1952 deelde de Nederlandse regering, via de troonrede, mee dat ze bereid was de besprekingen over Nieuw-Guinea met Indonesië te hervatten. De ijskastperiode scheen voorbij. In feite was er echter van een ijskastperiode nimmer sprake geweest.

Op 25 juni 1953 trad in Den Haag het 3e kabinet Drees aan. De AHP (Anti Revolutionaire Partij) verving de VVD (Partij voor Vrijheid en Democratie) in

deze coalitie. Mr. J.M.A.H. Luns van de KVP (Katholieke Volks Partij) werd Minister van Buitenlandse zaken. Minister Luns, die in juli 1953 een bezoek aan Indonesië bracht, werd daar meteen tot persona non grata verklaard vanwege zijn standpunt over de status van Nieuw-Guinea. Luns ontpopte zich als een fel tegenstander van overdracht der kolonie aan Indonesië.

In maart 1954 stelde de Indonesische regering voor, de besprekingen over Nieuw-Guinea met Nederland te heropenen. De voorgestelde heropening der besprekingen werd in juni gerealiseerd. De eisen van Indonesië waren echter onveranderd gebleven. Nog steeds was de onvoorwaardelijke eis: "Onmiddellijke overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië" en ontbinding van de Nederlands-Indonesische-Unie, plus herziening van de accorden der Ronde Tafel-Conferentie van 1949. Nederland weigerde deze punten op de agenda te plaatsen, waarmee ook deze conferentie mislukte en eindigde.

In augustus 1955 kwam een verzoek binnen van 16 Aziatische en Afrikaanse landen bij de VN, om de kwestie Nieuw-Guinea opnieuw op de agenda van de VN te plaatsen. Dit verzoek werd in oktober ingewilligd. In aansluiting op deze VN-beslissing reisde minister Luns op 1 december 1955, namens ons land, naar New-York. Aan dit vertrek naar de VN-vergadering waren besprekingen tussen Nederland en Indonesië vooraf gegaan. De beraadslagingen in de VN op basis van een gezamenlijk door Nederland en Indonesië ingediend communiqué, handelde echter hoofdzakelijk over de ontbinding van de Nederlands-Indonesische-Unie. Ten opzichte van Nieuw-Guinea handhaafden beide naties hun oude standpunten.

Betreffende de opheffing van de Nederlands-Indonesische-Unie confererden Nederland en Indonesië gedurende de hele maand december in Den Haag. Deze onderhandelingen werden in januari 1956 in Genève voortgezet. Na een onderbreking en ampele ruzies werden de besprekingen tenslotte op 8 februari hervat. De hervatte conferentie leidde op 13 februari tot de eenzijdige opzegging van het Unieverband met Nederland door Indonesië. Djakarta benoemde twee weken daarna op 28 februari, een

Indonesische gouverneur voor Irian Barat. Nederland protesteerde, op 3 maart, fel tegen de gouverneursbenoeming en het eenzijdig opzeggen van de Nederlands-Indonesische-Unie. Het Indonesische kabinet aanvaardde op 25 juni 1956 een voorstel, waarin het besluit was vervaardigd, dat alle overeenkomsten met Nederland, vastgelegd in de Ronde Tafel-overeenkomsten, werden opgezegd. De 13e oktober trad in Nederland het vierde kabinet Drees in functie. Volgens de regeringsverklaring van deze nieuwe regering zou de politiek ten opzichte van Nieuw-Guinea ongewijzigd blijven.

Het jaar 1957 bracht in Indonesië de officiële afschaffing van de democratie. Van de Ronde Tafel-accorden bleef, zoals reeds was verwacht, niets meer over. Concluderend kan men vaststellen, dat Soekarno, cum suis, in 1949 aan vele verlangens van de Nederlandse onderhandelaars waren tegemoet gekomen om de soevereiniteits-overdracht zo snel mogelijk te realiseren, zonder dat ze ooit van plan zijn geweest zich aan de overeenkomsten te houden.

Fini Nederlands-Indonesische-Unie, fini Nederlands Gemenebest, fini personele unie met Indonesië, via de Nederlandse Kroon.

Enkele dagen, nadat Soekarno op 21 februari 1957 in een officiële toespraak zijn parlement had meegedeeld dat een westerse vorm van democratie voor Indonesië niet geschikt was, vergaderden in de VS van Noord-Amerika de Verenigde Naties (23 februari). Tijdens deze bijeenkomst werd op 8 oktober door een aantal Afro-Aziatische landen en Joegoslavië een verzoek ingediend om de kwestie Nieuw-Guinea op de agenda van de Algemene Vergadering te plaatsen. Het verzoek werd gehonoreerd. Dit verzoek, behelzende een voorstel om een Commissie van Goede Diensten met betrekking tot Nieuw-Guinea te benoemen, haalde echter vooralsnog niet de vereiste tweederde meerderheid in de Algemene Vergadering van de VN.

Tijdens een bezoek van de minister van Oorlog en Marine ir. Staf aan Nieuw-Guinea en Australië, bleek dat de Australische regering positief stond ten opzichte van het Nederlandse standpunt inzake Nieuw-Guinea.

In augustus 1957 diende Indonesië,

nu samen met 20 Afro-Aziatische landen, voor de vierde keer een verzoek bij de VN in om de kwestie Nieuw-Guinea opnieuw op de agenda van de Algemene Vergadering van de VN te plaatsen. Tijdens de zitting van de Algemene Vergadering in oktober dreigde de Indonesische minister van Buitenlandse Zaken Soebandrio Nederland met andere dan politieke middelen te dwingen Nieuw-Guinea aan Indonesië over te dragen. In november daaraanvolgend leed Indonesië voor de vierde keer een nederlaag in de VN. Australië en Nederland kondigden staande deze vergadering aan nauwer te gaan samenwerken. Kennelijk vreesde Australië de Indonesische strijdkrachten, na een overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië, te dicht in de buurt te krijgen. Na het échec van zijn pogingen Nieuw-Guinea via de VN in zijn macht te krijgen, braken in Indonesië hevige anti-nederlandse rellen uit. Nederland stuurde een onderzeebootjager naar Singapore. De Indonesische regering besloot hierop definitief Irian Barat met geweld van wapenen te "bevrijden". Een nieuwe poging van Indonesië in november 1957, om de kwestie Nieuw-Guinea via de VN opgelost te krijgen, leed opnieuw schipbreuk, waarna Indonesië Nederland voor de zoveelste keer dreigde het conflict met militair geweld op te lossen. Geen Nederlander werd vervolgens na december meer in Indonesië toegelaten. In Djakarta, waar de anti-Nederlandse rellen nog steeds voortduurden, bezetten relschoppers het kantoor van de KPM (Koninklijke Paketvaart Maatschappij). De KPM verzorgde nog steeds, als in de koloniale tijd, de insulaire verbindingen in het immense Indonesische eilanden-rijk. Achtendertig KPM-schepen werden vastgehouden in Indonesische havens. Een groot aantal Nederlandse bedrijven in Indonesië werd eveneens door het rebeluste grauw bezet. De minister-president van Nederland dr. W. Drees verklaarde naar aanleiding van deze gebeurtenissen, dat zijns inziens de betrekkingen met Indonesië zouden verbeteren als Nederland het gebied Nieuw-Guinea aan Indonesië zou overdragen. Als een soort Sinterklaas-geschenk aan Nederland kondigde de Indonesische minister van justitie

hierop aan, dat alle Nederlanders Indonesië moesten verlaten. De uit deze maatregel voortvloeiende evacuatie van Nederlandse staatsburgers uit Indonesië trof tussen de 45- en 50.000 personen. Intussen patrouilleerde een Nederlandse oorlogsbodem, ter bescherming van de KPM-schepen, intensief in de Indonesische wateren. Gedurende de eerste maanden van 1958 dirigeerde de Indonesische marine een aantal eenheden naar het oostelijke, aan de wateren van Nieuw-Guinea grenzende, zeegebied van Oost-Indonesië. Toen op Celebes (Sulawesi) een opstand uitbrak tegen het Indonesische gezag en er zelfs een Oost-Indonesische tegenregering werd gevormd, kon tengevolge van deze revolte de Nederlandse marine niet langer onbeperkt optreden tegen gesignaleerde Indonesische oorlogsschepen, daar niet duidelijk was of de betreffende bodems op weg waren naar Nieuw-Guinea of naar de opstandige gebieden in Oost-Indonesië. De tegenregering in Oost-Indonesië liet een aantal vastgelegde KPM-schepen uitvaren. Deze schepen stoomden vervolgens, onder bescherming van Nederlandse marine-eenheden, op naar Sorong op Nieuw-Guinea. Op deze KPM-schepen bleken zich een groot aantal passagiers te bevinden, die evenals de schepen door de Indonesische marine waren vastgehouden. Onder deze passagiers waren 83 Nederlanders, 172 Indonesiërs en plus-minus 50 buitenlanders uit diverse landen. In de wateren ten noorden van Nieuw-Guinea vonden, terwijl de bovengenoemde gebeurtenissen plaatsvonden, een aantal zeegevechten plaats, waarbij ook twee Nederlandse onderzeebootjagers betrokken waren. De zogenaamde Indonesische confrontatie-politiek tegen Nederland in Indonesië, werd ook in het binnenland steeds verder opgevoerd. In april 1958 stelde de Indonesische regering alle Nederlandse bedrijven onder staatstoezicht. Bij besprekingen van Nato-ministers in Kopenhagen, liet de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken J.F. Dulles zich in bezorgde zin uit over de houding van Indonesië in het conflict met Nederland over Nieuw-Guinea. Indonesië was woedend. Luns, onze minister van Buitenlandse Zaken, vatte de verklaring van Dulles op als een garantie van Amerika om

Nederland, in geval van een Indonesische aanval op Nieuw-Guinea, bij te staan. Deze opvatting bleek echter, na nadere informatie te hebben verkregen, onjuist te zijn. De Nederlandse regering besloot hierop in juni 1958 zijn strijdkrachten op Nieuw-Guinea te versterken met maximaal 400 manschappen. Marine-eenheden, luchtmachtversterkingen en aanvullende grondtroepen werden aangewezen voor dienst in Nieuw-Guinea. Radarinstallaties voor de luchtmacht, stukken luchtdoelartillerie (de Indonesische luchtmacht beschikte over een numeriek overwicht in het omstreken gebied) voor de landmacht en lichte wapens voor de infanterie kwamen in januari 1959, op Nieuw-Guinea aan. Engeland leverde gelijktijdig vliegtuigen voor de Indonesische marine, terwijl Australië meedeelde geen militaire steun bij een Indonesische aanval op Nieuw-Guinea aan Nederland te zullen verlenen. Evenals de Sowjet-Unie leverden de Verenigde Staten van Noord-Amerika wapens aan Indonesië. Nederland kwam steeds meer geïsoleerd te staan, doordat de vermeende bondgenoten, die aanvankelijk steun hadden toegezegd, om voornamelijk commercieel/economische redenen Nederland lieten vallen. In Den Haag bleef men echter hopen op militaire steun van Amerika. In Nederland zelf nam de verdeeldheid in politieke en regeringskringen ten opzichte van de Nieuw-Guineapolitiek echter met de dag toe. In mei 1959 trad in het moederland weer een nieuw kabinet aan: Het kabinet De Quay, met Luns weer als minister van Buitenlandse Zaken. S.J. van den Berg werd minister van Oorlog en Marine. De Quay verklaarde de politiek met betrekking tot Nieuw-Guinea op de oude voet te zullen voortzetten. "Over de status-quo van het gebiedsdeel zal niet worden onderhandeld". De 28e juli werd in Den Haag een wetsvoorstel tot wijziging van de dienstplichtwet, die het uitzenden van dienstplichtige militairen naar Nieuw-Guinea mogelijk zou maken, door het parlement aanvaard. Over de mogelijkheid, dat de regering daadwerkelijk tot uitzending van dienstplichtige militairen naar Nieuw-Guinea zou overgaan, ontstond in Nederland grote commotie. Nederlands-Nieuw-Guinea kwam in

september 1959 te ressorteren onder het departement van Binnenlandse Zaken. Het ministerie van Zaken Overzee werd gelijktijdig opgeheven. In Nederlandse politieke kringen won intussen de gedachte om Nieuw-Guinea onder internationaal toezicht te plaatsen steeds meer veld. Het bedrijfsleven in Patria oefende gaandeweg steeds meer druk uit op de politiek in Den Haag om Nieuw-Guinea aan Indonesië over te dragen. Langzaam brokkelde de wil, om de Papoea's in Nieuw Guinea naar zelfstandigheid te leiden, af.

Economische belangen werden belangrijker geacht dan rechtvaardigheid, gegeven beloften aan de Papoea's en het recht van honderdduizenden mensen.

In februari 1960 zegde Nikita Chroetsjov, de Sovjet dictator van dat moment, tijdens een bezoek aan Indonesië Soekarno grote financiële hulp toe (130 miljoen dollar). De verhouding Nederland-Indonesië verslechterde, gedurende het jaar 1960, met de dag. Nederland versterkte zijn strijdkrachten in Nieuw-Guinea. In het bijzonder marine-eenheden droegen bij tot de defensie van het gebiedsdeel.

In zijn traditionele 17-augustus-rede verklaarde Soekarno in 1960, dat "vanaf nu de "bevrijding" van Irian Barat via militaire middelen zou worden gerealiseerd".

In Den Haag werd onder druk van de Amerikaanse president Kennedy, het Nederlandse zakenlieden-collectief, de VN en het internationale communisme, de regering in de richting van internationalisering van het Nieuw-Guinea-conflict gedreven. Het onder toezicht stellen van het rijksgedeeft Nieuw-Guinea van de VN werd meer en meer door de Nederlandse regering als een mogelijke vluchtweg uit het conflict gezien.

De Nederlandse eisen met betrekking tot het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's werden formeel wel onderschreven. Het was echter duidelijk dat de internationale politiek het Nieuw-Guinea-probleem, ongeacht de gevolgen, uit de wereld wenste te helpen. Een tijdelijk schijntoezicht door de VN zou, zo redeneerden de wereldleiders, Nederland de kans geven zijn gezicht niet te verliezen en zou Indonesië tevreden stellen. De Papoea's speelden in dit politieke spel geen rol. Plannen om Nieuw-Guinea bij Papoea (Oost-Australisch

Nieuw-Guinea) te voegen, wat zeker de beste oplossing zou zijn geweest, werden niet eens overwogen. Druk, wereldwijd, diplomatiek overleg volgde. De hele wereld bemoeide zich met het Nederlands-Indonesisch conflict om Irian Barat. Het verzet van Nederland moest koste wat koste gebroken worden. De Papoea's moesten worden geofferd op het altaar van de dollar-almachtig. Recht en gerechtigheid of het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea-bevolking in Irian Barat, hun welzijn en hoop op een toegezegde zelfstandigheid speelden in het spel der belangen geen rol meer. Ook in Den Haag werd driftig overlegd, gekonkeld, geruzied en gelobbyd over hoe te handelen. De tegenstanders van overdracht aan Indonesië werden systematisch murw gebeukt.

Principes en gedane toezeggingen voor zelfbeschikking werden brutaal geloochend.

Eind 1961 ging Nederland definitief overstag. Zelfs Luns aanvaardde, zij het tandenknaarsend, het principe van internationalisering (een farce) van Nieuw-Guinea.

De Algemene Vergadering van de VN eiste op 28 november 1961 het onverwijd hervatten van de Nederlands-Indonesische besprekingen over Irian Barat (Nieuw-Guinea was verleden tijd). Ondanks de feitelijke capitulatie van Nederland voor de bedreigingen van Indonesië en het diplomatieke geweld van Amerika en de VN, ging Nederland ogenschijnlijk nog door met de Papoea's wijs te maken dat ze te zijner tijd hun onafhankelijke staat zouden krijgen. In het kader van dit camouflage-beleid kregen de Papoea's, op 1 december 1961 een eigen staatswapen. Indonesië beloofde in het voetspoor van de gehate Nederlanders op 11 december de Papoea's eveneens een eigen staat West-Papoea met een Papoea zelfbesturende Papoea-Raad, een eigen vlag en een eigen volkslied. Je reinste volkeverlakkerij. De Papoea's waren de facto reeds gedegradeerd tot pionnen op het diplomatieke/politieke schaakbord der internationale belangengemeenschappen, inclusief Nederland en Indonesië.

De autochtonen van Irian Barat werden nog slechts geschoven als dode spelelementen. Maar het spel der vossen werd cynisch verder gespeeld. Hoewel de Nederlandse koning in het schaakspel der grootmachten al lang

schaakmat stond, bleven de spelers voor de schijn en ter geruststelling van hun politieke achterbannen, schijnheilig doorspelen en met hun pionnen, paarden, lopers, kastelen en dames verder schuiven.

Nog hoopten de Papoea's. Nog steeds streden de soldaten en overlegden de bestuurders op het al verkwanselde voormalige Nederlands Nieuw-Guinea. Nog wisten de mensen in het veld niet dat ze alreeds dode speelstukken in een reeds beslist spel waren geworden.

De natieve Papoea's zongen hun volkslied: "O my land Papus, jou, mijn geboorteland heb ik lief, tot aan het einde van mijn leven". En ze keken op naar hun vlag: Een wit veld, met zes blauwe banen rechts op een rood-wit-blauw veld, en links een vijf-puntige witte ster op een rood veld. Maar hoe konden ze weten, deze trouwe helpers van het Nederlandse gouvernement Nieuw Guinea, dat deze trotse vlag nooit zou wapperen boven het hen beloofde vrije West-Papoea. Ze waren een verraden volk dat spoedig van de aarde zou verdwijnen.

J. Zwaan

NIEUW-GUINEA 3

De laatste fase

De 19de november 1963 viel in de Verenigde Naties (VN) het doek voor de laatste akte van het Nieuw-Guinea-drama. De daad van vrije keuze, de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht, die ingevolge de Overeenkomst van New York moest worden uitgevoerd in "overeenstemming" met de internationale praktijk was een grote klucht. De volksraadpleging geschiedde niet volgens internationaal aanvaarde regels maar volgens de door Indonesië aanvaarde methode van moesjawarah, dat is overredend overleg met een duizendtal door Indonesië aangewezen kiesmannen.

De 1025 kiesmannen stemden zonder één uitzondering voor aansluiting van Irian Barat bij Indonesië. Aan de eis dat het Papoea-volk van Nederlands West-Guinea zelf over haar lot zou beslissen was hiermee voor de VN voldaan.

In feite had Indonesië op dat tijdstip West-Nieuw-Guinea al ruim zes jaar in haar bezit (Dr. J.V. de Bruyn, "Het Verdwenen Volk").

Op 31 december 1962 ging de Nederlandse vlag op Nieuw-Guinea voorgoed naar beneden. Vanaf 1 januari 1963 wapperde de Indonesische vlag naast die van de VN op het gebouw van de voormalige Nieuw-Guinea-Raad. Het bij de akkoorden van 15 augustus 1962 overeengekomen besluit dat Nederland de soevereiniteit over Nieuw-Guinea per 1 oktober 1962 zou overdragen aan de VN was in feite een farce. Het VN-scherps-intermezzo eindigde de jure op 1 mei 1963. In de praktijk bestuurde Indonesië echter al sinds 1 januari 1963 het gebiedsdeel zonder zich iets van de UNTEA (United Nations Temporary Executive Authority) aan te trekken.

Het zogenaamde plebisciet, waarbij de bevolking van Irian Barat (per 1 maart 1963 gewijzigd in Irian Jaya) "vrijelijk" zou mogen kiezen over haar toekomstige staatsvorm, vond plaats, zoals hierboven gememoreerd op 19 november 1963, in een periode dus toen Indonesië al zes jaar en zes en een halve maand de soevereiniteit over het voormalige Gebiedsdeel

Nederlands-Nieuw-Guinea (Irian Barat) uitoefende.

Duizenden Papoea's uit Nederlands-Nieuw-Guinea vluchtten, de Nederlanders vervloekend en hun bijbels, symbool van de nederlandse cultuur, verscheurend, naar Papoea, het zelfstandig geworden voormalige Australisch-Oost-Nieuw-Guinea. Ze vluchtten panisch van angst voor de Indonesische intimidatie-moorden, die al aan duizenden van hen het leven had gekost.

De lezers zullen zich hierbij afvragen, "wat was er gebeurd sinds december 1961, toen wij ons vorige artikel betreffende Nieuw-Guinea afsloten?" Hoe vastbesloten leek Nederland toen nog het Gebiedsdeel Irian Barat, en zijn Papoea-bevolking, naar de zelfstandigheid te leiden. Hoe is deze snelle metamorfose te verklaren? Een korte terugblik:

Nieuwjaarsdag 1962 leek alles nog mogelijk. De sterkte van de NNGLM (Nederlands-Nieuw-Guinea Luchtvaart Maatschappij, Kroonduif) bestond uit 23 toestellen. De 14de januari arriveerde een eenheid mariniers met Dakota's in Kaimana, van waar ze per H.M. "Kortenaar" naar de zuidkust werden overgebracht. Op 16 januari signaleerde de MLD (Marine Luchtvaartdienst) aan de zuidkust, dat een drietal snelvarende schepen recht op de kust van Irian Barat opstoomden. Het bleek om drie Indonesische motor-torpedoboten te gaan (MTB's). Eén van deze MTB's opende het vuur op het Nederlandse verkenningsvliegtuig, een Neptune. De Nederlandse oorlogsschepen, H.M. "Evertsen" en H.M. "Kortenaar", in deze wateren patrouillerende, openden hierop het vuur op de Indonesische schepen. Eén MTB werd in de grond geboord, een ander in brand geschoten. De brandende MTB en de nog intacte Indonesische oorlogsbodem gingen hierop snel aan de haal.

Na dit zeegevecht werden door de Nederlandse marineschepen 53 overlevenden en 39 doden geborgen. De Indonesische schepen bleken een grote eenheid infiltranten te vervoeren. Onder de omgekomen Indonesiërs werd een Commandeur van de Indonesische marine aangetroffen.

Tengevolge van dit zeegevecht, in de Arafura-zee bij de zogenaamde Vlakke Hoek aan de zuidkust van Irian Barat, verslechterde de relatie tussen Nederland en Indonesië in ernstige mate.

De Nederlandse ministerraad kwam in de avond van de 15de januari 1962 in extra vergadering bijeen om de toestand in Irian Barat (toen de officiële aanduiding voor Nieuw-Guinea) te bespreken. (In Nederland is het 9 uur vroeger dan in Nieuw-Guinea). De lezingen over de zeeslag in de Arafura-zee, die van de Indonesische zijde en die van de Nederlanders liepen uiteraard sterk uiteen. De Secretaris-Generaal van de VN werd door Nederland ingelicht over het zee-incident. In verband met de ontstane critieke situatie in de Nederlands-Indonesische verhouding, werd in Nederland de dienstplicht verlengd tot 24 maanden. De onrust in het gebiedsdeel, Irian Barat, nam na de zeeslag in de Arafura-zee snel toe, zodat verschillende Nederlandse ambtenaren toestemming vroegen hun vrouwen en kinderen naar veiliger oorden te mogen evacueren. Ter versterking van de ALRI (Angkatan Laut Republik Indonesia), de Indonesische marine, kwamen op 18 januari 1962 vier in de Sowjet Unie bestelde onderzeeboten in de haven van Soerabaja aan. Het conflict spitste zich toe. De door Indonesië overgenomen Nederlandse bedrijven (zie Nieuw-Guinea 2) werden op 24 januari tot eigendom van de Indonesische staat verklaard. Aan Indonesische kant werd tegelijkertijd een speciale militaire gecombineerde strijdkrachtenstaf in het leven geroepen (28 januari). Deze reorganisatie van de Indonesische strijdkrachten betekende een aanzienlijke versterking en meer op de invasie van Irian Barat toegespitste organisatorische verbetering van de potentiële invasietroepen. De kolonel der infanterie, A. Tahir, werd aangesteld als chef van de gecombineerde staf. (Land-, Lucht- en Zeemacht). Generaal Nasution, ons bekend als commandant van de Siliwangi-Divisie tijdens het Nederlands-Indonesische conflict, 1945-1950, werd benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber voor

de bevrijding van Irian-Barat (West-Irian).

De 24ste februari kondigde Indonesië de Algemene Mobilisatie af. De 20ste maart voerden Indonesische infiltranten-eenheden landingen uit op een aantal kusteilanden voor Irian-Barat, ter verkrijging van de noodzakelijke inlichtingen voor de intensivering van de geplande grote landing op West-Irian. Deze grote, als beslissend geachte landing, zou volgens de Indonesische plannen dienen plaats te vinden bij Henggada in het zuiden, bij Kapi-Jembawah in het middengedeelte en bij Hanila in het noorden. Tijdens de vergadering van de ministerraad in Den Haag vroeg ir. S.H. Visser, de minister van oorlog en marine, in te stemmen met het sturen van verdere versterkingen naar Irian-Barat. Hij deelde tevens mee dat twee infanterie-bataljons van de KL (Koninklijke Landmacht) gereed stonden om naar Irian-Barat te worden overgebracht.

Intussen hadden de Amerikanen (VS) via de VN een aantal plannen opgesteld om een einde te maken aan het Nederlands-Indonesische conflict om Irian-Barat. Zij (de Amerikanen) verklaarden pertinent gekant te zijn tegen het zenden van Nederlandse militaire versterkingen naar Irian-Barat. Nederland ging echter onverdroten verder met het verschepen van militaire versterkingen (mariniërs, schepen en vliegtuigen) naar het Gebiedsdeel in Oost-Azië. Ook op diplomatiek/politiek terrein zetten de VS Nederland onder zware druk. De door de VS benoemde VN-bemiddelaar, Bunker, stelde diverse plannen op, die volgens hem een einde zouden maken aan het conflict om Irian-Barat. Men krijgt echter de indruk (uit rapporten en verslagen) dat genoemde Bunker verre van onbevooroordeeld was en vooral opereerde ten gunste van Indonesië. Hij werd echter ondanks zijn partijdige anti-Nederlandse houding onvoorwaardelijk gesteund door de VS. President Kennedy en zijn broer Robert, minister van justitie in de VS, bleken Nederland allerminst gunstig gezind te zijn. De Nederlandse regering hield echter alsnog voet bij stuk. Zelfs de wetenschap dat Amerika Nederland in geval van een gewapend conflict met Indonesië niet zou steunen, veranderde die houding voorlopig nog niet. In het veld, op Irian-Barat zelf, infiltrerden Indonesische guerilla-

commando's steeds frequenter op Iriaanese grondgebied. Weliswaar anderschepte de Nederlandse marine veel gewapende Indonesische prauwen met infiltranten, op weg naar Irian, bombardeerden Nederlandse vliegtuigen Indonesische verkenningseenheden en leverden grondtroepen hevige gevechten met geïnfilteerde Indonesische guerilla's, saboteurs en commando-troepen. Tot een definitieve uitschakeling van de infiltranten leidde dit alles niet. Zelfs het gebruik van zware artillerie, kanonnen en mortieren, waarover de infiltranten echter ook bleken te beschikken, bood geen afdoende remedie tegen de Indonesische invadende. Zo werden, de 11de april, op het eiland Gag bombardementen op concentraties van de Indonesische infiltranten uitgevoerd en hun bivakken door Nederlandse mariniers en KL-soldaten bestormd. Bij Fak Fak, een schiereiland zuidelijk van de Vogelkop (N.W. Irian), capituleerde, op 14 april, een grote eenheid Indonesische parachutisten. Bij de actie's tegen de Indonesische infiltranten ondervonden de Nederlandse troepen grote medewerking van de inheemse bevolking. Militaire versterkingen uit Nederland, bestaande uit infanterie-eenheden en luchtdoelartillerie, bleven Irian binnenkomen. De 19de april arriveerde de onderzeeboot H.M. "Zeeleeuw" in de Iriaanse wateren. Op 26 april werden bij Fak Fak en Kaimana, aan de zuidkust, opnieuw parachutisten (Para's) door de Indonesische luchtmacht afgeworpen. Op de dag van de Nationale dodenherdenking in het moederland, 4 mei 1962, vertrok het motorschip "Waterman" met nieuwe KL-versterkingen uit Rotterdam naar Irian-Barat. (41ste Bataljon Infanterie, 928 Llu, en een detachement marchaussée plus een afdeling lichte lucht-doelartillerie).

Het afwerpen van para's en aan land zetten van infiltranten (mariniërs en commando's) werd door de Indonesiërs steeds weer geïntensiveerd. Zee- en Landmacht van Nederland werden gedwongen, met zware gevechten gepaard gaande opsporings- en zuiveringsacties in het woeste land uit te voeren. Enorme regens in bijna onbegaanbaar ceros, ongezonde dampen uitwasemende moerassen en wild bergland maakten de eideloze veegoperaties tot een energie-verslindende bezigheid en

eisten van de Nederlandse troepen grote en uitputtende inspanningen. De 22ste mei ging het Nederlandse gouvernement er toe over vrouwen en kinderen uit de door Indonesische infiltranten bedreigde gebieden te evacueren. De evacuees werden uit Kokonau, Kaimana, Fak Fak, Steenkool en Inewatan (zuidkust) overgebracht naar Biak, Manokwari en Sorong, in het westen en noorden, waar ze beter beschermd konden worden door de daar aanwezige Nederlandse garnizoenen. Op 28 mei werden in Sorong (Vogelkop) opnieuw eenheden van de KL gedebarkeerd. Juni 1962 begon met vuurgevechten tussen Nederlandse troepen en Indonesische commando's plus para's. Tijdens een treffen in de buurt van Kaimana sneuvelden aan Nederlandse kant een dienstplichtig soldaat, afkomstig uit Amsterdam en een sergeant uit Harderwijk. Aan beide zijden vielen bij dit gevecht een aantal gewonden. De eigen troepen maakten een groot aantal gevangenen. Eveneens op 1 juni vond in het Gebiedsdeel een militaire commandowisseling plaats. Luitenant-generaal G.J. Le Fèvre de Montigny volgde admiraal H.H.L. Pröpper op als voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven.

Bij vuurcontact met Indonesische infiltranten in de buurt van Danaweri, Manelek, Teminaboen, Krimadono en Wersar sneuvelden begin juni vele Indonesische para's en enkele semi-militaire Papoeahelpers van het Nederlandse leger. De 9de juni sneuvelde echter ook weer een Nederlandse dienstplichtige soldaat. Gedurende de maand juni voerden Nederlandse troepenschepen verdere versterkingen voor de KL op Irian-Barat aan. Bij het vervoeren van Indonesische gevangenen betoonde de Papoea-bevolking zich permanent zeer anti-Indonesisch. Dit in strijd met de in de Indonesische propaganda vermelde pro-Indonesische gezindheid van de Papoea's. Medio juni bevonden zich reeds 175 Indonesische militairen als gevangenen in een interneringskamp op het eiland Woendi. De meeste van deze uitgeschakelde infiltranten waren door Papoea's aangebracht bij Nederlandse legerposten. De medewerking van de Papoea's met de Nederlandse strijdkrachten nam toe naarmate hun troepensterkte werd opgevoerd en het

aantal Nederlandse marine-eenheden groter werd. Ook de uitrusting op technisch gebied werd bij de Nederlandse troepen steeds verder geperfectioneerd. Te anderer zijde nam de militaire druk, tengevolge van het steeds verder toenemende aantal infiltranten, binnendruppelend vanuit zee en uit de lucht, echter navent toe. De Indonesische marine (ALRI) beschikte begin juli 1962, voor de aanval op Irian-Barat, over één onderzeeboot, twee fregatten, drie patrouillevaartuigen, drie mijnenvegers, één bergingsvaartuig, één korvet en één tankschip. Indonesië scheen nog steeds vastbesloten een militaire confrontatie met Nederland te willen aangaan.

Het was een vreemd conflict. Het was geen oorlog, het was geen vrede, maar er vielen wel doden en gewonden, vooral Indonesiërs, schreef dr. J.V. de Bruyn in zijn boek; "Het Verdwenen Volk" (Van Holkema en Warendorf, 1978 Bussum).

Ondanks deze schemersituatie tussen oorlog en halve vrede besloot Nederland, half juli, een wapenstilstand voor te stellen.

De vijandelijkheden, en het zenden van troepen, zowel door Nederland als Indonesië, gingen ondertussen onverminderd voort. Nog op 28 juli ontscheepte de "Zuiderkruis" 240 Nederlandse militairen in Hollandia. Pogingen van de commandant strijdkrachten Irian-Barat, om van de regering in Den Haag toestemming te krijgen offensief tegen de Indonesische infiltranten-eenheden te mogen optreden werden niet gehonoreerd. De Indonesische legerleiding scheepte op Java steeds meer troepen in, met bestemming Irian-Barat, in tegenstelling tot het verzoek van de commandant Nederlandse strijdkrachten in Irian-Barat om een offensief tegen de Indonesische infiltranten te openen, sloten op 16 augustus de Nederlandse autoriteiten een accoord met hun Indonesische tegenvoeters, waarbij met ingang van 18 augustus een staakt het vuren werd bevolen. De beschietingen door Nederlandse marine-eenheden van Indonesische infiltranten-locaties, alsmede permanente gevechten op het land, duurden exact voort tot de bij de troepen zeer gewraakte wapenstilstandsdatum: 18 augustus. Diezelfde 18de augustus trad tevens het plan Bunker in werking. Dit plan behelsde, in grove trekken geschetst: a) het met onmiddellij-

ke Ingang een begin maken met de overdracht van het Bestuur door Nederland van Irian-Barat (Nederlands West-Nieuw-Guinea) aan Indonesië; b) vaststelling van de termijn waarbinnen de Papoea's het recht zouden krijgen zich over hun staatkundige toekomst uit te spreken; c) onmiddellijke beëindiging van de vijandelijkheden, d) De VN zouden toezicht uitoefenen op het nakomen van de gemaakte afspraken; e) hervatting van de diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Indonesië.

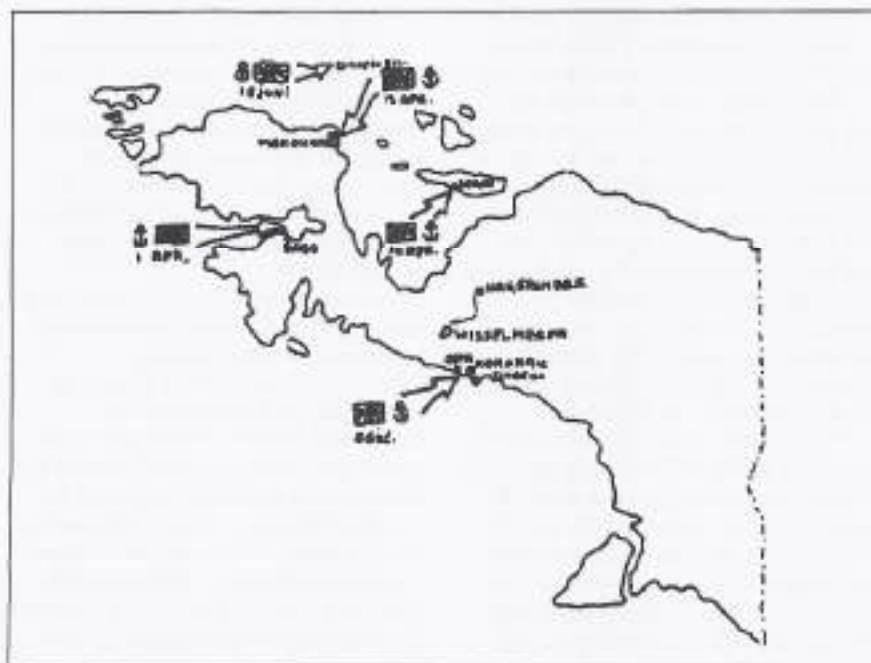
Vooral punt b van dit plan (accoord) zou in de uitvoering een farce blijken te zijn.

Dr. Victor de Bruyn schrijft in zijn al eerder geciteerde boek "Het Verdwenen Volk": "De geleide democratie van Indonesië deed haar intrede en daarmee de terreur, die iedere oppositie wreed de kop indrukte. Vrijheid van meningsuiting, vergadering en drukpers, het oprichten van politieke partijen, allemaal toegezegd in de Overeenkomst van New York, werden verboden. Politiek actieve Papoea's werden vermoord". Er was in het bijzonder in een aantal Afrikaanse landen veel kritiek op de zwaar gemanipuleerde volksraadpleging in Irian-Barat. Er werd op grote schaal geïntimideerd. Een uitermate kritisch rapport over het plebisciet van de Boliviaanse afgezant bij dit plebisciet, Ortiz Sanz, een speciale waarnemer van de VN, belette de VN

niet de uitkomst van deze volksraadpleging als wettig te aanvaarden. De ambassadeur van Ghana bij de VN, Akwei, riep naar aanleiding van de aanvaarding van de uitkomst van deze zogenaamde volksraadpleging, de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties woedend toe: "De tijd waarin het recht op zelfbeschikking als één van de voornaamste steunpilaren van de volkerengemeenschap fungeerde en waarop internationale leefregels berusten schijnt voorgoed voorbij te zijn". De aanvaarding van de uitslag der "volksraadpleging" in Irian-Barat door de VN betekende het definitieve einde voor het volk van Irian-Barat als volk met een eigen identiteit, een eigen vlag en een eigen regering. Voor het volk van West-Guinea was er daarna geen hoop meer als volk voort te bestaan.

De 20ste september ratificeerden dr. Soebandrio (Indonesië) en mr. G.W.A. Schurmann, in aanwezigheid van de Secretaris-Generaal van de VN, Oe Thant, het accoord over Irian-Barat tussen Nederland en Indonesië. De toenmalige Nederlandse minister van Buitenlandse zaken, mr. Luns, kwalificeerde dit "accoord" als overeengekomen onder internationale druk en uitieme dreiging met geweld.

De 1ste oktober 1962 begon de afvoer van de duizenden Nederlandse militairen, met hun materieel, vanaf Biak. Op dieselde datum droeg de waarnemende Nederlandse gouverneur van

Irian-Barat, H. Veltkamp (de eigenlijke gouverneur, P.J. Platteel, was al op 18 september voorgoed naar Nederland afgereisd), zijn functie over aan een eveneens waarnemend administrateur van de VN-organisatie, José Rolz-Bennet uit Guatamala. Op 14 november verliet het laatste Nederlandse oorlogsschip, H.M. "Overijssel" Irian-Barat met bestemming het moederland, Nederland. Opnieuw was een Nederlandse militaire operatie onder internationale politieke pressie en verdeeldheid in politiek Den Haag in een smadelijke nederlaag geëindigd. De 25ste november debarkeerden in Rotterdam de laatste uit Nieuw-Guinea terugkerende Nederlandse militairen van de KL (het 17de bataljon infanterie en een gedeelte van de 11de Technische Dienst). De laatste akte (de slotfase) van onze laatste oorlog (oorlogje), ons laatste koloniale conflict in de Oost, was hiermee afgesloten. Als het ooit heeft gegolden, gold het hier: Alle roem is uitgesloten.

Epiloog

De 7de oktober 1962 stonden op de vliegbasis Soesterberg de 18 Nederlandse militairen opgebaard die tijdens gevechtshandelingen in Nieuw-Guinea waren gesneuveld. De gevallen waren met een KLM-toestel naar hun "vaderland" terug gevlogen. In feite betekende het eerbetoon voor deze gevallen militairen op Soesterberg, de 18 doden van Nieuw-Guinea (de Papoea-militairen, en burgers alsmede civiele personen uit Nederland en Nieuw-Guinea meegeteld waren het er veel meer), het einde van het Nederlands conflict met Indonesië om Irian-Barat en Nederlands-Indië, dat gerekend vanaf 1945, 18 jaar had geduurd (1945-1963).

Op 26 november 1962 werd in de legerplaats Ermelo door de commandant van het eerste legercorps een bronzen schild uitgereikt aan de 41ste Pantser Infanterie Brigade (Stoottroepen), als blijk van waardering voor haar inzet in Nieuw-Guinea. Nog enkele andere ex-Nieuw-Guineagangers en strijdkracht-onderdelen zouden in deze bronzen waardering van de overheid volgen. Gevoeglijk kunnen wij, militairen Indië- en Nieuw-Guineagangers, de gevallen in Nieuw-Guinea (deze aanduiding is na het beëindigen van

de strijd in (op) Irian-Barat weer in ere hersteld) gezamenlijk aan onze erelijsten toevoegen. Met waardering zullen we de duizenden, die in de jaren 1945-1962 in het voormalige Nederlands-Indië en West-Nieuw-Guinea sneuvelden, gewond raakten en dienden, in de rijen van de Indiëveteranen opnemen. En hiermee wil ik dit relaas over een voor de Nederlandse politici weinig verheffende episode uit Neerlandse na-oorlogse koloniale avontuur beëindigen.

De Nederlandse capitulatie op Nieuw-Guinea, in 1962, betekende het definitieve einde van wat eens was "ons grote Nederlands-Indië". Velen in ons land hebben nog steeds heimwee naar dat immense Nederlandse Rijk overzee en betreuren de verloren gegane grootheid van Nederland. De toekomst van de Nederlanders, die eens in Indië werkten en leidden, zou blijken een leven te worden van verloren glorie. Het leven van de "bevrijde" Indonesiërs zou een leven blijken te zijn onder dictatuur. Een dictatuur, die elk verzet tegen de overheid in bloed zou smeten. En in het bijzonder de Papoea's zouden ondervinden dat elk verzet tegen de inlijving van hun land, de verovering en de onderdrukking van volk en land, Irian Jaya (de Indonesische aanduiding voor het bezette en veroverde Irian-Barat), zou eindigen met dood, verbanning en vlucht. De voormannen in de vrijheidsstrijd der Papoea-bevolking zouden wegteren in vanzige kerkers. In deze vrijheidsstrijd zouden nogmaals tienduizenden sterven. Genadeloos werden de Papoea-guerilla's en hun helpers vermoord (geëlimineerd). Hun hoop verging, een hoop die hen in de vorm van achteraf ijdel gebleken schone Nederlandse beloften en toezeggingen was gegeven en verraden.

Waar toe, zo vraagt de Nederlander van vandaag zich af, heeft, o politici van toen, dit alles gediend? Het lijkt mij dat velen van de oud-militairen-Indiëgangsters zich met mij zullen afvragen, hoe hebben al die mensen deze desastreuze verlopen jaren in de Oost verwerkt? De kwaadaardige miskenning van hun inzet, na de terugkeer in Patria, heeft hen verbitterd en verbijsterd. Hierbij denk ik uiteraard ook aan al diegenen onder deze slachtoffers van een verkeerde voorlichting en politieke leiding, die na de soevereiniteits-overdracht van

Nederlands-Indië en in het zicht daarvan, werden ingezet in Nieuw-Guinea, in de veronderstelling dat dit halve eiland een Nederlands Gebiedsdeel zou blijven. De eersten (ik spreek nu uitsluitend over die militairen die na 1949 op Nieuw-Guinea werden ingezet) vertrokken reeds op 23 december 1949 met het LST (Landing Ship Tanks) nr. 3 uit Priok (het betrof hier een betrekkelijk klein detachement van de Territoriale Verbindingsdienst-Nieuw-Guinea, van de Verbindingsafdeling der B-Divisie, Midden-Java). Deze mannen (en vrouwen, want er vertrokken ook op dezelfde dag ook een aantal KNIL-militairen en burgers, aspirant kolonisten met een KPM-boot naar Nieuw-Guinea) werden op oudejaarsdag 1949 ontscheept bij Manokwari. Het KPM-schip moerde dezelfde dag af in de baai van Waibolong. Dit eerste contingent Nederlandse militairen, na de overgave van Nederlands-Indië, op Nieuw-Guinea, kreeg als opdracht de communicatie op het eiland te verbeteren in onder andere Hollandia, Kota-Baru, Itar (Cycloop Gebergte) en Sorong. De telefoonverbindingen etc. werden op zeer primitieve wijze tot stand gebracht. Men gebruikte als telefoon- en telegraafpalen buizen van pijpleidingen, die de Amerikaanse troepen in het oerwoud hadden achtergelaten. Wel moesten de verbindingsmannen deze buizen zelf in de jungle opsporen, symbolisch voor ons leven in Indië. Het antwoord op de vraag hoe de oud-militairen-Indiëgangsters hun diensttijd in de Oost hebben verwerkt moet luiden: Heel goed. Er is echter een grote maar aan verbonden. De wijze waarop ze na hun terugkeer in Nederland zijn bejegend en behandeld hebben ze als weerzinwekkend ervaren. Ze voelden zich hogelijk belazerd en verraden door de overheid, de politici, de kerken, de media, de wetenschap en de publieke opinie in Nederland. Tussen de Indië-veteranen en Nederland komt het nooit meer goed.

J. Zwaan